

ZWOLLEI HARANGSZÓ

IX. évf. 2026/3-4

Böjtfő

Gályarab

Emlékkonferencia

Március 15 ünnepe

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen-Assen-Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium
megbízásából szerkeszti:
dr. Hermán M. János,
Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád,
Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, munkatársak: Albertje Alkema-ten Hoeve,
Van Bolhuis Szabó Emőke, Csanády Ágnes, Hermán
M. János, Kelemen Attila Csongor, Rostás Kriszta, Kiss-
Szászi Tünde, Millisits Máté, Noémi van den Akker-
Pap, Szomor Attila, Téglásy Sándor

Lapzártá: 2026. március 21.

Áldás, békesség!

MINDEN IDŐBEN

✳ Magyarországi Református Egyház

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki az új vianeni gyülekezetben végzi a szolgálatokat. Egyházközségünk hivatali ügyvitelét dr. Hermán M. János intézi. Presbiterok: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta Timea, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lília és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czimbalmos Klára, Kiss-Szászi Tünde, Marci Márió és Truczka Adrienn. Gyermekfoglalkozás: Rohaan Éva vallástanár – Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Info: jhermanm@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban>

Honlap: <https://zwolleireformatus.nl/-->

Zwollei Harangszó: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Párbeszéd Istennel – 2026 az imádság éve

„Csendesedjetek el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten.”

Zsolt 46,11

Imádság
Éve | 2026

**„...most ti is
szomorúak
vagytok, de ismét
meglátalak majd
titeket, és örülni
fog a szívetek, és
örömtöket senki
sem veheti el
tőletek: és azon a
napon nem
kérdettek éntőlem
semmit.”**

János evangéliuma
16. fejezet 22-23. vers

✦ Magyarországi Református Egyház

Istentiszteleteink kijelölt dátumai a 2026-os évben:

Január 11 - Hónap második vasárnapja – szolgál Kelemen Attila Csongor-Közgyűlés

Február 8 - Hónap második vasárnapja-14.30 Zwolle

Február 14 szombat - Urk, Jeruzalemkerk-. 9. 30 Kelemen A. Csongor és 17.30-Reijer Pasterkamp – Konferencia a magyar gályarab lelkészek kiszabadításának a 350 évfordulóján

Február 15 vasárnap – Záró istentisztelet: Wim Warnar. Konferencia bezárása- Ouwsterhaule 11 óra Hermán M. János

Február 22 - Böjtfővasárnap, úrvacsoraosztás-Hermán M. János

Március 8 - Hónap második vasárnapja – szolgál Kelemen Attila Csongor

Április 6 - Húsvét másodnapja; úrvacsoraosztás - szolgál Kelemen Attila Csongor

Május 10 - Hónap második vasárnapja

Május 25 - Pünkösd másodnapja; úrvacsoraosztás – szolgál Kelemen Attila Csongor

Június 14 - Hónap második vasárnapja

Június 21 Szolgál Kelemen Attila Csongor-Paál Károly.Van Bolhuis.Szabó Emőke-Hermán M.János-Blaarthemseweg 90-- in Veldhoven---:Info@Scouting-Aloysius.nl

Július 12 - Hónap második vasárnapja

Augusztus 9 - Hónap második vasárnapja - szolgál Kelemen Attila Csongor

Augusztus 30 - Újkenyér ünnepe-, konfirmáció, úrvacsoraosztás

Szeptember 13 - Hónap második vasárnapja

Október 11 - Hónap második vasárnapja - szolgál Kelemen Attila Csongor

November 8 - Hónap második vasárnapja

November 30 - Advent első vasárnapja, úrvacsoraosztás

Október 31 - szombat, Reformáció ünnepe, közösen a zwollei lutheránus egyházközséggel és a hollandiai magyar Református gyülekezetekkel; - szolgál Kelemen Attila Csongor és ds. Margo Jonker

December 13 - Hónap második vasárnapja

December 26 - Karácsony másodnapja, úrvacsoraosztás - szolgál Kelemen Attila Csongor

Web oldalunk látogatóinak száma:2026 január folyamán. 506 lélek. Megtekintések száma: 642

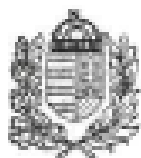
VIANEN

Szolgálati rend az Új Vianeni Gyülekezetben

Nagy szeretettel várunk istentiszteletre felekezettől függetlenül mindenkit, alkalmainkat kávézással, kötetlen beszélgetéssel zárunk. ---- Van harte welkom aan iedereen bij de Hongaarstalige erediensten die met informeel samenzijn afgesloten worden. Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan, a magyarság megítélése szerint sajnos veszett fejsze. „Nem tudjuk megbocsátani, ha valaki önként elvégzi azt, amit mi tudatosan elmulasztottunk. Ravasz László.) **hanem:** Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw). Szolgálattévő lelkipásztor, a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Egyházközség megbízásából: nt. Solyom Uzonka Lilla Email: s.uzonka@gmail.com / Tel: +31 6 199 86 225 Igehirdetések szolgálati rendje 2025 folyamán Vianenben, ahol jelenleg Solyom Uzonka Lilla református lelkipásztor tart istentiszteleteket a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Magyar Református Egyházközség presbitériumának a megbízásából az alábbi rend szerint: **Istentiszteletek kezdete: 11.00 óra.**

A HAZÁDNAK SZÜKSÉGE VAN RÁD!

Március 15 – A nemzet-miniszterelnökének levele

MINISZTERELNÖK

Tisztelt Honfitársaim!

1848 tavaszán remény költözött a szívekbe. A birodalmi központból kapott parancsok helyett felcsillant a magunk választotta jövő lehetősége. Újból felragyogott a horizonton annak a gazdag és erős országnak a csillaga, melynek fénye 322 évvel korábban hunyt ki a mohácsi csatamezőn.

Ahogy 1848-49-ben, úgy most is vannak, akik ellenünk törnek. Fenyegethetnek bennünket akár nyílt háborús, pénzügyi zsarolásokkal, akár létfontosságú vezetékek elzárásával, mi nem engedünk sem nekik, sem fizetett bábjaiknak, ahogyan megálljt parancsolunk azoknak is, akik el akarják venni a határon túli testvéreink szavazati jogát.

Sorsunk ma egyetlen döntésen múlik. Itt az idő hát, hogy mi, magyarok újra összefogjunk, és együtt, közösen védjük meg az elmúlt másfél évtized nemzetpolitikai eredményeit. Segítsük és megóvjuk az akaratuk ellenére könyörtelen háború poklába került honfitársainkat, és folytassuk a nemzetépítés határokon átfelölő munkáját, hogy a magyar név megint szép lehessen Szabadkától Dunaszerdahelyig, Lendvától Beregszászig, Montreáltól Kézdivásárhelyig.

Legyen béke, szabadság és egyetértés!

Budapest, 2026. március 15.

Tisztelettel:

Orbán Viktor

Istentisztelet és ünnepi megemlékezés a 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc emlékére

Időpont: 2026. március 15.
Helyszín: Heilige Familiekerk
 Kamperfoelleplein 29, 2563 HX Hága

15.00 Istentisztelet kereszttelővel - **Hágai Református Gyülekezet**
 szolgáló lelkész: **Van Bolhuis-Szabó Emőke**
 szervező lelkész: **Csanády Ágnes**
 gyermekistentisztelet: **Gábor van Bolhuis, Jonatán van Bolhuis**
 kántor: **Bornai Szilveszter**

16.00 Zenés-verses ünnepi megemlékezés
 a programot **Deuten-Makkai Réka** nyitja meg
 beszédet mond Öccsellenciája **Horogszegi Szilágyi-Landeck Dániel**
 fellép a **Hágai Magyar Énekkar és Gyerekkar**
Bornai Szilveszter zenei vezetésével
 közreműködik **Murakeőzy-Kis Dóra** zongorán

16.30 szeretetvendégség és kézműves foglalkozás a templomban
 a **Hollandiai Mikes Kelemen Kör** szervezésében

LEGYEN BÉKE, SZABADSÁG ÉS EGYETÉRTÉS!

Felolvasta a hágai magyar református istentiszteletet követő március 15-iki megemlékezésen Szilágyi Árpád, a Hollandiai Magyar Szövetség elnöke

Csoportkép a hágai március 15-i megemlékezést követően

„Csak Istennél csendesül el a lelkem, tőle kapok reménységet. Csak Ő az én kösziklám és szabadítóm, erős váram nem ingadozom. Istennél van segítségem és dicsőségem, erős sziklám és oltalmam az Isten” (Zsolt. 62,6-8)

22

17. De Ruyter.

Dr. J. P. Heije. J. J. Viotta.

Bedaard en met vrije voordracht.

1. Ik zing er al van een Rui-ter koen, Maar niet van een rui-ter te
 2. Hij reed er al op zijn hou-ten ros De zee in een om-me-zien
 3. Och Vlis-sin-ger Mi-chiel, Rui-ter koen, We pant-se-ren nu wel ons

1. paard; Toch was hij wel En-gel-sche dra-vers te gauw, Hij
 2. rond; En Lan-den en Stran-den ze beef-den voor 't ros, Als
 3. paard; Maar wan-neer zal 'dra-en brie-schen op zee, Als

met een mooien uithaal

1. maak-te wel Fransche ver-vaard, Hij maak-te wel Fransche ver-vaard.
 2. 'briesch-te met ko-pe-ren mond, Als 'brieschte met ko-pe-ren mond.
 3. toen Gij er rui-ter op waart? Als toen Gij er rui-ter op waart?

Kun je nog zingen? 2de druk.

Emlékezzél meg az ősidőkről, gondold végig az elmúlt nemzedékek éveit! Kérdezd meg atyádat, és elmondja neked, véneidet, és elbeszélnek neked! (5 Mózes 5,32)

Miért emlékezünk a múltra? Ifjú éveimben hallottam egy bölcs mondást: „Azok, akik nem emlékeznek a múltra, arra kárhozzatnak, hogy újra meg újra megismételjék azt.” Ez az idézet egy spanyol filozófustól és írótól, George (Jorge) Santayana származik. Amikor

fiatalon hallottam, teljesen magával ragadott. Nemcsak azért, mert rendkívül bölcsnek találtam, nemcsak azért, mert már fiatalon is nagyon érdekelt a történelem, hanem azért is, mert a fiatalság idealizmusával tekintettem a világra: „valóban, nem szabad megismételnünk a múlt hibáit, hanem tanulnunk kell belőlük, és emberiségként így egyre jobba és jobba válnunk.”

Nem állítom, hogy az évek múltán sokkal bölcsbé váltam volna, mint ifjúkoromban... de azt igen, hogy rájöttem: e mondás mögött a történelem egy nagyon sajátos szemlélete rejlik. Mert ha azt mondjuk: a történelem megismétlése büntetés és ítélet – akkor eleve abból indulunk ki, hogy ma már mi a történelemnek a jobbik oldalán állunk, és mi, emberek, előrébb jutottunk őseinknél. Mintha létezne valamiféle folyamatos fejlődés. Úgy gondolom, ez az oka annak, hogy ma sokan hamis göggel tekintenek a múltra.

De Isten Igéje sokkal józanabb ennél. A Biblia nem hamis idealizmussal tekint a múltra: hogy régen minden jobb volt. De nem is hamis arroganciával: hogy mi bizony már sokkal előrébb járunk őseinknél. A Biblia íróinak szemében a történelem nem más, mint az örökkévaló és szent Isten folyamatos története az halandó és bűnös emberrel. A Biblia különös gondot fordít arra, hogy bemutassa: a múlt minden hőse esendő ember volt – egyet kivéve... az Ő nevére még visszatérünk. De a Biblia abban is világos, hogy ebből a bukott állapotból van kiút. Nem emberi erőfeszítés vagy megszerzett bölcsesség által, nem emberi érdem által, hanem Isten előtti megalázkodás által – minden nemzedék számára újra és újra.

Ezért olvastam az 5 Mózes 32,7-ből: Emlékezzél meg az ősidőkről, gondold végig az elmúlt nemzedékek éveit! Kérdezd meg atyádat, és elmondja neked, véneidet, és elbeszélnek neked!

És mindezt egy olyan konferencián mondom, ahol őseinkre emlékezünk... közös őseinkre... magyarokéra és hollandokéra. „Kérdezd meg atyádat, ő elbeszéli neked, véneidet, ők megmondják neked.” Mit mondanának nekünk atyáink? Szerencsére nem kell kitalálnunk, mert elmondák már ők maguk számunkra.

Ha visszatekintünk 350 évvel ezelőtre, és a 26 magyar lelkipásztorra, akiket Michiel de Ruyter admirális szabadított ki, akkor a mi (magyar) atyáink nem azt mondanák: látjátok, milyen jól helytálltunk a rabságban? – hanem azokat a szavakat mondanák, amelyeket először mondtak, sőt énekeltek Michiel de Ruyter hajóján: „Szeretem és áldom az Úr Istent, mert meghallgatta az én beszédemet, könyörgésemre hajtá kegyes fülét, ezért imádom őtet naponként.” (Zsolt 116: 1). A kicsiny ember történetét mondanák el a hatalmas Isten kezében.

És a ti ősötök – most a holland testvérekre gondolok –, Michiel de Ruyter szintén nem azt mon-

daná: „látjátok, milyen nagy volt az én együttérzésem, önfeláldozó szeretetem, hogy kiszabadítottam azokat a szerencsétlen magyar prédikátorokat...” Hanem a szemtanúk szerint így szólt: „Mi csak Isten eszközei voltunk, Neki kell hálát adnotok.” Ő is a kicsiny ember történetét mondaná el a hatalmas Isten kezében.

Őseink...az atyáink... amikor rájuk emlékezünk... az ő erejünkkel és erényeikkel dicsekszünk? Egyáltalán nem. Hiszen, ha ők maguk sem teszik, nekünk még kevésbé illik.

Miért emlékezünk hát a múltra? Nem azért, hogy megismétlését elkerüljük. Azért sem, hogy idealizáljuk. Hanem azért, hogy példát vegyünk őseinkről, akik elmondják nekünk a kicsiny emberek történetét a hatalmas Isten kezében. És ebben a történetben... mint az egész történelem középpontjában... ott áll annak az egyetlen névnek... Jézus Krisztusnak a keresztese. Ami előtte volt... előre tekintett Őrá. Ami utána jött... visszatekint Őrá, és előre néz arra a pillanatra, amikor dicsőségben visszatér.

Így élhetünk mi is – szemünket a múltra szegezve... szívünket a mennyben emelve... és mindkét lábunkkal a földön állva. Isten dicsőségére és egymás szolgálatára. **ÁMEN.**

Kelemen A. Csongor prédikációja, mely elhangzott Urkben, 2026. október 14-én, mint a gályarab-emlékkonferencia nyitó áhítata.

Michiel de Ruyter Memorial Conference in Urk

Ambassador Dániel Horogszegi Szilágyi-Landeck visited Urk to attend the Michiel de Ruyter memorial conference organized by the Hungarian Reformed Community of Zwolle. During the event, the Ambassador delivered the opening speech and, together with Árpád Szilágyi, President of the Hungarian Federation in the Netherlands, laid a wreath at the monument honouring fishermen who lost their lives at sea, paying tribute to their sacrifice and faith.

Following the conference, the Ambassador held an introductory meeting with Bart Jaspers Faijer, Mayor of Urk, and municipal representative Wilco van Klinken. The discussion focused on the strong ties between the town and the Hungarian community, as well as opportunities for future cooperation.

Forrás: [Facebook/ Embassy of Hungary in the Netherlands](#), 2026. február 14.

Horogszegi Szilágyi-Landeck Dániel, Magyarország hágai nagykövetének köszöntőbeszéde

Nagytiszteletű Lelkész Urak! Tisztelt Elnök Urak és Hölgyek! Tisztelt Polgármester Úr! Tisztelt Gondnok Úr! Tisztelt Szervezők, Hölgyeim és Uraim!

Hoogerwaard predikanten, geachte voorzitters, geachte burgemeester, geachte curator, geachte organisatoren, dames en heren,

Nagy örömmre szolgál, hogy köszönhetem a Michiel de Ruyter admirális hóstette előtt tisztelgő, 350. évfordulós emlékkonferencia résztvevőit.

Het is mij een groot genoegen om de deelnemers aan deze herdenkingsconferentie te mogen groeten, die ter ere van de 350ste verjaardag van de heldendaad van admiraal Michiel de Ruyter wordt gehouden.

A 2026-os jubileum jóval több egy egyszerű történelmi visszatekintésnél. Amikor De Ruyter admirális 1676-ban Nápoly partjainál visszanyerte a magyar protestáns lelkészek és tanítók szabadságát, a hit és az emberi méltóság védelmének örök érvényű példáját állította elénk. A gályarabok kiszabadítása napjaink hitükben gyengülő társadalmi számára is fontos üzenetet hordoz: az üldözött keresztények megsegítése és a vallásszabadság melletti bátor kiállás mindannyiunk erkölcsi kötelessége. Mindannyian büszkéek lehetünk arra, hogy Magyarország a világon elsőként emelte kormányzati szintre az üldözött keresztények ügyét, merítve abból a szellemi örökségből, amelyet a gályarabok története hagyott ránk.

Het jubileum van 2026 is veel meer dan alleen een terugblik op het verleden. Toen admiraal De Ruyter in 1676 voor de kust van Napels de vrijheid van de Hongaarse protestantse predikanten en leraren herwon, stelde hij een tijdloos voorbeeld van de verdediging van het geloof en de menselijke waardigheid. De bevrijding van de galeislaven draagt ook een belangrijke boodschap uit voor de hedendaagse samenlevingen, waar het geloof soms wankelt: de hulp aan vervolgte christenen en het moedige opkomen voor godsdienstvrijheid is een morele plicht voor ons allen. We mogen er trots op zijn dat Hongarije als eerste land ter wereld de zaak van vervolgte christenen naar een regeeringsniveau heeft getild, puttend uit het geestelijke erfgoed dat de geschiedenis van de galeislaven ons heeft nagelaten.

Ez a megemlékezés számomra több oknál fogva személyes ügy is: családi gyökereim révén, hiszen felmenőm, Szechey János prédikátor maga is ott volt a gályarabok között – így magam is hordozom ezt a közös holland-magyar örökséget. Szívemben kiemelt helyet foglal el a gályarabok emlékezetének ápolása, és nagy ajándéknak tartom, hogy a református közösséggel, egyúttal az admirális leszármazottjával

közösen tiszteleghetünk a múlt e meghatározó pillanata előtt.

Deze herdenking is voor mij om meerdere redenen een persoonlijke zaak. Vanwege mijn familiegeschiedenis – mijn voorvader, predikant János Szechey, was immers een van de galei-gevangenen – draag ik dit gezamenlijke Nederlands-Hongaarse erfgoed met mij mee. Het koesteren van de nagedachtenis aan de galeislaven heeft een bijzondere plek in mijn hart. Ik beschouw het dan ook als een groot geschenk dat wij samen met de gereformeerde gemeenschap, én met een nakomeling van de admiraal, eer kunnen bewijzen aan dit bepalende moment uit het verleden.

Nagy elismeréssel tekintek az urki konferenciára és a szervezők elkötelezettségére. Ez a tanácskozás méltó párhuzama az eheti debreceni megemlékezésnek, és fényesen bizonyítja, hogy De Ruyter emlékezete Magyarország és Hollandia számára egyaránt fontos érték. Hálásan köszönöm mindenkinek, aki hozzájárult a konferencia szervezéséhez. Külön megtiszteltetés számunkra Frits de Ruyter de Wildt elnök úr jelenléte, aki fáradhatatlanul őrzi az admirális emlékét. Szeretném üdvözölni a konferencia előadóit is, akik szakmai hozzájárulásukkal biztosítják a rendezvény magas

színvonalát.

Ik kijk met grote bewondering naar de conferentie in Urk en naar de toewijding van de organisatoren. Dit overleg vormt een waardige parallel aan de herdenking die deze week in Debrecen plaatsvindt, en het bewijst overduidelijk dat de herinnering aan De Ruyter voor zowel Hongarije als Nederland een belangrijke waarde is. Ik dank iedereen hartelijk die heeft bijgedragen aan de organisatie van deze conferentie. Een bijzondere eer is de aanwezigheid van de heer Frits de Ruyter de Wildt, die zich onvermoeibaar inzet voor het behoud van de nagedachtenis van de admiraal. Ook wil ik de sprekers van de conferentie verwelkomen, die met hun deskundige bijdragen het hoge niveau van dit evenement.

Hazánkban De Ruyter admirális neve egyet jelent a bátorsággal és a szabadsággal. Gyakran látom a meglepetést és a meghatottságot holland partnereim arcán, amikor hangsúlyozom: az ő hőjük a mi nemzetünknek is hőse. Ez a kapocs valódi hidat képez a két nép között, amely napjainkban is elevenen él.

In ons land staat de naam van admiraal De Ruyter synoniem voor moed en vrijheid. Ik zie vaak de verrassing en de ontroering op de gezichten van mijn Nederlandse partners wanneer ik benadruk: hun held

is ook de held van onze natie. Deze band vormt een ware brug tussen onze twee volkeren, een brug die ook vandaag de dag nog springlevend is.

Hadd hívjam fel figyelmüket, hogy nagykövetségünk számos további programmal készül az emlékévben: február 21-én Amszterdamban személyesen is felszólalok a De Ruyter Alapítvány szervezésében a Nieuwe Kerk-ben, De Ruyter admirális végső nyughelyénél rendezett tudományos szimpóziumon, továbbá az Amszterdami Tengerészeti Múzeummal együttműködésben közös rendezvénnyel tisztelgünk majd az admirális emléke előtt. Szintén tervezünk együttműködést a most zajló debreceni De Ruyter-konferencia szervezőivel Hollandiában.

De Ruyter admirális életét a kötelességtudat és a mély alázat vezérelte. Az ő küzdelme tette lehetővé, hogy a hitükért meghurcolt lelkészek szabad emberként hirdethessék: Soli Deo Gloria!

Kívánok a konferencia minden résztvevőjének építő jellegű tanácskozást és sikeres együttműködést! Bízom benne, hogy hamarosan a többi hollandiai megemlékezésen is köszönhetjük Önöket.

Horogszegi Szilágyi-Landeck Dániel nagykövet

Visszatekintés – köszöntések az urki konferencia alkalmával, Levelek 75/2026.-Herdenkingsconferentie 14 februari-

Nagytiszteletű Úr!

Hálás köszönet a meghívásért erre a rendkívül érdekes konferenciára!

Meg vagyok győződve, hogy ez a konferencia tovább mélyíti a tradicionális jó kapcsolatot Hollandia és Magyarország között melynek meghatározó mérföldköve gályarabjaink felszabadítása volt! Sikeres konferenciát kellemes együttlétet kívánva, Isten áldását kérve!

Mély tisztelettel,

Gábor Dzsingisz, Almere

Aan de Kerkenraad van de Hongaarse Protestante Gemeente te Zwolle,
Met grote bewondering en waardering mocht ik aanwezig zijn bij deze Herdenkingsconferentie van de bevrijding van de Hongaarse Protestante galeislaaf predikanten 350 jaar geleden door Michiel de Ruyter. --Een zeer mooie sfeer, hartelijkheid, bijzonder indrukwekkende informatie over die tijd en de

betekenis in deze tijd, waarom deze gebeurtenis nog herdacht wordt als herinnering aan indoctrinatie, verlies van vrijheid, terreur.---Boeiende goed gedocumenteerde lezingen, met een mooie omlijsting door het koormet Hongaarseliederen, en de verzorging. Een mooie rondgang door Urk met waardevolle informatie over Urk en de geschiedenis. Grote dank aan allen die deze dag hebben mogelijk gemaakt en ondersteund.

En de mooie gesprekken die zo nodig zijn voor verbinding in ook deze tijd. Een weer duidelijke boodschap over religieuze vrijheid, compassie, integriteit, en moraliteit.

Hartelijke groet, Miklós Schermer Voest, Barneveld

Szeretett testvéreim a Krisztusban! A Magyar Református Egyház nevében szeretettel és tisztelettel köszöntöm a hollandiai magyar református gyülekezetek tagjait, akik a diaszpórában élve is hűséggel őrzik református hitüket, anyanyelvükön hallgatják és hirdetik Isten ígését, és élő közösségben maradnak egyházukkal.

Hálát adunk Istennek azért a szolgálatért, amelyet távol az anyaországtól, mégis lelki értelemben otthon végeztek.

Bizonyságtétele ez annak, hogy az egyház nem földrajzi helyhez kötött, hanem Krisztushoz: ott van, ahol az Ő nevében összegyűlnek, ahol az ige megszólal, ahol a hit megmarad és továbbadódik.

Különös jelentősége van annak, hogy a gályarab prédikátorok szabadításának emlékéhez kapcsolódva emlékezhetünk ma. Hitvalló elődeink példája arra tanít bennünket, hogy a körülmények változhatnak, de a Krisztushoz való hűség örök érték. Ti, akik a hollandiai diaszpórában magyar nyelvű istentiszteleteken, közösségben és szolgálatban élitek meg hiteteket, ennek az örökségnek vagytok méltó hordozói.

Imádságban hordozzuk a hollandiai magyar református gyülekezeteket, lelkipásztoraikat és szolgálattevőiket. Kérjük a minden kegyelem Istenét, hogy adjon erőt, állhatatosságot és reménységet a jövőben is.

„Azért, szeretett testvéreim, legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgók mindenkor az Úr munkájában, tudván, hogy fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban.” (1Korinthus 15,58) Testvéri szeretettel és áldáskívánással: **Steinbach József** a Magyarországi Református Egyház Zsinatának elnöke --**Sógor Csaba osztályvezető külügyi főtanácsadó**

Böjti imádságok

Herman Veenhof: Waaron Hongaarse Protestanten op Urk Michiel de Ruyter herdenken

NEDERLANDS DAGBLAD, zaterdag 7 februari, 2026, p.19 <https://www.nd.nl/cultuur/boeken/1304421/voor-nederlanders-was-de-ruyter-een-held-voor-hongaren-is-hij>

Nagy élmény volt a Gályarab lelkészek kiszabadításának 350 évfordulójára emlékezni Urkben. Nagyon szépen köszönjük, hogy ilyen sokoldalúan megszervezték!

Az értékes áhítaton és előadásokon túl, külön köszönjük a csodálatos vendéglátást és az urki koszorúzást, sétát a konferencián.

Így ezúton kívánunk továbbra is sok áldást minden szolgálatotokra!

Szeretettel küldjük köszöntésünket ,

Tünde és Douwe Boelens-Csákány, Belgium

„Csak Istennél csendesül el a lelkem, tőle kapok reménységet. Csak Ő az én kösziklám és szabadítóm, erős váram nem ingadozom. Istennél van segítségem és dicsőségem, erős sziklám és oltalmam az Isten” (Zsolt. 62,6-8)

Mindenható Istenünk!

A böjt csendjében állunk meg előtted és elcsendesítve szavainkat, gondolatainkat, vágyainkat hozzád emeljük tekintetünket. Annyi zaj vesz körül, annyi félelem és bizonytalanság, de hozzád fordulva az ige megerősít abban, hogy Te vagy reménységünk forrása. Hálások vagyunk Urunk a böjt napjaiért, ami alkalmat adhat számunkra az elcsendesedésre, hozzád fordulásra. Kérünk tisztíts meg mindattól, ami eltávolít Tőled. Vedd el belőlünk a türelmetlenséget, az önzést, a kapkodást, és ajándékozz meg azzal a csenddel, amelyben meghalljuk a hangodat. Hadd tanuljuk meg, hogy a Rád hagyatkozásban van az életünk biztonsága.

Te, aki a legjobban ismersz bennünket, látod belső küzdelmeinket, a folyamatos rohanást, amiben élünk és amiből olyan nehezen tudunk kilépni. Megvalljuk, hogy gyakran emberektől, sikerektől várjuk azt, amit csak Te tudsz megadni. Taníts meg arra, hogy ne máshol keressünk menedéket, hanem Benned, aki szikla vagy és erős vár a mi életünk számára.

Segíts ebben a böjti időszakban közelebb kerülni hozzád. Segíts, hogy valóban megéljük azt, amiről a zsoltáros beszél: a benned való elcsendesedést, a benned való megerősödést. Adj ehhez csendes perceket Urunk, amikor igéd mellé ülve és kezeinket imára kulcsolva tudunk megállni a hétköznapi világban, üzeneteket keresve és szavakat hallgatva.

Nem a mi érdemünkért, hanem Jézus érdeméért kérünk hallgasd meg imádságunkat. Ámen
Bencze-Kádár Orsolya- kórházlelkész - Nagykarolyi Református Egyházmegye nőszövetségi alelnöke-

Böjti imádság- 20.NAP

„...így szól az Úr: Térjete meg hozzám teljes szívvel, böjtölve, sírva és gyászolva! Szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat, úgy térjete meg Istenetekhez...” Jóel 2,12-13

Teremtő Urunk!

A böjt csendje mindig Feléd vezet. Ezért hálások vagyunk, mert ebben az időszakban sem hagysz magunkra. Hálások vagyunk, mert most is arra törekszel, hogy a te utadra tekintsünk. Kérünk, hogy segíts minket valódi csendességben lenni. Érezzük, hogy nem elég a külső csend ahhoz, hogy hozzád emelkedjünk. Segíts elcsendesíteni az elménket és

a szívünket, segíts elcsitítani a gondolatainkat. A világ is erre kényszerít akkor, amikor a fegyverektől és a gyűlölettől hangos minden. Segíts meglátni, hogy a teljes szívvel való hozzád térés az egyetlen út a békesség és a megnyugvás felé. Segíts, hogy ne csupán szavakkal térjünk hozzád, hogy ne csak a ruhánkat szaggassuk, hanem szívünk minden oda nem illő gondolatát és érzését kiírtsuk, hiszen csak így fogadhatjuk be a leghatalmasabb evangéliumot, Krisztus feltámadásának tényét. Formáld bennünk a tiszta szívet, hogy a böjt ne csupán egy külső lemondás legyen, hanem egy teljes belső megtisztulás, ami által minden akadály elhárításra kerül, ami a szeretet útjában áll. Mutasd meg az irgalom, a kegyelem, a szeretet útját, hogy mi magunk is irgalmasabbakká és szeretetteljesebbé váljunk. Segíts, hogy legyen bátorságunk szembenézni hibáinkkal, vétkeinkkel, mulasztásainkkal, hogy ezektől megtisztulva éljük majd át a krisztusi szeretet teljességét. A feltámadott Krisztus nevében kérünk, hallgasd meg imánk. Ámen.

Pakulár Bú Julianna lp.- Tasnád --Beküldte Bacsádi Enikő

Kiss-Szászi Tünde felvétele, 2025. december 26.

Fotó: Ries Nieuwkoop, 2026. január 11.

Sarki fény látványa Frízlandban, -2026. január 19.—Fotó: A. Alkema-ten Hoeve

HÍREK HOLLANDIÁBÓL

Groningeni magyar ovi és iskola - fontos tudnivalók

Kedves Szülők! Nagy öröm számunkra, hogy ennyien csatlakoztatok a groningeni magyar ovi és iskola első tanévéhez.

Közös célunk, hogy gyermekeink játékos és szeretetteljes közegben tanulhassanak a magyar nyelvről és kultúráról, miközben barátokat is szereznek.

1. Csoportok

A jelentkezések alapján három csoport indul:

Kisovis: 0–3 évesek

Nagyovis: 4–6 évesek

Kisiskolás: 7–9 évesek

Mindegyik csoportban kb. 4–5 gyermek lesz, valamint 1–2 oktató és önkéntes segítő.

2. Időpontok

Az idei foglalkozások az alábbi napokon lesznek:

szeptember 13.---október 11.---november 8.---december 13.

3. Helyszín

Eiland van Groningen (Zuiderpark 20, 9724 AH Groningen – első emelet) 10

4. Órarend

10:30 – közös kezdés szülőkkel, népdaltanulás

11:00 – 11:45 – első foglalkozás (csoportbontásban)

11:45 – 12:15 – közös ebéd (kérjük, hozzatok vagy csomagoljatok a gyerekeknek egy lehetőség szerint egészséges ebédet, amit együtt fogyasztunk el)

12:15 – 13:00 – második foglalkozás

A gyerekeket a második foglalkozás után lehet hazavinni.

5. Anyagi hozzájárulás: egy tanévre (10 alkalom) 270 euró, amelyet egy vagy két

részletben lehet majd befizetni. Ez tartalmazza a tantermek bérleti díját, a

pedagógusok tiszteletdíját és az anyagi költségeket. Mivel ez még egy próbáév, ezért

egyelőre jogi forma nélkül működünk. A pénzügyeket Knecht Tamás önkéntesünk

intézi, a befizetési tudnivalókat ő továbbítja.--(A 2026-os időpontokat később küldjük)

A csapat nevében mindenkit üdvözlő: Annamária és Noémi

Annamária Neag anamaria.neag@gmail.com -- Noémi van den Akker-Pap noemipap@protonmail.com

DIASZPÓRA/MAGYARSÁG SZÓRVÁNYVILÁGBAN

<https://www.petofiprogram.hu/> **FELHÍVÁS!**

Kérjük a világon bárhol élő testvéreinket, hogy hagyaték/testamentum és kapcsolatok révén templom, illetve istentiszteleti hely vásárlásában segítsék a Zwollei Református Egyházközségünket.

Hollandiai megmaradásunknak Krisztus a záloga! A bizonyágtételhez, a tanításhoz, cserkészethez, megemlékezésekhez bizony szükség lenne már egy templomra vagy épületre a romlásnak kitett magyar termék és a zárolt vianeni telek helyett! Fájdalmas, hogy a lelkigondozásra és a magyar művelődés szolgálatára szánt vianeni alapítványok kísérlete haszontalanná vált...

Vigyázzunk, tartsunk ki állhatatosan a hitben, viselkedjünk bátrabban, végre legyünk erősek! (Lásd I.Kor.16)

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓ MAROSVÁSÁRHELYEN

Az Úr ajándéka a gyermek..."

A tematikus év hivatalos nyitó istentiszteletére január 23-án Marosvásárhelyen, a Gecse utcai református templomban--

Tematikus év az Erdélyi Református Egyházkerületben: 2026 a gyermekek éve

Az Erdélyi Református Egyházkerület 2026-ot a gyermekek évének nyilvánítja. Jézus Krisztus hívó szava ma is arra emlékeztet bennünket, hogy a gyermek Isten ajándéka, akinek lelki nevelése közös felelősségünk. A tematikus év célja, hogy újra felfedezzük a gyermeki hit értékét, és megerősítsük mindazokat a közösségeket – családot, gyülekezetet, iskolát –, amelyek a gyermekek hitbeli növekedését szolgálják.

A tematikus év üzenete a Szentírásból fakad: „az Úr ajándéka a gyermek...” (Zsolt 127,3) A gyermek érték, örökség és ránk bízott kincs. Az ő bizalmuk és nyitottságuk példát ad a felnőtteknek is, és arra hív, hogy olyan közösségeket építsünk, ahol a legkisebbek is megtapasztalhatják Krisztus szeretetét. A gyermekek éve arra ösztönöz, hogy a családok, gyülekezetek és iskolák egységben, felelősséggel és szeretettel támogassák a kicsinyek lelki fejlődését.

Kárpátalja-- A presbitérium a 2025 nov.9-i istentisztelet után egyhangúan megszavazta, hogy a 250 eurót kitevő keresztes perselypénz összegét a kárpátaljai gyülekezetek

megsegítésére fordítsuk.-Nt. Kelemen Csongor történetesen a kárpátaljai Tivadarfalván és Akliban szol-

gált f.é.októberében

”Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban.” (Zsoltár 46:2)

Kárpátalja -Egyéni sorsok, kollektív traumák – a málenkij robot áldozatai---

A kárpátaljai reformátusoknál járt a Zsinati Hivatal küldöttsége

Ulicza Tamás 2026. február 23.

Beregszászra, a Kárpátaljai Református Egyházhoz látogatott február 17-én a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalának delegációja. A találkozás a Zán Fábián Sándor püspök által tartott áhítattal kezdődött, majd a résztvevők áttekintették az együttműködés aktuális kérdéseit és a kárpátaljai gyülekezetek helyzetét.

Fotó: Somorjai Balázs

Kihelyezett osztályvezetői értekezletet tartott egyházunk Zsinati Hivatala Kárpátalján, ahol a Kárpátaljai Református Egyház vezetősége fogadta a vendégeket. A megbeszélés kezdetén Zán Fábián Sándor az irgalmas samaritanus történetét állította példaként mindenki elé áhítatában.

Felidézte Dietrich Bonhoeffer német teológus egyik gondolatát a történettel kapcsolatban, miszerint a rablók és szemlélők világában élünk, nem pedig a segíteni megállókéban. A kárpátaljai püspök úgy vélte, hogy a háború sújtotta Ukrajnában talán még inkább igaz, hogy vannak rablók és kirablottak, például a 27 ezer forintos nyugdíjból élők vagy az élet és a jövő lehetőségétől megfosztott gyerekek, a családtagjaikat elvesztett emberek, „mégis sokszor a szemlélők közé állunk”. Arra emlékeztetett, hogy egyházunk küldetése ma is az, hogy csökkenjen a közömbös szemlélők és a rombolók száma, miközben növekedjen azoké, akik aktívan segítenek embertársaikon. – Nem tudom, meny-

nyire tudunk a rablók számán változtatni, de nekik is prédikálni kell – jegyezte meg Zán Fábián Sándor.

A küldöttség látogatását Zán Fábián Sándor a szolidaritáson túlmutató figyelemnek és bátorításnak nevezte, amely megerősíti a kárpátaljai közösségeket. Mező István, a Zsinati Hivatal vezetője azt hangsúlyozta, hogy a korábbi találkozások is építő lelki folyamatokat indítottak el bennük, és a nehéz helyzetben élő testvérekkel való kapcsolat az egész egyházat építi.

A megbeszélésen szó esett arról, hogy február 24-én, a nemzet imádságának napján a kárpátaljai reformátusok közös imádkozást és böjtölést szerveznek. Kijevben is lesz egy nagy megemlékezés, és az ukrainai egyházak tanácsának elnökeként Zán Fábián Sándor a munkatársai segítségével mindent megtesz, hogy ez a nap valóban az imádságról szóljon egész Ukrajnában. A tévében ezen a napon minden órában más felekezet imája szólal majd meg a békéért és a szétszakadt családokért.

Kihívások az oktatásban

– Számos olyan terület van, amelyen az együttműködés az anyaországi reformátusokkal a megmaradásunk feltétele – hívta fel a figyelmet Zán Fábián Sándor. Szóba került például, hogy az oktatási intézmények fenntartása egyre nehezebb a kárpátaljai reformátusoknak. Felvetődött, hogy a Kárpát-medencei közoktatási alapot lehetne népszerűsíteni, mert van, ahol komolyan veszik, de van, ahol elfelejtették ezt a kezdeményezést. A püspök felidézte, hogy korábban úgy hirdették a gyűjtést, hogy minden gyerek után havonta egy fagyi ára kerüljön az alapba. Arról is beszámoltak a kárpátaljai testvérek, hogy elkezdődött az egyeztetés a kárpátaljai keresztyén pedagógusok szövetségének létrehozásáról, mert ahogy a püspök fogalmazott, „nem attól lesz református egy iskola, ha református bankszámláról jön a pénz, hanem attól, hogy református pedagógusok dolgoznak az intézményben”.

Mező István zsinati hivatalvezető megosztotta a jó hírt, miszerint Mezőkaszonyban egy épületet alkalmassá tesznek arra, hogy a gyermekekkel foglalkozó Bárka misszió Kárpátalján hosszú távra be tudjon rendezkedni.

Lelkészeket tehermentesítő csereszolgálat

Hálájukat fejezték ki a kárpátaljai reformátusok a csereszolygálatban érkező lelkészekért, akik az összes Kárpát-medencei egyházkerülettől sorban jöttek szolgálatot átvállalni a leterhelt kárpátaljai lelképásztoroktól. Elmondták, hogy ma már nem azért szükséges ez a segítség, mert a lelkészek nem tudnak eljutni egyik helyről a másikra, hanem elsősorban a gyülekezetek erősítése és bátorítása miatt fontos.

Héder János főjegyző megosztotta, hogy az ungi egyházmegyében tartott lelkészgyűlésen a lelkészek arra kérték, hogy ha lehetne, akkor ne csak pár napra jöjjenek a helyettesítő lelkészek, hanem néha akár egy-két hétre is. Ötleként felmerült a beregszászi megbeszélésen annak a lehetősége is, hogy teológushallgatók jöhetnének legációba, vagy hogy esetleg fiatal nyugdíjasokat lehetne megkérni erre a szolgálatra.

Nagy segítséget jelent az is a leterhelt kárpátaljai lelkészeknek, hogy a Gyökössy Intézet személyes és csoportos alkalmakat szervez nekik. A kárpátaljai reformátusoknak a súlyosbodó lelkészhiánnyal is szembe kell nézniük, egyelőre ugyanis nem megoldott a nyugdíjba vonuló lelkészek utánpótlása. Korábban fenntartottak egy ösztöndíjat azoknak a kárpátaljai teológushallgatóknak, akik vállalták, hogy hazatérnek a tanulmányaik után, de erre nincs jelenleg megfelelő anyagi forrás, erre is megoldást kellene találni. A helyzetet az is súlyosbítja, hogy egyre kevesebb család tudja gyermeke magyarországi tanulmányait anyagiilag támogatni.

Fiatalok és nőszövetségi konferencia

A kárpátaljai fiatalok közül sokan elmentek, de még van ifjúsági misszió Kárpátalján, és van is ki felé szolgáljanak: tavaly sikerült egy 350 fős ifjúsági alkalmat is szerveznie a kárpátaljai reformátusoknak. Mező István hivatalvezető ehhez hozzátette, hogy a reformátusok Magyarországon is figyelnek a kárpátaljai fiatalokra: a Csillagponton például közel kétszáz kárpátaljai fiatal vett részt, és volt külön kárpátaljai sátor is.

Berecz Júlia, a Zsinati Hivatal külügyi osztályának vezetője beszámolt arról, hogy ismét mennek egy libanoni nőszövetségi találkozóra, ahova kárpátaljai nőtestvérek is velük tartanak. Itt közel-keleti keresztyén nőkkel találkoznak, akik a korábbi években arról számoltak be, hogy a háború miatt sok férfit elvisznek katonának, ezért a nőkre sokkal több feladat, teher hárul.

Megosztották a kárpátaljai reformátusok, hogy egyházukban a magvetés idejének tematikus évéből kiindulva

a jövő év a növekedés, 2028 pedig a gyümölcstermés éve lesz.

Fotó: Somorjai Balázs

Forrás: reformatus.hu

A Zsinati Hivatal küldöttségének és a Kárpátaljai Református Egyház vezetőségének találkozása a testvéri kapcsolatok további erősítésének szándékával zárult, és a felek ígéretet tettek, hogy a következő látogatásig is segítik egymást és imádkoznak egymásért.

A Kárpátaljai Magyar Református Egyház himnusza

Kárpátalja közeli újjáépítésének reményében:--
Mindig velem, Uram, mindig velem

Nader tot U, o Heer, nader tot U ;

1. Mindig velem, Uram, mindig velem , Még ha nem láthat is gyarló szemem! Azért ez énekem: Velem van Istenem, Velem van Istenem, mindig velem.

2. Megmondtad, ó, Uram, híveidnek: Szívükbe küldöd el Szentlelkedet. Templomoddá engem tégy hát, és légy velem, Tégy hát, és légy velem, mindig velem!

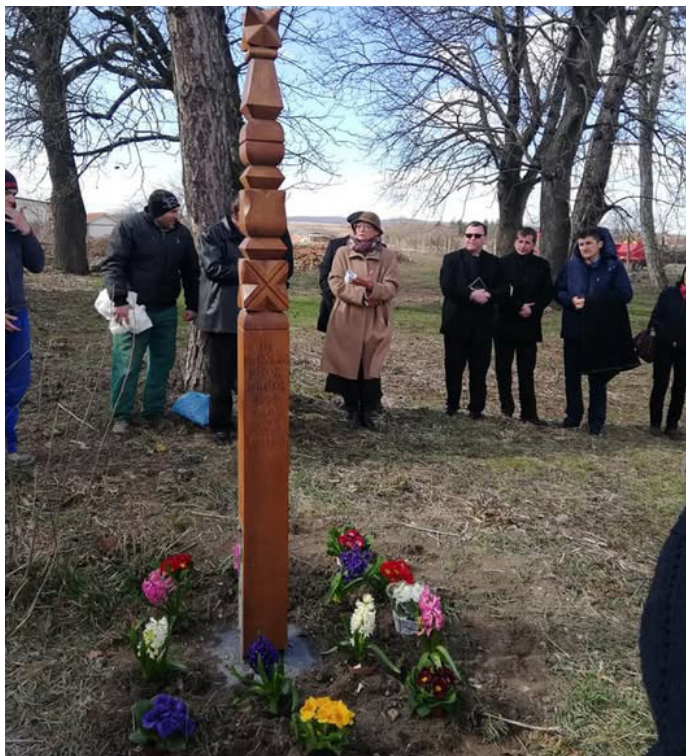
3. Én megfeszítettem együtt veled, Bennem már csak te élsz: elvégezted. Hitből van életem, Jézus jár énvelem, Jézus jár énvelem, mindig velem.

4. Bánat vagy félelem, kétség ha jó, Hű karja átölel, oltalmaz ő. Nappal s bús éjjelen az Úr mindig velem, Az Úr mindig velem, mindig velem.

5. Ha lelkem a halál völgyébe ér: Ott is te vagy velem, mit féljek én? Vessződ megvéd engem. Velem vagy, Istenem, Velem vagy, Istenem, mindig velem.

6. Ha otthon egykoron megláthatlak, Hol többé bűn, halál nem árthatnak, Ezt zengem szüntelen: Velem az Úr, velem, Velem az Úr, velem, mindig velem!

A Kárpátaljai Magyar Református Egyház himnusza--
Szöveg: E. H. Gebhardt | fordítás: Kecskeméti F., -1901
| dallam: Oak, L. Mason, 1834

Kopjafa állítás a kiemeltek emlékére Varsolcon.

Nagyszüleimet három kis gyerekek, köztük édesanyámmal, örökre kifosztották vagyonukból. Több generáció kemény munkáját lopták el nyíltan, játszva emberi sorsokkal. Azért fontos emlékezni, hogy javíthassunk a hibákon, hogy ne következessen be újra. Sajnos, nem ez a szándék. A kopjafa állítása a remény és hit jele. - **Makkai Réka Imola** - https://www.facebook.com/2026_marcius_7

Michiel de Ruyter emlékezete

405 éve, 1607. március 24-én, Vlissingenben született a magyar protestáns gályarabokat kiszabadító hős admirális. A reformátusok évszázadok óta tisztelettel emlékeznek a holland tengerészre.

Az 1670-es évek a protestáns egyházak életében a próbatétel éveit voltak. A magyarországi ellenreformáció idején 1674. március 5-én több mint hétszáz protestáns hitvallót idéztek a Pozsonyban felállított különbírási bíróság elé, akik közül mintegy háromszáz pap, tanító jelent meg a tárgyaláson. A bíróság felségsértéssel, hazaféltással, a katolikus egyház megsértésével vádolta őket, egyben követelte „bűneik” beismerését és áttérésüket a katolikus hitre.

Sélyei István, a Dunántúli Református Egyházkerület superintendense (püspöke) a tárgyaláson a következő szavakkal védekezett: „mi ártatlanok vagyunk, ha pedig a mi

ártatlanságunkban elnyomattatunk, békességes tőröknek kell lennünk (...) lehetetlen, hogy mi egynéhányan eladnók vallásunknak és országunknak szabadságát, melyet a mi eleink sok vérek hullásával

kerestek, elviselhetetlen iga alá vetvén mind eklézsiánkat, mind országunkat.”

Kitartottak a gályarabságig

A beidézett prédikátorok közül a legállhatatosabbakat, akik semmi fajta megalkuvásra nem voltak készek, kisebb csoportokban várbörtönökbe vitettek. Ezután több mint negyven papot Nápolyba hurcoltak, akik közül csak harminckettő maradt életben, akiket eladtak gályarabnak. Sorsuk nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiban. Gyűjtés indult kiszabadításuk érdekében, és ez többszöri kísérlet után végül a holland Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült 1676. február 11-én. (De Ruyter Vlissingenben született, 405 éve, 1607. március 24-én és a Siracusai-öbön halt meg, 1676. április 29-én.)

„Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben ellenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgálát az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam” – ezekkel a híressé vált szavakkal fogadta hajóján a holland tengeragy a huszonhat megmentett prédikátort.

Térj magadhoz, drága Sion

A gályarabok kiszabadítására egész Európa felfigyelt, pár év alatt több gazdagon illusztrált könyv jelent meg a hithősök megpróbáltatásairól és Ruyter admirális nemes cselekedetéről. A XIX. század végén a protestáns identitástudat erősítése céljából megjelent a gályarabok iránti érdeklődés, ekkor terjedt el a Térj magadhoz Drága Sion kezdetű ének. Zenéjét Luttenberger Tihanyi Ágost szerezte 1890-ben, szövegét Pauli Joachim (1636-1708) műve után Jeszenszky Károly mezőberényi evangélikus lelkész írta, ugyanabban az évben. A XX. században a protestáns énekeskönyvekbe kerülve a zenemű, gyakran használt hitelesítő énekként szerepel a mai napig.

Magyar földön a gályarabokra emlékezve Debrecenben a Nagytemplom mögötti téren 1895-ben emeltek elsőként köztéri emlékművet Hegyi Mihályné adományából, amelyen: „DE RUYTER MIHÁLY/ HOLLAND TENGERNAGY/ A SZABADÍTÓ/ 1676. FEBRUÁR 11.” felirattal emlékeztek meg Hollandia nemes lelkű katonájáról.

Holland jubileum

Hollandiában 1907-ben Michiel de Ruyter admirális születésének 300. évfordulóján látványos ünnepségeket szerveztek. A Holland Királyi Posta bélyeget adott ki az admirális emlékére. A Magyarországi Református Egyház Konventje ezüstből készített koszorút küldött az admirális Amsterdamban található sírjára. ...A hollandiai ünnepségekről Antal Géza (1866-1934) református lelkész közölt beszámolót a Vasárnapi Ujság című hetilapban, amelyből a magyar reformátusok koszorúját is részletesen megismerhetjük. Ez előtt a síremlék előtt jelent meg a múlt hó 23-ikán Hollandia

szépséges királynője s népének képviselője, hogy lerójjá kegyeletét a háromszázados születési évfordulón, történelmének ezen nagy alakja iránt. Megjelentek a külföldi államok hivatalos képviselői, köztük Angolországé is, mely annak emlékét tisztelte meg megjelenésével, kinek ágyúí dörgését, – mint Macaulay mondja – «they had heard with terror even in the galleries of Whitehall; » és Dániáé, a svéd elnyomatás veszedelmétől de Ruyter által megmentett országa. Az ünnepi beszédet az ünnepelthez és ünnepélyhez méltón, Hollandia egyik legkiválóbb publicistája, az Algemeen Handelsblad szerkesztője, Boissevain Charles tartotta.

Ez után következett a koszorúk elhelyezése a síremléken, mely előtt az ifjú királynő állt édes anyjával. Az elhelyezett koszorúk és egyéb emléktárgyak között különösen kitűnt a holland tengerészetnek remekül kidolgozott ezüst pálmaága, Dánia masszív arany bükk-levell koszorúja, főleg pedig – s ezt jól eső érzéssel írhatjuk le, – a magyar református egyház zsinata által küldött hatalmas ezüst koszorú, mely a magyar ötvösiparnak kiváló szép munkája.

A koszorú ezüst babérlevelekből készült, aranyszalaggal; a babérleveleken fel van vésve a megszabadított 26 gályarab neve. Az aranyszalag csokrán középen egy XVII. századbéli gálya rajza van kivésve, alatta a megszabadítás napja (1676 február 11) s utalás Ézsaiás próféta XLV. részének 13 versére. («Én támasztom fel őtet igazságban és minden utait én igazgatom, ő építi meg az én városomat és az én foglyaimat elbocsátja jutalom és ajándék nélkül, azt mondja a Seregeknek Ura.») A szalag baloldali részén ez a latin felírás olvasható: «Liberatori memorise aeternse, qui nostris confessoribus servientibus libertatem reddidit.» («Örök emlékül a szabadítónak, ki a mi raboskodó hitvallóinknak szabadságát visszaadta.») A szalag jobboldalán olvasható az emlék koszorút küldő református egyház neve (Ecclesia Christi Reformata in Hungaria.)

A koszorún kívül a ref. egyház zsinata még egy emlékiratot is küldött, melyben a történelmi tény felemlítésével meleg kegyelettel adózik a holland nemzet ezen nagy fiának emléke iránt. A koszorú a síremléken marad elhelyezve, az emlékiratot pedig az amsterdami városi levéltárnak adták át megőrzés végett. **Vasárnapi Ujság, 1907., 54. évfolyam, 15. szám---**

Az első világháborút követő évtizedekben a holland reformátusok jelentős segítséget nyújtottak szegény sorsú magyar gyermekek magyarországi élelmezésében és hollandiai üdültetésében. A Magyar-Holland Szemle szerkesztősége hálája jeleként egy üvegablakot ajándékozott Vilma holland királynőnek, amelyet Róth Miksa készített. A műalkotást egy hágai kastélyban helyezték el. Az üvegablak felső részén a királynőt fríz ruhában ábrázolja, amint a magyar gyermeket fogadja, alsó részén Ruyter admirális és II. Rákóczi Ferenc került megjelenítésre.

Magyar emlékek

A gályarabok kiszabadításának 260. évfordulója alkalmával, a központi Kálvin-ünnepség keretében 1936. május 6-án, Marjay Károly mezőtúri lelkipásztor 1933-ban tett javaslata szerint, a Magyarországi Református Egyház konventi (mázasinai) székházában, a megpróbáltatásban résztvevő lelkészek neveit ismertető emléktáblát avattak fel. A táblán a gályarabok mellett az admirálisról e szavakkal emlékeztek meg: „A HITVALLÓK ÉS A

SZABADÍTÓ ÖRÖKKÉ ÁLDOTT EMLÉKÉRE ÁLLÍTOTTA E JELT A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ EGYETEMES KONVENTJE AZ 1936. ÉVBEN

II. János Pál pápa a kiengesztelés jeleként megkoszorúztatta a gályarabok emlékművét a 1991- es magyarországi látogatása során a Debreceni Református Nagytemplomban tartott ökumenikus istentiszteletet követően. A Tiszántúli Református Egyházkerület – a pápa nemes gesztusára emlékezve – 2006-ban bronzból öntött koszorút készített a gályarabok emlékoszlopára.- Hollandiában 2007-ben államilag hivatalos emlékévet tartottak Michiel de Ruyter admirális születésének 400. évfordulója alkalmából. Hazánkban ezen az évfordulón Kecskeméten emlékkiállítás, Debrecenben konferenciát rendeztek, amely lehetőséget biztosított az egyháztörténelmi események tudományos feldolgozása mellett a holland- magyar kapcsolatok erősítésére is.

Millisits Máté művelődéstörténész-2012. március 25.—

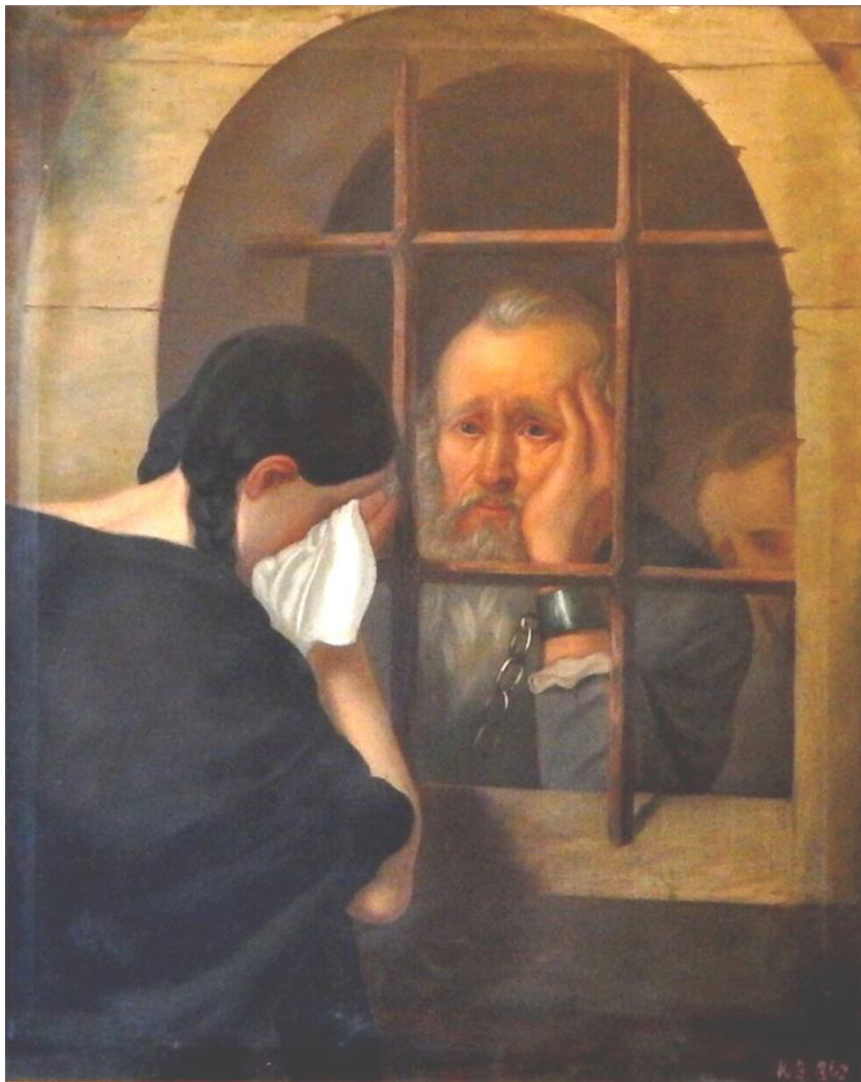
ABLONCZY ÁGNES: AZ ÚRÉI VAGYUNK

1674-ben 735 protestáns lelkészt és tanítót idéztek Pozsonyba, koholt vádakkal perbe fogták őket, és akik az erőszakos katolizáló térítésnek ellene álltak, azokat bebörtönözték, kínozták, és 1675-ben, gályarabságra ítélték.

1676 februárjában, éppen 350 éve, szabadította ki a gályarabságra ítélt prédikátorokat Michael A. Ruyter admirális, és onnan Nápolyból érkeztek pár hónap múltán Svájcba. Erről tanúskodik Johannes Albertus Zaunschliffer albuma, melyben az első bejegyzés írója: Joannes P. Jablonczai, mely így kezdődik: „Nam sive vivimus Domino vivimus...”

„Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg.

Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8.)

Kiss Bálint: Jablonczai Petes János búcsúja lányától Lipótújváron

Alig pár esztendeje, hozzánk került egy kép. Másolat-testvére annak, melyet Szabó Magda emleget az Ókút-ban. (Kiss Bálint - Jablonczai Pethes János búcsúja lányától...) Egy kép, amit

a „negyven prédikátor” egyikéről festettek, róla, akiről kiderült, hiába zárták börtönbe, bilincsekkel a kezén is szabad volt abban a hitben maradni, amit szíve, lelke diktált. Persze nem illik ide a mi egyszerű szobánkba ez a kép, egyáltalán nem. Túl értékes, túl nagy, túl sötét, és félténivaló, és sérült. A vászon is, több helyen, és az aranyozott kerete is. Nehezen találtam neki alkalmas helyet a falon. Ehhez előbb le kellett emelni, el kellett tenni az útból, ami addig ott volt. Igaz, nem is az enyém ez a kép, nem örökre, csupán kölcsönbe kaptam. Kölcsönként hagyaték. Kérve kértem, odaadták, itt marad tán, míg élek. Már nem tehetem, mégis, úgy, de úgy szeretném Édesapám örömét látni, hisz rajta kívül tán senki sincs köröttem, aki annyira tudna örülni ennek a képnek, mint én. Alig hiszem, hogy itt van, közvetlenül az orrom előtt.

Hogy ír erről a képről Szabó Magda? Sok éve olvastam, de szívemet érintette, és máig ér, amit közvetít:

„Komor festmény volt, két alak látszott rajta, egy férfi, meg egy lány, a lánynak jobbra csak a nyaka, tarkója, nagy sötét haja fordult a szemlélő felé, s a férfiarcból annyi, amennyit az előtte feszülő rács engedélyezett. Ez az arc szomorú volt, mélyen, vigasztalhatatlanul szomorú...”

...Nem kellett sok idő, hogy megérezzem, hogy ő volt a legszabadabb rokonom, ez a szigorú prédikátor, akinek csak azt kellett volna mondania, hogy nem hiszi már, amiben hitt, és megmaradhat az otthonában, a szerettei között, még baj sem éri, csak éppen nem mondta, mert tisztában volt vele, hogy nincs az a tengerzúgás, ami lebírhatja az ember belsejében szóló hangot, és mit számít a deportálás és fogság és bilincs, és elveszett otthon vagy család, vagy akár az elvesztett élet is, mind lényegesen egyszerűbben elfogadható, mint amikor az ember megtagadja és elveszti önmagát.”

(Szabó Magda - Ókút)

A GÁLYARABSÁGRA ÍTÉLT PROTESTÁNS PRÉDIKÁTOROK NÉVSORA

(zárójelben a szolgálati hely és a felekezet)

Alistáli K. György (Szőny – ref.) szabadulást követően hazatért

Bátorkeszi István (Veszprém – ref.) szabadulást követően hazatért

Borchidai Miklós (Rábaszentandrás – luth.) Gályarabságban hunyt el Nápolyban

Bugány Miklós (Sajógömör – luth.) szabadulást követően hazatért

Czeplédi Péter (Léva – ref.) szabadulást követően hazatért

Edvi Illés Gergely (Németgencs – luth.) belehalt a kínzásokba úton Nápoly felé
Fileki István (Naprágy – ref.) gályarabságban hunyt el
Goisz Mihály (Kálno – luth.) úton Nápoly felé hunyt el
Harsányi Mórícz István (Rimaszombat – ref.) szabadulást követően hazatért
Jablonczai János (Beje – ref.) szabadulást követően hazatért
Kálnai Péter (Putnok – ref.) szabadulást követően hazatért
Karaszalai Mhály (Kelemér – ref.) szabadulást követően hazatért
Kocsi Csergő Bálint (Pápa – ref.) szabadulást követően hazatért
Komáromi Süllye István (Ács – ref.) szabadulást követően hazatért
Köpeczi Haller Tamás (Szkáros – ref.) szabadulást követően hazatért
Körmendi György (Bars – ref.) szabadulást követően hazatért
Ladmóczi István (Serke – ref.) szabadulást követően hazatért
Lány György (Korpona – luth.) úton Nápoly felé megszökik, de hazaútja közben elhunyt
Leporinus Miklós (Polta – luth.) szabadulást követően hazatért
Masnicius Tóbiás (Senice – luth.) úton Nápoly felé megszökik, hazatér
Mazári Dániel (Tamási – luth.) gályarabságban hunyt el Siracuzánál
Nikléci Boldizsár (Agárd – luth.) szabadulását követően Hollandiába, Angliába került
Nikléci Sámuel (Alsósztrégova – luth.) szabadulását követően Szászországba került
Otrokócsi Fóris Ferenc (Rimaszécs – ref.) szabadulást követően hazatért
Paulovics István (Túrócszentmárton – luth.) gályarabságban hunyt el Nápolyban
Scultéti Jakab János (luth.) gályarabságba került, de sorsáról nem tudunk
Séllyei M. István (Pápa – ref. püspök) szabadulást követően hazatért
Simoni Péter (Simony – ref.) szabadulást követően hazatért
Simonides János (Brezsnóbánya – luth.) nápolyi kereskedők szabadították ki, hazatért
Steller Tamás (Újbánya – luth.) szabadulást követően hazatért
Szalóczi Mihály (Zubogy – ref.) szabadulást követően hazatért
Szenczi Száki János (Tata – ref.) úton Nápoly felé elhunyt
Szentpéteri Mangó István (Simonyi – ref.) szabadulást követően hazatért
Szilvási István (Császár – ref.) gályarabságban hunyt el Nápolyban
Szódói Balogh András (Nagysár – ref.) szabadulását követően Svájcba került
Szomodi János (Szendrő – ref.) szabadulást követően hazatért
Tinkovich János (Lest – luth.) gályarabságban hunyt el Nápolyban

Turóczi Végh András (Nagysár – ref.) szabadulást követően hazatért

Újvári János (Mezőörs – ref.) szabadulást követően hazatért

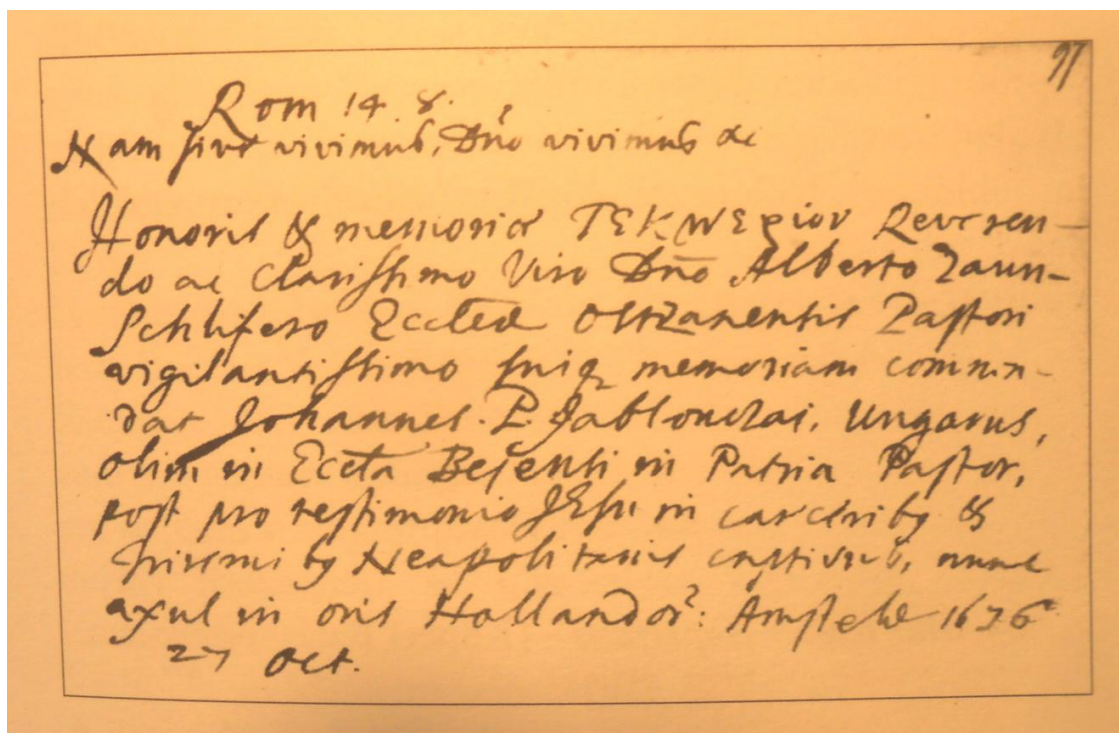
Zsédényi István (Dörgicse – luth.) szabadulást követően hazatért

A gályarabok emléktáblája

JABLONCZAI PETES JÁNOS

1676. október 27. Amsterdamban, Johannes Albertus Zaunschliffer albumában, a nyolc magyar gályarab prédikátor bejegyzése közt első Jabloncai P. Jánosé:

„Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg.

Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8.)

Jablonczay Petes János életéről az a beszámoló árul el legtöbbet, amit gályáról való szabadulása után, zürichi tartózkodás idején, 1676-ban ő maga írt életéről és hányattatásairól svájci vendéglátói kérésére, latinul. Remélni se mertem, ám csodák csodája, egészen váratlanul megtaláltam ennek fordítását a „Gömörország” c folyóirat egyik számában.

„Az utókor számára latinból magyarra fordítá Székely János a bejei helv.hitv.egyház jelenlegi rendes papja 1865. január 10én”:

„A nápolyi gályákról Ruyter Mihály tengernagy (admiral) által megszabadított s Zürichben befogadott Magyar lelkészek történetéhez írt függelék. Egykori bejei lelkész saját kéziratából: Jablonczai János, kinek simboluma volt: *Flebile principium melior fortuna segvetur, Nam manus Excelsi vertere cuncta potest.*”

„A sokképpen sanyargatott, szenvedő Magyar hazának polgári és egyházi ügyei életveszélyben forogva bár, mindazáltal törvényes meghívással behelyeztetést nyerék Torna megyében a Körtvélyesi tisztán reformált egyház igazgatására boldog emlékü tisztelendő tudós Zebegenyei János Úr, Torna-Abaúj-Sáros megyék akkori Seniora (Esperes) által Mádon

1666. Martius 17én tébb, mint Négyszáz testvér atyafiak jelenlétükben tartott egyházi gyűlésen: hivatalban töltvén ott 7 és ½ évet.

Ama fő Gróf, Keglewich Miklós által Szelepcsényi György Érsek és más római Katholicusok parancsára háborgattatván, 1673 ik és Martius 5én ugyanazon Zsarnoktól katonák és jezsuiták által tovább üldöztetvén s nyugtalaníttatván minr egykor Sz.Dávid – erdőkben, berkekben, kősziklák üregeiben laktam családommal együtt, s űzetvén elértem Gömör megyei Beretke nevezetű helyet, s majort: holott is 1 és ½ évet nyilvános szolgálat nélkül (titkon bár megerősítést nyerve) töltöttem. Innen, az Isteni gondviselés folytán a bejei egyháztól új meghívást nyertem. Oda menvén tehát 8 hónapot alig lakhattam s taníthattam, már idéztettem Pozsonyba valami lovas, katona, vezér, putnoki születésű, római Kath. Vallású Kalló András által. Martius 5én 1674.

Útnak indultam több megyebeli (miként álnokul követelték lázadási összeesküvésről számadás végett): Megjelentem Martius hó 17én 1674 a Magas ítélő szék előtt, névvel a lázadást, de valódilag a vallást sörgették ellenem. (Íme a csalárd szívű és fondor lelkű Clérus! Zsolt12:3.) Temérdek sok próbák és vizsgálatok után, midőn az ítélő bírák az ő értelmükre nem bírhatának vala – az iszonyatos ítéletet, t.i. fej és jószág elvesztést hallaták velünk april 11én 1674-ben. Az ítélet hozatala után szállásomon szabadon éltem, szünidőt engedvén, vagy is inkább várván, hogyha valaki magát azokhoz alkalmazná, vagy jónak látná szökéssel menekülni, hogy tette miatt, annál inkább vádoltathassék, s egyháza felforgattathassék: mindaz által ily lágy fogság mellett is állhatatosak valánk s maradánk, várva az ügy kimenetelét, nehogy a mi tettünkkel az igaz ügy felforhathatnék.

Majus 27ike körül hivattam a többiekkel együtt a primás lakába, hol megvizsgáltatván a pozsonyi tömlőcökbe vettettünk. Azután 17ik Junius körül több társakkal együtt vitettem Leopold várába: részint Nagy Szombatban, részint a Leopoldi útban előleges intézkedés folytán ruháinktól, kölcséginktől s könyveinktől megfosztattunk, folytonosan a legkeményebb és legocsmányabb munkákkal tiszta v. zivataros időkben, télben inkább, mint nyáron terheltetvén. Csupán katona kenyérrel és vízzel tápláltatván, számtalan veréseket, szurony és dárdadöféseket kaptam a pokolbéli Istenség nemimádása, és más szertartásoknak a templomban és kívül visszautasítása miatt.

1675 év Martius 18-ik napján Leopold várából estefelé a munka helyéről, nem a rendes kapun, hanem valami elrejtett titkos lyukon kivezettettünk, és a már ott jelen lévő gyalog és lovas katonákkal szekeren Morván, Ausztrián keresztül. S ott Viennáig vezettettünk,

ugyanott valamely Olasz országba menő N.N. hivatalnoknak néhányad magammal átadattam. Innen egy nap csaknem éjjélíg török békókban hajtattván, következő napon az egyik lábamról levétettek a bilintsek. Átalmentünk tehát Styrian, Carniolián, és elértem Triestbe, hol valami rejtett helyen a városon kívül szakállamtól megfosztattam és kényszerítének a katonai ruha s fegyver felvételére, de amelleket el nem fogadván, megfosztattam ismét ruháimtól, költségemtől s a hajóra mentem és az Adriai tengeren keresztül vitettem Piscáriába. Innen az Alpesen keresztül, a kősziklákon, s nagy éhséggel kínozva mezítláb jöttem Nápolyba.

Forrás: Abraham van Poot: *Naauwkeurig verhaal van de vervolginge aangerecht tegens de euangelise leeraaren in Hungarien: nevens een bewijs van der selver onschuld aan de Rebellie*. Amszterdam, 1684

Május 7én, ugyanazon hó 8-án eladattam 50 aranyért, és gályára vitettem, melynek neve Kapitánság (Capitaneatus) vala: itt hajam, szakállam, mely már némileg ismét megnőtt,

valami török asszony által leboroltatván az olasz hivatalnokok rendelkezésére és osztályozás folytán vezettettem Pátróna, vagy boldogságos Szűz Mária nevű gályára. Midőn a gályák indulásra készültek Sziciliába Massina ellen, kínáltak ruhákat, a foglyokhoz illőket, melyeket midőn felöltetni nem akarék, keményen megverettem, és meztelenre kivetkőztettem a fogoly társak által, és ruhát öltöttek reám, és az azon a gályán lévő társakkal Köpecz Balázssal és Karaf Mihállyal Jun.4én 1675 Sziciliába evezünk és Malassó nevű erősség alatt volt qvartélyunk. Négy hét múlva az én testvéreim (fratnes) erőtlenség miatt vissza vitettek Nápolyba, magam egyedül lévén egészségesebb azon a gályán hagytam, és folytonos hajózás és evezésben voltam éjjel s nappal, mint más bűnösök és Mohamedánok 1675ik év Junius 4-től 1676 Febr.11-ig, hol mennyi korbács és vessző veréseket kaptam meztelen testemre, mennyi éhséget és szomjúságot állottam ki, mennyi veszélyt láttam szemem előtt, s a napnak mennyi terhét, s hidegét viseltem? Nyelvem és tollam az irtózat miatt megakad s nem bírom kimondani, de tudom hogy az Úr ki az övéinek a könnyeit össze gyűjti, s lépéseinket megszámlálja – azokat is mind megszámlálta. Mind az által ezen nevezetesbeket bujdosásomban feljegyeztem. Megérkezvén a Hollandok Sziciliába a Gallusok (franciák) ellen és tudakozódván, vajon volnának-e még a Magyar papok a mint ők hallották? Egészen eltitkoltak, és senkit se bocsátottak azok közül hozzám a velem való beszélgetés végett, sőt még azokat is a miket Welts György Jóltevőnk táplálkozásomra nekem küldött elfogták és tőlem megtagadták.

Mondok valamit azon szerencsétlenségekről, vagy is inkább isteni büntetésekről is melyek ugyanazon gályát mint a habok, úgy ostromolták. Fra. lőpor által katonák, foglyok sokan megégettettek midőn harcolandók a franciák őrállomásán Massinan alól mely phárónak neveztetett nagy horgonnyal mentünk körül, és nagyobb ágyú golyójával egyszer löni kellett, másszor midőn tölteni kelle az ágyút, egy nagy edényben levő lőpor föllobbanván az ágyusokat, foglyokat, katonákat és embereket iszonyú módon összeégette, s némelyeket halálosan megsebesített. Ezek után az alkapitánynak, ama nagy hóhérnak mostoha fija, meztelen testemnek és más testvéreim testüknek kiket gyakran kegyetlenül össze is rugdosott – a Csigára menetelnél a jobb kezemen négy újomat, a balon három újomnak az ízeit elvágta. Innen szégyennel visszatérve, Melassóhoz közel vihar támadván vég veszélyben valánk, és a megszabadulásnak csaknem semmi reménye se mutatkozék többé, és csak a harmad napra tűnt föl az ismét, azon felül az esső szakadt, a hullámok elnyeléssel

fenyegetének, sat. Harmad napra napkeltén más gályán levő foglyok segélyével Melassóba jöttünk 19én Novemberben.

A Malítia (gonoszság) nevezetű gályát Sziciliában Melassó alatt a villám megüté, 400 Emberrel együtt azonnal elmerülván elveszett, a villany ereje érte azon gályát is mellyen én valék, úgy ti. az árbocza nagy, tiszta egyenes és nehéz, minden hasadás nélküli lévén meghasodozott mint a napra kitett nyersfa. De az emberek és maga a gálya épen maradtak. Ezen erősséggel kényszerítették minden embereket a felügyelők a magok vallásokra, a sor reám és társaimra kerülván, kikkel össze valék láncolva, és kényszerítettém velük együtt kimenni a vallástételre, azt mondám a Kapitánynak: „Minek visztek engem a ti templomotokba, mikor tudjátok, hogy én nem közületek való vagyok?” Azt felelé: „Azt akarjuk hogy közülünk való légy, mivel ti miattatok ostoroz és büntet minket az Isten.” Kinek azt felelém: Azt könnyen megengedem, hogy miattunk ostoroz az Isten, és ha nem lettem volna a gályán, már végetek lett volna, mert meg szaporítottátok foglyaitok sok ártatlan emberekkel, de íme megfosztandotok saját foglyaitoktól és gályáitoktól. Azonban tudd meg azt, hogy ha engemet egész az oltárig lánczon visztek is, még ott is vonogatni fogom magamat, nem oltár a mészárszék, hogy aki oda, mint barom hurcoltassék, ott meg is lakoljon.” Ezeket hallva nem felelt, hanem bottal arczul csapott, mondván: („Canalja Prdic. Ital”) Rövid időn megisszátok a tenger vizét.” Mire azt felelém: „Az az út is szent és egyenesen az örök életre vivő lesz nekem, te sem fogsz többé háborgatni.”

Isten segedelméből mind az által épségben jöttem a többi atyafiakhoz Nápolyba 9én Febr. 1676ik évben és megszabadítottam a többiekkel együtt a dicső hős, a boldog emléké Ruyter Mihály Adorján által 11ik Február 1676.

Tisztelendő Lavater János Úrnak a Carolinum Collégiumban a szent bölcsészet legjelesb tanárának kíváratára írta: Jablonczai János egy kor felső Magyar Ország Gömör Megyében levő Bejei egyháznak papja, életének 37ik évében, Helvétia Tigurum nevű városában 1676ik év Julius hó 19én sz.n.”

Az írás, fordítatlan eredetije is hadd kerüljön ide – latinul:

Jablontzai János. Flebile principium melior fortuna sequetur, Nam manus Excelsi vertere cuncta potest. Periclitantibus licet Patriae afflictæ Hung, rebus Politicis ac Ecclesiasticis 'vocatione tamen legitima prolocatus ad dirigendam Eccl Reform puram Körtvélyesiensem in Comitatu Tornensi per Clariss. ac Rv. Dnm beatae memoriae Johannem Zebegnyei Seniore

in Comitatus Torna, Abaujvar, Saarosvar Fratrum ultra quadringentorum coram tota synodo Madini celebrata 1666 17. Martii: complens ibi in functione annos septem cum dimidio per Comitem supremam Magnum Tyrannum nationis Croaticae Comitatus Tornensis Nicolaum Keglevich mandato Georgii Szelepesem Archiepiscopi et aliorum Romano Catholicorum turbatus, 1673. 5. Martii ab eodem Tyranno militibus ac Jesuitis ulterius pressus, instar Davidis, in sylvis nemoribus petris cum familia mea habitavi, appuli locum et villam Comitatus Gömörien- sis nomine Berethe: ubi annum cum dimidio sine manifesta (occulta tamen adhibita) functione peregi, hinc Providentia divina novam ab Ecclesia Bejensi accepi vocationem; profectus itaque, octo menses habitare et docere vix potuerim, jam citatus sum Posonium per quen- dam militem Ducem Equestris ordinis Andreám Rallo Putnokhiensem Rom Catholicum die 5. Martis 1674 itineri me accinxi cum fratribus ejusdem Comitatus (uti falso praetendebant ad reddendam rationem Rebelliosae complicitatis: comparui 17. Mensis Martis 1674 alto iudicio nomine rebellionis sed religio contra me et alios urgebatur (en clerum duplicis cordis Ps. 12. 3) post innumeras probas et examina cum in suam ludices pertrahere non possent sententiam, horrendam sententiam (amissionem scii, capitis et bonorum) audivi. 4. Apr. 1674, post latam sententiam libere in hospitio meo vixi, concedentes tempus respirii, vel magis exspectantes si se aliquis accomodaret illis; vel fuga sibi consuleret ut eo magis ipse accusari et Eccla ejus subverti ob factum ejus possit, in tanto tamen laxo arresto constantes fuimus et permansimus, expectantes eventum rei et causae, ne facto nostro causa vera subverteretur, circiter 27. Maj. vocatus cum reliquis ad aedes Ar- cfiiepiscopi, examinatus ad carceres Posonienses detrusus post circa die 17. Jun. curru cum aliis ductus sum Leopoldo polim, Tyrnaviae partim, partim in itinere Leopoldopoli saepissime fide mediante examinatus vestibus, sumptibus libris sum privatus, continuo laboribus multi, cum pugnaturi vigiliam Gallorum infra Messinam Pharo vocatam gravi ancora ivimus, ac majoris Tormenti globo semel vigilia peteretur; alia vice cum oneranda esset bombardam, Pulvis magno inVase succensus Tormentarios, captivos, milites et communes homines vehementissime combussit et quosdam etiam ad mortem laesit. Post haec Privignus Yice-Capitanei magni carnificis corporis mei nudi et aliorum fratrum quos et pedibus saepe conculcavit) per ascensu Trochleae in dextra quatuor digitos in sinistra trium digitorum articulos amisit. Hinc reversi cum pudore, prope Melasso suborta tempestate in extremo eramus et nulla plane spes liberationis ad triduum affulsit, pluvia desuper pluebat, fluctus inundaverant etc. post triduum Phoebus suboriente alterius Triremis Captivorum

beneficio venimus Melasso 19. Nov.; Triremis „Malitia“ dicta Siciliae sub Melasso fulmine petitur, una cum quadringentis hominibus submersa illico periit; fulminis vigore petita est etiam Triremis in qua fui, ita ut malus ejus magna pura erecta et gravis sine ulla fissura existens, fissa est tamquam lignum crudum soli expositum. Salvis tamen hominibus et ipsa Triremi; hoc argumento coacti sunt omnes homines ad confessionem, deveniens ordo ad me et socios meos, quibus concatenatus eram, cogererque egredi cum illis ad confessionem dixi Capitaneo, Quare ducitis me ad Templum vestrum, cum sciatis me non esse ex vobis? Respondit: Volumus ut sis ex nobis, quia propter vos castigat et punit Deus cui respondi: Hoc facile concedo, quod propter nos castigat Deus, et si ego non fuisset in Triremi hac, jam actum fuisset de vobis, multiplicastis vestros captivos hominibus innocentibus, sed ecce privabimini vestris ipsis captivis et Triremi. Praeterea, hoc tibi persuasum habe, etiam si me ad altare usque catena duxeritis, tamen et ibi recusabo, non altare est macellum, ut eo quis tamquam bos trahatur et ibi luat: auditis his non dedit responsum sed colaphum baculo incipiens (Canallja Praedic. Ital. brevi bibetis aquam maris. Cui respondi: Via et ista mihi erit sancta et recta ad vitam aeternam nec tu amplius me vexabis. Deo tamen juvante salvus ad fratres nost. Neapolim veni 9. Pebr. 1676 liberationem que nactus sum cum reliquis per Magnificum Heroem beatae memoriae Michaellem Adrianum Ruyterum 11. Febr. 1676.

Ad postulata Clariss. ac Doctiss Dni Domini Joh. Lavateri in Collegio Carolino Philos, sacrae Professoris acutissimi apposuit Johannes Jablontzai Eccl. Bejensis Min., in Comitatu Gomoriensi superior. Hung. Aetat. suae 37. Tiguri Helv. 1676. 19. Jul. st. n.

A JABLONCZAI PETES CSALÁD

Jablonczai Petes János, életének, származásának gyökereit keresve, kiindulópont a neve, az hogy a gömör-tornai Jabloncáról indult. Hisz, mint akkor sokan mások, útra kelve, neve elé teszi, nevében hordozza szülőfaluját. Többnyire így szerepel tanulmányai során a diáknévsorokban, és külhoni útjának állomásain is így jegyzik: Jablonczai P. János.

Amiről nem tudtam, amit időközben nagy-nagy meglepetésemre találtam mikrofilmen, a Királyi Könyvek pár éve közzétett dokumentumai között (máig sincs mindenre kiterjedő bizonyíték), az segített eligazodni Jablonczai P. János származására, elődeire, illetve utódaira nézve.

Ebből derült ki (ha úgy van, ahogy ennek alapján tudni vélem), hogy Petes János jobbágycsaládban született, 1639-ben. És bár sehol nem ír róla, és sehol sem említődik, feltételezhető, hogy Jabloncza akkori birtokosa támogatta, segítette az értelmes jobbágyszármazású fiú taníttatását.

A fellelhető első dokumentum a jablonczai Petes családról egy jobbágyszabadító, illetve birtok-adományozó levél, mely szerepel a Királyi Könyvek dokumentumai között. Ebben a kérelemben arról is szó esik, hogy Petes Péter családfő kérte arra birtokos gazdáját, hogy

szabadítsa fel őt a jobbági sorból. Ez említődik Czobor Mária Regina úrnő, Petes Péter felszabadításért folyamodó levelében:

„Elsőbben is magamra vállalnám Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky László Úrnak atyafiának és Szerelmetes Házastársamnak Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky Pál Uramnak, s őkelmétől született hajadon lányomnak, Gróf Csáky Borbála Kiss Asszonynak, és ezután Isten áldásából Születendő Magzataimnak, sőt, minden Rokonomnak egyebeknek, kis terheket.

Valakiket illik ezide alább megírt dolog, most nagy tünendőben illetné s illethetné, akármiképpen Szabad Jóakaratom szerint vallom, s adom tudtára mindenkinek az, kiknek illik, ez levelemnek rendiben. Hogy én itt az Szádudvary Jóságomban Személyem szerint birtokomon találtattam meg némely becsületes Emberek által, az kik Nemes Torna Vármegyében Jabloncza faluban lakos, örökös Jámbor Jobbágyom Petes Péter mellét, vagyis szívét törekedtenek előttem azon, hogy ez Paraszti állapotból, és jobbágyságból kivenném mind magát, s maradékát, s mind kicsiny Jánoskáját fel szabadítanám. Aminthogy az becsületes Embereknek, sok szép kérésikre azon Petes Péter mellett Feleségivel, Gönczi Katával, annak fiával Sámuellel, Vejével Szabó Mihállyal, Feleségével Petes Annával, és annak fiaival Szabó Jánossal és Marczival, Leányival Katával és Annával.

Egy egész Ülés házhellyel, melyen most laknak, melynek nap keletről való szomszédgya Bencz Benedek, nap nyugatrúl a Paróchia Vicsnáltatva minden ahoz tartozandó Szántó földekkel, Kaszáló Rétekekkel, Baromlegeltető Mezőkkel, Írtványokkal, Szabad Erdőkkel, Halászó Vizeivel, és minden egyéb nevén nevezendő portinentiekkal, s azoknak minden Igazsággal, és Hasznavételinél, Valamellyek eleitől fogva azon házhelyhez birtanak ugyan az Jablonczay Promontoriumon lévő lapra és Bakos nénökét Falat Szőlőcskéivel együtt, amely Lapa Szőlőnek napkelet való Szomszédgyaa Nemzetes Istvánffy Mátyás Úr, , napnyugatrúl Petes István Szőlői. Bakos Szőlőinek penig napkeletről Bencz István, napnyugatrúl Klimkó Uram Szőlőinek Vicináltatnak, mely Szőlőt hasíttya az Út felső és alsó rész Szőlővel...”

(részlet a kérelem szövegéből)

A Királyi Könyvek közt megtalált dokumentum:

NÉV:

Petes Péter n: Beke Orsolya gy:János ennek n:Gönczy Katalin ennek gy:Sámuel, Szabó Mihály
n:Petes Anna gy:Márton,János,Katalin,Anna jabloncai lakosok

KIADÓ:

Név: Czobor de Czoborszentmihály Mária-Regina f:Csáky Pál gy:Borbála Hely: Szádvár
Évszám: 1679.07.27 Minősítés: jobbágyszabadítás

LEVÉLTÁRI JELZET:

A 57 – Magyar Kancelláriai Levéltár – Libri regii – 16. kötet – 725.; 726. oldal

E 227 – Magyar Kamara Archivuma – Libri donationum – 12. kötet – 282. oldal

BIRTOK:

Megye: Torna Helység: Jabloncza-Lapa-Bakos

UTALÓ: Csáky László

Gróf Czobor Mária Regina, Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky Pál Úr házastársa.

Ott élt tehát Jablonczán, akkor, 1679-ben, Petes Péter és felesége Beke Orsolya, a fiuk János és a lányuk Anna. Fiuk feleségének nevét is említik: Gönczi Katalin, és ott van gyermekük neve is: Sámuel. Ezen kívül benne foglaltatik Anna lányuk férjének neve: Szabó Mihály és az ő gyerekeik neve: Márton, János, Katalin, Anna.

Ami engem megállított, és adatokat azonosítani indított a neven és a helységnéven kívül, az a folyamodvány dátuma: 1679. Abban az esztendőben születik a kérvény, mikor összeül Sopronban a Lipót király által összehívott országgyűlés, és hosszas tárgyalások után megszületik, 1681-ben az a törvény, mely bizonyos feltételek mellett, engedélyezi a protestáns prédikátorok azámára hivatásuk, vallásuk gyakorlását, és ugyanakkor, ezzel egy időben, engedélyezi a hitükért elítéltek, méltatlanul perbe fogottak, gályarabságot elszenvedők számára a hazatérést.

A jobbágyszabadítás és birtokszerzés tényét igazoló okmány 1681-ben, a soproni országgyűlés határozatának évében keltezett (nemesi címeradományról nincs szó az eredeti dokumentumban):

NÉV: Petes Péter n: Beke Orsolya gy:János ennek n:Gönczy Katalin ennek gy:Sámuel, Szabó Mihály n:Petes Anna gy:János,Márton,Katalin,Anna jabloncai lakosok

KIADÓ:

Név: Lipót 1 Hely: Bécsújhely Évszám: 1681.07.17 Minősítés: jobbágyfelszabadítás

LEVÉLTÁRI JELZET:

A 57 – Magyar Kancelláriai Levéltár – Libri regii – 16. kötet – 724.; 725.; 726.; 727. oldal

E 227 – Magyar Kamara Archivuma – Libri donationum – 12. kötet – 282. oldal

BIRTOK:

Megye: Torna Helység: Jabloncza

MEGJEGYZÉS: Torna vára -----SORSZÁM: 16.347

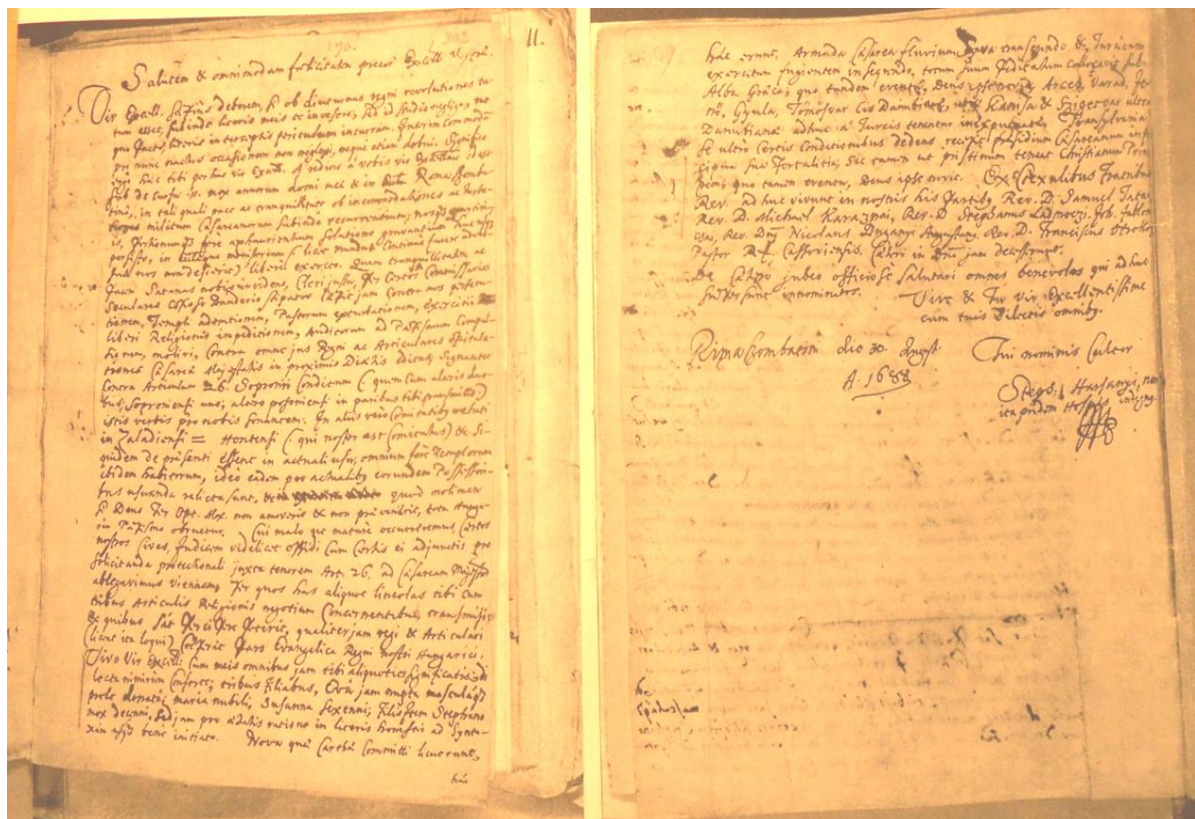
Ami más gályarab társak beszámolóiból még tudható, Jablonczai János 1676-ban, gályarabságból való szabadulása után először Velencébe, onnan Zürichbe utazott, ahol egy ideig Hottinger héber nyelvtanárnál vendégeskedett. Akkor még érvényben volt a hazatérési tilalom.

Ott írta meg Lavater János bölcészstanár felkérésére életének és gályarabságának történetét. 1676. július végétől tanulmányokat folytatott Hollandiában, majd Angliába ment, és még később a leideni egyetemre is beiratkozott.

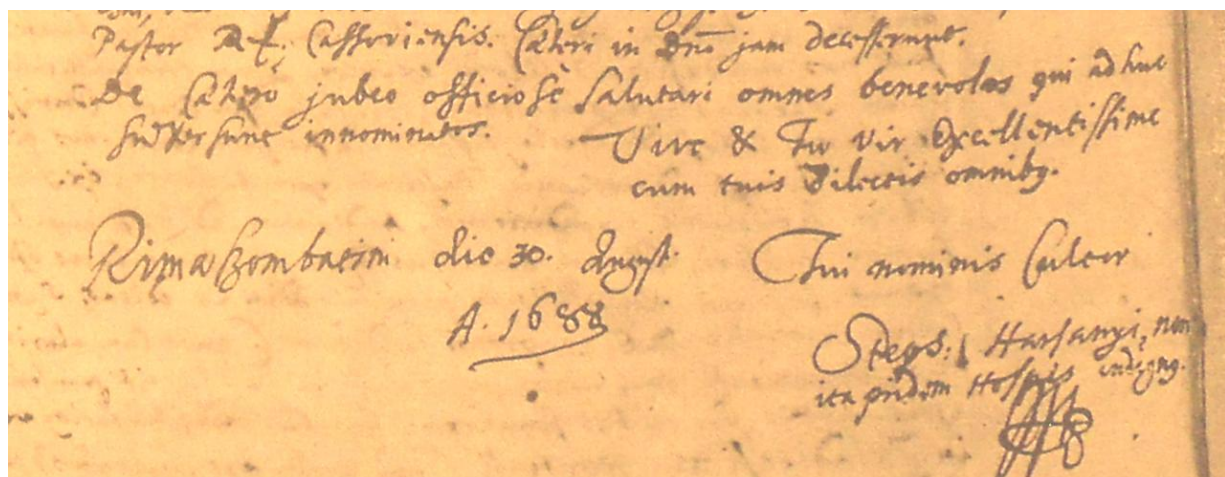
Magyarországra, úgy írják, 1678 táján-után tért vissza Jablonczai Petes János. Vélhető, hogy a családjához érkezett, hisz bizonyára nem véletlen, hogy ekkortájt könyörög Petes Péter (az édesapja), a felszabadításért, s érte indul birtokos úrnőjének jobbágyfelszabadítási, birtok átruházási kérvénye az uralkodó elébe.

Az 1681-es törvény nyomán kerülhet vissza ő is szolgálati helyére, s lehet újra a Bejei Református Egyház gyülekezetének papja. Halálának időpontja ismeretlen. Annyi tudható még, hogy hazatérve újra Bején tevékenykedik.

Erről ad hírt az egykori gályarabtárs, a rimaszombati prédikátor, Harsányi Móricz István Zürichbe írt levelében. Máig ott őrzik, de a másolat Svájcban élő lelkész lányom megkeresése nyomán eljutott hozzám.

Harsányi Mórícz István levele Johann Heinrich Heideggernek (Zürich), Rimaszombat, 1688. augusztus 30. – Zentralbibliothek Zürich, Mss. D. 181. Nr. 196.

Van még Jablonczai P. János felől egy másik közlés, Batta György, simonyi ev.ref. lelkészről származik, aki 1887-1890 között Berzétén szolgált: "A berzétei egyesült ref.egyház története" - című munkájában ír arról, hogy a régi köépület padlásán megtalált egykori dokumentumok egyike említi, hogy "Isten háza Jablonczai Petes János lelki tanító idejében építettett, Pünkösöd és János havában, 1692-ben." (Rozsnyói Híradó 1891.10.18.)

Ezt igazolni látszik a Tiszáninnen Református Egyházkerület lelkészei A kezdetektől a milleneumig – Adattár szerint, melyet Dr Ugrai János szerkesztett. Ebben említik 1692-1694 között Berzétén Jablonczai János nevét, igaz a Petes név nélkül. Ha a két említés ugyanarról a Jablonczai Jánosról szól, akkor 1694-ben még élt. (119. old. D12)

D12. Berzéte

Első említés: 1550 körül.

Státus: anyaegyház.

Egyházmegyei beosztásban bekövetkezett változás: -

Lelkészek névsora

Vajdling Dániel	1580-1596	Markaz Lőrinc	1596-1631
Bogácsi Tamási Imre	1599 ⁴	Ceglédi Lőrinc	1601-1602 ⁴
Nagytállyai F. Tamás	1609 ⁴	Félegyházi Máté	1620 ⁴
Jánosi Bálint	1631-?	Jablonczai János	1692-1694
Gönczi Tamás	1665 ²	Ecsedi János	1668 ²
Jósvafői András	1694-1713	Sziksza István	1713-1715
Berzétei K. János	1715-1720	Czeglédi Sámuel	1720-1728
Szentpéteri Szabó István	1728-1736	Bornemissza János	1736-1743
Rimaszombati András	1743-1745	Somosi György	1745-1752
Dobay József	1752-1760	Fély Horváth Dániel	1760-1763
Baksai Baksy Zsigmond	1763-1770	Cseh Miklós	1770-1773
Almási Szabó Pál	1773-1778	Harangozó Miklós	1778-1804
Nádaskay Dániel	1804-1808	Katona Mihály	1808-1817
Apostol Pál	1817-1826	Fejes József	1826-1831
Lipcei János	1831-1836	Lovas Sámuel	1836-1839
Rácz Lajos	1839-1848	Kolos Dániel	1848-1849
Török József	1849-1854	Maklári Pap Lajos	1854-1870
Papszász József	1870-1873	Szathmári Antal	1873-1887
Balla György	1887-1890	Kolos István	1890-től

Források:

D.CXXXI. 74.317.

JABLONCZAI PETES JÁNOS, a gályarab-prédikátor életútja időrendben:

1639-ben született Jablonczán

1660 Szatmár - diák

1660-65 Debrecen - diák

1665 Sárospatak - diák

1665 Rimaszombaton rektor

1666 Körtvélyes prédikátora

1673 Beretkére kerül, onnan menekül

1673 Beje lelkipásztora

1674 a pozsonyi idézés

1674-1675 per, fogság, ítélet, börtön – Pozsony, Lipótvár, Nagyszombat

1675 út Trieszten keresztül Nápolyba viszik, ahol eladják őket

és gályára kerülnek

1676 kiszabadítja őket a holland Michael A. Ruyter admirális

1676 Svájc (Zürich), Hollandia, Anglia - körút

1677 Hollandia, Leiden - beiratkozik az egyetemre

1678 visszatér társaival Magyarországra

1679 országgyűlés Sopronban – Lipót király megengedő rendelkezései

1680 újra Bején, egykori gyülekezetében prédikátor

1688 Bején szolgál a gyülekezetben

1692-94 között Berzétén a templomépítésnél említik nevét

halálának időpontja ismeretlen

JABLONCZAI PETES JÁNOS UTÓDAI

A saját életéről írt beszámoló szerint „családjával együtt” bujdosni kényszerül mielőtt Beretkére majd Bejére kerül. Ez egyben azt jelenti, hogy 1670 körül nem csupán házasember, hanem gyereke, netán több gyereke is van. A jobbágyfelszabadító dokumentum feleségét és Sámuel nevű fiát említi, de kutatás közben, 1712-ben megtaláltam a pelsőczi református anyakönyvben Zsófia lányának nevét is, (nyilván ő szerepel a lipótvári börtönről festett képen). Özvegy Jablonczai Zsófiaként jegyzik az anyakönyvbe, mint aki Pelsőcön tanítói állásra jelentkezett. A bejegyzésben azt is megemlítik, hogy ő a mártír Jablonczai P. János leánya. E bejegyzés alapján valószínűnek látszik, hogy édesapja akkor már nem élt.

A birtokszerző okmány szerint 1679-ben, még csak egy fia volt, Sámuel. Mit tudhatunk róla? Egyértelmű, hogy még apja bebörtönzése előtt született. A debreceni diáknyilvántartás szerint 1691-1693 közt diákoskodott ott egy Jablonczai Sámuel, kinek említik élete további állomásait. 1699-ben a Bihar megyei Poklostelekre került, majd élete végéig (+1728), az ahhoz közeli Kiskereki lelkesze volt. Hogy hány gyereke született, nem tudom, csak vélem, hogy az ő egyik fia volt Sámuel, kinek élete diákkorától nyomon követhető. 1720-ban végzett Debrecenben, és onnan került Garamkisallóra. Szerepel a Dunántúli lelkeszek Adattárában:

ADATTÁR
Acta Papensia XII (2012) 1–4.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
	1944–1946 Győr, segédlelkész 1946–1957 Táp 1957–1977 Kisbér; † 1977. VIII. 6.	
Jabloncai Berta Benedek ²⁵³	1721–1723 Pápa, rektor 1723 exmittáltatott 1725–1731 Réde 1731–1751 Tata; † 1751	?
Jabloncai Petes Sámuel ²⁵⁴ felesége Fejér Zsuzsanna	?–1731 Garamkissalló, rektor? 1731–1753 Bana; † 1753. XI. 16.	1720 Debrecen subscr. (Sam. P. Jablonczai)
Jakab Bálint Mihály ²⁵⁵	1992–1994 Petrilla–	Erdőszentgyörgy →

E gályarab unoka, Sámuel, Győr városában nősült 1731-ben, Fejér Zsuzsannát vette feleségül, és e házasságkötéskor már, mint Bana község lelkipásztorát jegyzik az anyakönyvbe.

22 éven át szolgált Banán, 1753-ban távozott az élők sorából, Banán temették el, ott éveinek számát nem említik, így születési éve csak hozzávetőlegesen határozható meg. Felesége, Fejér Zsuzsanna megözvegyülve elhagyta a parókiát, és Dunaszentgyörgyre költözött József fiához. Ott halt meg 1773-ban 64, esztendősen.

Négy gyermeke született e Jablonczai Sámuelnek és Fejér Zsuzsannának. Keresztelésük időpontját nem találtam a banai ref. anyakönyvben, a halálozási bejegyzések segítettek. Ezek szerint Sámuel 1732-ben, János 1735-ben, Zsófia 1738-ban, József 1739-ben született.

Sámuel (1732), Kecskeméten, majd Debrecemben diákoskodott, onnan Kis-Ölvedre került prédikátornak, ahol 1757-1759 között szolgált. Odakerülésének idejéről, módjáról van fellelhető dokumentum:

“1757-ben Jabloncai Petes Sámuel bemutatta a debreceni kollégium bizonyáglevelét, majd egy megadott igehely alapján prédikációt mondott el az őt meghívó kisölvedi gyülekezet templomában. Ezután ugyanott számos feltett kérdésre adott helyes feleleteket, majd esküt tett, a lelkészek maguk közé fogadták, megkapta a felhatalmazást a szentségek kiszolgáltatására, és kisölvedi lelkésznek nyilvánították.”

A BARSÍ EGYHÁZMEGYEI JEGYZŐKÖNYVBŐL - MŰHELY 2017. 1-2. SZÁM

“1757 április 25. Humanissimus juvenis Samuel Petes Jablonczai quodam civis illustris collegii Debretzeniani, dum nobis bonum testimonium a clarissimis dicti collegii professoribus exhibitum demonstrasset, antequam sanctum ministerium admissus et exmissus fuisset, juxta vigorem canonis XI. classis 1 mae et canonis V. classis 2 dac et canonis II. classis 3 iae, item canonis IV. classis et canonis VII. classis 3 iae publicum examen vel cenzuram subire et sustinere coactus est, qui dum concionem prius satis docte ex loco Matthaei 26,26-28. in oratio Kis Ölvédiensi dixisset, mox ex eadem materia in eodem oratorio varlis quaestionibus et objectionibus impetitus satis laudabiliter responsiones dedisset, tandem juramento adstrictus in gremium fraternitatis huius receptus ad sacramentorum administratorem facultatus ecclesiae Kis Ölvédiensis et filialis Zalaba verbi Divini minister declaratus est.”

Vészterhes idők, mára tán kideríthetetlen miért, megvádolják, börtönbe kerül, ahol megvakul.

A Mária Terézia féle adóösszeírásban 1769-ben helyi „ministerként” jegyzik Kis-Ölveden. 1770-től Nemesoroszi lelkésze. Az adattár szerint 1771-ben ott halt meg.

E Sámuel (1732-1771) első fia is Sámuel (1768-1848), ő Erdélybe, Marosszentimére kerül, vármegyei tisztségviselő, fiainak neve, József és Elek. 1848-ban, az akkor már idős, 80 esztendő Sámuel József fiával együtt az oláh felkelők ölik meg. A két Jablonczai kegyetlen meghurcolásának, román felkelők általi kivégzésének története Alsófehér vármegye monográfiájában olvasható:

„Elek, mint kerületi biztos, a gyulafehérvári várban lakott. József a felsőigényi járás szolgabírája. Szorgalmas, erélyes, de igazságszerető köztisztviselő. Jablonczai Józsefre a járásban lakó románok nagyobb része erélyességéért haragudott, s ellene vérbosszút forralt...” (Alsófehér vármegye Monográfiája – Bíró Miklós Naplójából)

Az életben maradó fiú, Elek, ki szintén megyei követ és tisztségviselő, az Enyedi Bethlen Gábor Református Kollégium egyik alapítója, és később is bőkezű támogatója.

Jablonczai Sámuel és Fejes Zsuzsanna második fia János (1735-1809), mint hajdúkapitány ismert. Debrecenben diákoskodott, tanulmányainak elvégzése után Hajdúhadháza került nótáriusnak, jegyzőnek. Ott vette feleségül 1766-ban Székely Klárát. Következő évben születtek meg ikergyermekeik, ám a szülést nem élte túl sem a feleség, sem a csecsemők.

Megözvegyülve, Debrecenben kötötte második házasságát. 1768 októberében vette feleségül a tehetős családból való Baranyi Máriát (1737-1779). Négy gyermekük született Hajdúszoboszlón: Klára 1769-ben, Mária 1771-ben, Lajos 1774-ben, János 1775-ben. Jablonczay Petes János nagyratörő, tehetséges ember volt, gyorsan emelkedett a hivatali ranglétrán, 1777-ben már a hajdúvárosok jegyzője, 1780 körül vicekapitány, majd főkapitány, 1796-ban táblabíró, országgyűlési képviselő, királyi udvarnok. 1791-ben birtokot (két pusztát), igényelt, szerzett a püspökladányi uradalom területén (Urbáriumok és összeírások - Hungaricana - HU MNL OL E 156 – a. – Fasc.197. No. 024.) 1804-ben pedig címet nyert, melynek pecsénymóját őrizte.

Siebmacher's Wappenbuch

Jablonczay (Jablonczai-Pethes).

Wappen: In B. auf gr. Boden ein Mann in verschnürtem Rocke, mit Kalpag, in d. erhobenen Rechten eine Kette haltend welche um d. Lenden eines n. Lammes geschlungen erscheint, – die Linke in d. Hüfte gestützt. – Kleinod: Der Mann wachsend, hier in d. erhobenen Rechten einen Palmzweig haltend.

In Ungarn u. Siebenbürgen sesshaft gewesenes, oder annoch sesshaftes Adelsgeschlecht.

(Siegel d. d. 1804 des Johann v. Jablonczai-Pethes, Oberkapitän des Hajdukendistrictes. – Siehe auch: N. J. V. 273).

Jablonczai Petes János hajdúfőkapitány, míg tehetett, fiai útját is egyengette. Két fiát, Lajost és Jánost 1799-ben táblabírákká nevezte ki. Klára lánya 1787-ben lett Foktőy Sámel felesége. Lajos fia 1801-ben nősült, Csebi Pogány Terézt vette feleségül, és János öccse is aznap vezette oltár elé a Tolna megyei Bodméri Tóth Katalint.

Jablonczai Petes János élete végéig tevékenyen vett részt városa életében, 73 évesen, 1809-ben halt meg Hajdúszoboszlón.

Visszatérve oda, ahonnan indultam, mármint Jablonczai Sámuel (a gályarab unokája), és Fejér Zsuzsanna gyermekeire, harmadik gyermekük Zsófia, az öcsényi Patay Péter felesége lett, ott élt, ott születtek gyerekeik.

A negyedik, utolsónak született József (1739-1795), Dunaszentgyörgyre került. (Ő vette magához megözvegyült édesanyját, Fejér Zsuzsannát). Első felesége Szöllősi Zsuzsanna (házasságkötésük 1767 körül), három gyermekük született: Sámuel 1768-ban, Erzsébet 1771-ben, Zsuzsanna 1776-ban. Fiukat alig hat esztendősen 1774-ben elvesztették.

Jablonczai Petes József, miután első felesége 1789-ben meghalt, újra házasodott, 1790-ben vette feleségül özv. Kolozsvári Zsuzsannát.

Egy 1891-es hagyatéki ügy (Kasseli féle) szereplőinek felsorolásából az derül ki, az válik bizonyossá, hogy a család Sámuel ága fiúágon kihalt.

AKIK NEVÉRE A KOLLÉGIUMI NYILVÁNTARTÁSOK NYOMÁN AKADTAM (DEBRECEN, SÁROSPATAK)

Sámuelen kívül még öt Jablonczait találtam a diák-nyilvántartásokban. Közülük kettő, Gábor és György vélhetően e családi ághoz tartozik, a másik három: István, András, János neve mellett nem szerepel a Petes nevet jelző P. betű, ez persze nem zárja ki azt, hogy ők is a gályarab utódai közé tartoznak.

Jablontzai Petes Gáborról az van feljegyezve, hogy 1708-ban végzett, Rector Mezőcsáton, majd Alsóvadászon, 1725-1729 között, illetve 1735-1739 között Szilváson, majd Berzéken, és 1762-ben ott halt meg. Gábor fiáról tudható, hogy berzéki, és 1757-ben Hejőpáiban veszi feleségül Súlyom Katát.

Jablontzai Petes György 1710-ben végzett, 1738- 1742 közt Komjátiban szolgál prédikátorként, ott születik Judit lánya 1739-ben. 1742-től kerül át Krasznokvájára.

A Petes név, illetve P. névbetű nélkül bejegyzett Jablont(c)zai nevű diákok:

Jablontzai István, 1693-ban végzett, rektor volt Tállyán. Később borkereskedő lett, és 1710-ben halt meg. Fia Jablonczai István 1732-ben Tállyán házasodott, Jantsó Katát vette feleségül., és három gyerekük született Tállyán: Kata 1733, István 1734, Zsófia 1736.

Jablontzai András, 1707-ben végzett és Abaújnádasdra került rektornak. Felesége Ajtai Rebeka, Zsuzsanna lányuk 1729-ben született.

Jablonczai János 1709-ben végzett, Tokajra került „Schola Rectornak” Ott házasodott, 1719-ben, felesége Borbély Borbála, és ott születtek gyerekei: János 1722, Zsuzsanna 1724, Sára 1726, Zsuzsanna 1728, Gábor 1729, Erzsébet 1734.

Úgy írják (Tokaji iratok), rektorsága mellett városi tanácsos volt. Időközben komoly összetűzésbe került a tokaji tanító és rektor, ami után ő világi lett. 1751-ben halt meg.

Hadd következzen zárásképpen még valaki. Kutatás közben találkoztam annak a Jablonczai (másutt Jabloncoui) Mihálynak a nevével, akit Pozsonyba idéztek 1674-ben, aki előtte, 1670-től Monoron volt rektor az ottani református gyülekezet élén.

Ez a Mihály kortársa lehetett Jablonczay Petes Jánosnak. Ha testvére lett volna, bizonyára ott lenne az ő nevében is a Petes nevet jelző betű. De nincs ott. Monorra se tért vissza. És neve nem szerepel sem a gályarabok között, sem a bebörtönzöttek között, sem az erőszak nyomására felekezetüket kényszerűen elhagyók között. (Végigböngésztem az akkori esztendőkből tömegesen átkeresztelkedők névsorát a római katolikus anyakönyvekben. Akad Jablonczay, több is, de Mihály nincs köztük.)

Lehet, hogy bujdosásnak adta fejét rögtön az idézés kézhezvétele után? Tán el se indult, meg se érkezett Pozsonyba, mint majd fele az oda idézetteknek? Ami erre utalni látszik, hogy néhány év múlva, 1686-ban felbukkan Tárkányban egy Jablonczai Mihály prédikátor. Igaz, a Petes névre utaló betű nélkül. Pár évvel azután tűnik fel neve, miután Lipót király soproni rendeletében módosul, visszavonódik a protestáns prédikátorokat sújtó kegyetlen törvény. Akkor térhetnek haza a kiszabadított, külhont megjárta gályarabok, és az elűzött prédikátorok is akkor térhetnek vissza kényszerűen elhagyott gyülekezeteikbe.

Mi derült ki, mi került elénk, mi maradt rejtve? Tán lesz még, aki a réges-régi írások, dokumentumok közt kutatva, újabb, eddigieket kiegészítő adatokat talál. Mi van ránk bízva? „Kutasd át a régi időköt, amelyek előtted voltak... Volt-e olyan nép, amely hallotta a tűz közepéből szólani Isten szavát, és mégis életben maradt, mint ahogyan te hallottad? ... Azért láthattad meg ezeket, hogy megtudd: az Úr az Isten, és nincs más rajta kívül.”
(4.Móz. 32-35.)

Eddig is, ezután is fontos marad számomra, azok életéről tudni, írni, hírt adni, akik a halál torkában is hűségesek maradtak, akik nem tagadták meg hitüket, akkor sem, mikor minden azt látszott bizonyítani, hogy Isten magukra hagyta, veszni engedte őket. Ők életüket akkor is a kezében tudták. Ahogy egykor Jablonczai Petes János gályarab írta, idézte Pál apostol szavait:

„Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg.

Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

1715-ös és 1720-as országos adóösszeírás

A pozsonyi jezsuita gimnázium diáksága (1650-

Arcanum adatbázis

Bitskey István és Pusztai Gábor: Michiel de Ruyter és Magyarország – Debrecen 2008

Engel Pál: Középkori Magyar geneológia – Magyar nemzetiségi zsebkönyv

Farádi Vörös Ignác visszaemlékezései 1778-1822 évekről - Magyarország újabbkori történetének forrásai – Emlékiratok – Madzsar Imre bevezetőjével - Budapest 1927

FamilySearch anyakönyvbázis

Ferencz Anna: Hitből táplálkozva Méry Ratio 2004

Hörcsik Richárd: A Sárospataki Református Kollégium Diákjai 1617-1777 Sárospatak 1998

Illéssy János és Pettkó Béla: A Királyi Könyvek jegyzéke 1527-1867

Kempelen Béla: Magyar nemes családok

Kiss Károly: Monográfiai vázlatok a barsi ref. esperesség múltjából és jelenéből (Pápa 1879)

Köblös József, Kránitz Zsolt: A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai. Adattár. 1526-1760

Kőszeghy Sándor: Pest vármegye nemesei – Budapest 1899

Lendvai Miklós: Temes vármegye nemes családjai – Budapest 1896

Mária Terézia féle úrbéri összeírás

Mihályfalusi Forgon Mihály: Gömör-Kishont vármegye nemes családjai Somorja 2001

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal – Pest 1858

Moldova György: Negyven prédikátor – Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest 1973

Szluha Márton: Nyitra vármegye nemes családai - Arcanum 2002

Ugrai János: A Tiszáninneni Református Egyházkerület lelkészei a kezdetektől a milleneumig – Adattár - Sárospatak – Tiszaújváros 2007

S. Varga Katalin. Vitetnek ítélőszékre – Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve – Kalligram, Pozsony 2002

Forrás: parokia.hu

Kelemen A. Csongor: Azt bünteti kit szeret...

Michiel de Ruyter nevét jól ismerjük. Nemcsak úgy, mint Hollandia egyik legnagyobb tengeri hőst, hanem mint azt az embert is, akinek élete és tettei különleges módon összekötik a holland és a magyar reformátusság történetét. Nem véletlen, hogy jövő szombaton Urkben konferenciát szervezünk róla és erről a kapcsolatról – és ezennel is szeretettel hívunk mindenkit erre az alkalomra. De Ruyter neve kalandokat, tengeri csatákat, bátorságot idéz fel bennünk, a hollandokban manapság többet is, és a róla szóló párbeszéd árnyaltabbá vált. De általában még mindig hősként tekintenek rá sokan. Dalok szólnak róla, könyvek és filmek készültek az életéről, zászlóshajóját, a Zeven Provinciën nevű hajót újraképezték, és még utcák is viselik a nevét. Mégis, számunkra talán a legfontosabb az, hogy egy olyan történet fűződik hozzá, amely a hitről, az irgalomról és az Istenhez való hűségéről szól – és amely a magyar reformátusok számára is máig élő örökség.

1675-ben, amikor Michiel de Ruyter a spanyol flottát segítette a franciák ellen a Földközi-tengeren, észrevette, hogy a hajók között gályák is vannak. Ezek a gályákon rabok eveztek – köztük magyar protestáns lelképásztorok. Ezeket a prédikátorokat azért hurcolták el, mert Magyarországon nem voltak hajlandók áttérni a római katolikus hitre. Büntetésként gályarabságra ítélték őket. Amikor De Ruyter találkozott velük, szinte elviselhetetlen látvány fogadta: szaggyalag ruhák, félmeztelen, végletekig legyengült testek, sebek és fekélyek. Voltak köztük idős emberek is, akik megjelenésükkel tiszteletet és szánalmat ébresztettek. Huszonhat protestáns lelképásztort szabadított ki azon a napon. Amikor átszálltak De Ruyter hajójára, énekelve, imádkozva és Istennek hálát adva érkeztek meg. De Ruyter admirális pedig a legenda szerint az égre mutatott, és azt mondta: ne nekem köszönjétek, én csak egyszerű ember vagyok. Köszönjétek Isteneteknek! Ezért a tettéért De Ruyter Magyarországon is emléket kapott: oszlopot állítottak neki, mint De Ruyter Mihálynak, a Szabadítónak.

De ami ebben a történetben különösen megragadó, az az ének, amelyet a hagyomány szerint ezek a magyar prédikátorok a gályákon énekeltek. Egy ének, amelyet a magyar református egyházban ma is éneklünk:

Térj magadhoz, drága Sion, Van még néked Istened, Ki atyádként felkaroljon, S szívét ossza meg veled! Azt bünteti, kit szeret, Másképp ő nem is tehet: Sion, ezt hát jól gondold meg, S szabj határt bús gyötrelmednek.

Ez az ének – különösen a középső sora – szinte jelmonddá vált a magyar keresztyének között a nehézségek hordozásában. Ezt szoktuk ismételtetni egymásnak: „Azt bünteti, kit szeret... másképp ő nem is tehet.”

És itt érkezünk meg a kérdéshez. Ha huszonhat prédikátor, kimondhatatlan szenvedés, fogság és megaláztatás közepette ezt tudta mondani Istenről, vajon mi is mondhatjuk ezt? Szabad-e ezt mondanunk... most is... minden nehézség közepette? Ez a gondolat nem tőlük származik. Egyenesen a Szentírásból való, abból az igeszakaszából, amelyet a Zsidókhoz írt levél 12. fejezetéből olvastunk.

Egy keveset ennek a levélnek a háttéréről. Ez a levél azért íródott, hogy Krisztusban egyesítse a különböző háttérű keresztyéneket: Voltak ugyanis a judaizálók, akik azt tanították, hogy mindenkinek meg kell tartania az Ószövetség teljes törvényét: a szombat ünneplését, a körülmetélést és minden egyéb előírást. Velük szemben álltak az úgynevezett antinomisták, akik teljesen elvetették a törvényt, és a zsidókat is meg akarták győzni arról, hogy az ószövetségi törvények többé nem érvényesek.

És a két megközelítés közötti kapcsolópont, természetesen az Úr Jézus Krisztus. aki mindenki számára és minden időben ugyanaz: „Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.” Ebben a levélben Ő teljes mértékben a zsidó hit összefüggésében jelenik meg: az istentiszteleti rendek, a szertartások, az ószövetségi utalások és árnyékképek mind Őrá mutatnak. És ezt jól jegyezzük meg, testvérek: az ember nem értheti meg Jézus Krisztus személyét a maga teljességében, nem ismerheti meg igazán, ha nem érti és nem ismeri a zsidó hitet, az Ószövetséget. Az áldozati szolgálatot, a Messiás-próféciákat, a messiási királyságot, a szombat tanítását. Ezek nélkül nem érthetjük meg Jézus Krisztus személyét, szolgálatát, szenvedését és feltámadását sem. És ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy ezek az ószövetségi utalások Jézusban kiteljesedtek, nem ugyanúgy kötnek, mint a zsidó népet az ószövetség korában.

És ebben a levélben hangzik el ez a komoly, de vigasztaló mondat: „Akit szeret az Úr, azt megfedd, és megfenyíti minden fiát, akit befogad.” Miért teszi ezt Isten? Másként Ő nem is tehet? Nem tehetne másként? Ő tehetne. Mi nem. Mert „mindnyájan vétkeztek, és nélkülözik az Isten dicsőségét”. Nincs ember, aki ne szorulna feddésre, formálásra. A Szentírás világosan mondja: minden fiút és leányt, akit Isten gyermekévé fogad, neveli.

Emlékszem, tavaly, részt vettem a gyülekezetünk egy ifjúsági hétvégén. Egy prédikátor, Arie de Rover szolgált közöttünk, és mondott valamit, ami utána nagyon sok fiatalot gondolkodtatott el. Azt mondta: ha valaki valóban meg akar térni, valódi bűnbánatra és megújulásra vágyik, akkor gyakran szüksége van egy válságra. Olyan helyzetre, amikor Isten megállítja, és világossá teszi számára: ha így mész tovább ezen az úton, nem lesz jó vége. És sokan a fiatalok közül akkor azt mondták: „igen, de én nem éltem át ilyen nagy horderejű válságot. Szinte belenőttem a hitbe. Mindig is úgy ismertem Istent, mint szerető Atyát, aki akkor

is szeret, amikor hibázom.” De mit kezdünk akkor az ilyen kijelentésekkel Istenről és rólunk, mint például: „megfenyíti minden fiát és leányát, akit befogad”, vagy: „ha fenyítés nélkül maradok, amelyben mindnyájan részesültek, akkor nem gyermek, hanem törvénytelen vagyok”? S erre azt felelte az evangélista: hát akkor imádkozz ezért a krízisért. Imádkozz egy válságért.

S az urki fiatalok között sokan voltak, akiknek ez nehézséget okozott. És én magam együtt tudtam érezni velük, mert én is hasonlóan éltem meg a hitbeli növekedésem: nem egyetlen nagy megrázkódtatáson keresztül, hanem fokozatosan. Nem egyetlen nagy krízis által, hanem sok kisebb válság által. És azt gondolom, ezt fontos megjegyeznünk: nincs két egyforma hitút, és nincs két egyforma próbatétel sem. Az első században a hit miatti elnyomás és üldözés, a 17. század üldöztetései vagy a 21. század kihívásai nem ugyanazt jelentik, mint egy sikertelen vizsga, egy elvesztett munkahely, egy válságba jutott házasság, egy betegség vagy egy szeretett ember elvesztése.

De mindezeknek a célja nem több és nem kevesebb annál, mint az összes többinek. Ezek eszközök, amelyeket Isten felhasználhat arra, hogy közelebb vonjon minket önmagához. A Heidelbergi Kátéval együtt valljuk Istenről: hiszem, hogy Isten, az Atya, a mindenható, menny és föld teremője még azt is, amit rossznak élünk meg ebben a siralomvölgyben, a javunkra fordítja.

Jól értsük tehát meg: Isten nevelése nem egyforma mindenkinél. Nem minden hitút ugyanaz. Nem minden próba ugyanolyan. Van, akinek egyetlen nagy megrázkódtatáson keresztül munkálkodik Isten. Mások életében sok kisebb megállítást, figyelmeztetést, tanítás történik. De mindegyiknek ugyanaz a célja: közelebb vonni minket önmagához.

A Heidelbergi Kátéval együtt valljuk, hogy Isten még azt is, amit rossznak élünk meg ebben a siralomvölgyben, a javunkra fordítja. És ezért mondja a levél írója: „Minden fenyítés a jelenben nem örömmel, hanem fájdalomnak látszik, később azonban békességnek és igazság gyümölcsének termését adja azoknak, akik általa nevelődtek.”

Ki ne tapasztalta volna ezt?

Gyászban, amely végül közelebb hozta a családtagokat.

Házassági nehézségekben, amelyek mélyebb őszinteséghez vezettek.

Aggodalomban a gyermekekért, amely nagyobb szeretetre és türelemre tanított.

Betegségben, amely megtanított megbecsülni az időt és egymást.

A huszonhat magyar prédikátor is ezt mondhatta végül: megmaradtunk a hitben, és a szenvedésünk Isten hűségének bizonyossága lett.

Testvéreim, Isten fenyítése soha nem bosszú. Mindig megmentő szeretet. Ő gyakran ugyanazzal a kézzel fenyít és áld meg, ugyanazt az eszközt használja arra, hogy fájdalmat okozzon – és arra, hogy gyógyítson. Ha ezt felismerjük, akkor tanulunk, mint a gyermek, akit szeret az apja. És amikor majd újra együtt lehetünk az Atya házában, amikor szabadon ölelhetjük egymást testvérként, és teljes szívből dicsérhetjük Istent, akkor tudni fogjuk: Minden próbán keresztül...Ő hűséges maradt. **Amen.**

Kelemen A. Csongor prédikációja, mely elhangzott a zwollei lutheránus templomban, 2026. február 8-án.

Michiel de Ruyter neve a magyar emlékezetben szinte egygáttá vált a gátlarab prédikátorok szabadításának történetével.

De vajon ki volt ő ezen az egyetlen, bár meghatározó epizódon túl? A XVII. század egyik legjelentősebb tengernagyának élete hadjáratok, politikai küzdelmek és máig ható történelmi következmények sorozata. A debreceni I. Protestáns Egyház- és Kapcsolattörténeti Konferencia előadásai arra hívták fel a figyelmet, hogy de Ruyter egyszerre nemzeti hős, viták tárgya és a magyar protestáns emlékezet fontos szereplője.

Halála után XIV. Lajos elrendelte, hogy a francia flotta díszlövésével tisztelegjen előtte, Sweeman angol hadtörténész pedig a világ kilenc legnagyobb admirálisai közé sorolta. Hazájában ma is rendszeresen megemlékeznek róla: 1957-ben például korhű ruhákba öltözve vonultak fel a tiszteletére.

A tengernagy 1607-ben született Vlissingen városban, egyszerű matróz fiaként. Gyerekként hajósinasnak állt, később katonai szolgálatot vállalt, először a spanyolok elleni harcban vett részt. – Innentől kezdve lényegében bejárta az akkor ismert világ nagy részét – emlékezett előadásában Bagi Zoltán Péter, Győr Megyei Jogú Város Levéltárának igazgatója az admirális ifjúkorára. Tevékenysége akkora területre terjedt ki, amely huszonhárom mai európai ország területét fedte le.

Koszorúzás a debreceni konferencia előtt, a gályarabok emlékoszlopánál 2026. február 11.

Fotó: Debreceni Református Hittudományi Egyetem

– Michiel de Ruyter nem egyszerű katona volt: már életében a haza megmentőjeként tartották számon – mondta Pusztai Gábor, a Debreceni Egyetem holland–magyar kapcsolatok kutatócsoportjának vezetője. Amint azt Frits de Ruyter de Wildt, a holland hős leszármazottja és az emléket gondozó Michiel de Ruyter Alapítvány elnöke kiemelte, haditengerészeti fejlesztései is jelentősek. Kortársai is nagyra becsülték: több festmény örökölte meg, a holland állam számos kitüntetéssel ismerte el, a dán király lovagi, a spanyol uralkodó hercegi címet adományozott neki.

IDEOLÓGIÁKKAL MOSTÁK ÖSSZE A NEVÉT

De Ruyternek bírálói is akadnak. 2015-ben film készült róla, amelynek bemutatásakor tüntetők egy csoportja tiltakozott, azt állítva, a nemzeti hős a holland expanzió, az agresszív gyarmatosítás és a rabszolgakereskedelem szimbóluma. A történészek azonban egyetértenek abban, hogy történelmi szempontból nem állja meg a helyét ez a feltételezés. A konferencia előadásai is arra mutattak rá, hogy a holland admirális alakját csak tágabb összefüggésekben lehet megérteni. Borus György, a Debreceni Egyetem docense arról beszélt, miként hatottak de Ruyter 1672-es győzelmei az angol belpolitikára, Ambrózy Gábor, a Károli Gáspár Egyetem oktatója pedig a Medway-torkolati rajtaütést elemezte angol források tükrében.

TÖBBMÉTERES SZOBROT TALÁLTAK

– Egy horgony, egy kopjafa alakú gerenda és egy feliratos domborműves férfiportré került elő a Református Teológiai Akadémia mélygarázsából – mutatta be Jaap Doedens, a Pápai Református Teológiai Akadémia rektorhelyettese. A kompozíciót Bereg Lajos szobrászművész tervezte 2002-ben a budapesti Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem számára, az intézmény költözése után került Pápára. Az oszlop tetején elhelyezett hajóról lelógó bilincsek a magyar gályarabokat jelképezik. Az emlékművet végül Debrecen-Bánkon avatták újra az idei évfordulóhoz kapcsolódva.

A XX. századi magyar protestantizmus egyik fontos dokumentuma Éliás József egykori debreceni lelkész vlissingeni beszéde, amely az 1676-os szabadítást a korabeli egyház nehézségeivel állítja párhuzamba, a világi és egyházi önkényuralom súlyos kritikáját fogalmazva meg – ismertette Gonda László, a Debreceni

Református Hittudományi Egyetem rektorhelyettese, egyetemi docens. Mivel Éliás nem kapott útlevelet, más olvasta fel a beszédet helyette, azonban így is nagy nemzetközi visszhangot váltott ki.

Az előadások is jelzik: Michiel de Ruyter alakja és a gályarabok története nemcsak a holland, hanem a magyar történelmi emlékezetben is máig ható jelentőségű.

A Protestáns Egyház- és Kapcsolattörténeti Konferenciát a szervezők két évente szeretnék megrendezni. A most elhangzott tizenkét előadást kötetben is megjelentetik, amely várhatóan jövőre lát napvilágot.

Forrás: reformatus.hu

Egyháztörténet/Lelkiségtörténet

A magyar protestáns gályarab lelkészek Michiel de Ruyter admirális általi kiszabadításának 350. évfordulója alkalmából rendezett

Emlékkonferencia 2026. február 14 – 15: Urk/Ouwsterhaule

Dr. Hermán M.János üdvözlő beszéde az urki Jeruzalemkerkben

Broeders en zusters!

Geachte deelnemers van deze herdenkingsconferentie op Urk. Het past ons, om deze dag met woordverkondiging te beginnen en te eindigen met de preek van ds. Pasterkamp. Wij komen van allerlei windstreken bij elkaar, en zo, door Jezus worden we samen één. Over de hele wereld gaat Zijn liefde, en wij zijn verplicht om die te delen met onze onbekende naasten, zoals onze voorouders ook deden in het verleden. Als nakomelingen van de vervolgd, als kinderen van de belofte, laten we hedendag zo getuigen als het vuurtoren ooit op Urk, wetende, dat gewijde hulpmiddelen belangrijk zijn in het dagelijks leven. Ook de regeringen zijn nuttige instrumenten in Gods handen, daarom bidden wij voor de ambtenaren en voor allen, die verantwoordelijkheid dragen. **Het is goed om te weten, dat** aan Christus hoort de wereld wijd, en in Hem zijn wij vertroost.

Waarde Collega ds. Attila Csongor Kelemen, van harte bedankt voor uw schriftuitleg hier vanmorgen en afgelopen avond in Bentheim, waar actie wordt ondernomen voor Szilágycseh in Zevenburgen,

Roemenie, daarover kunt u liever straks zelf vertellen.

Dames en heren, broeders en zusters van oost en west,

Dankzij het bestuur van de Jeruzalemkerk zijn wij hier bij elkaar gekomen ter ere van een bijzondere datum en historisch feit, namelijk de bevrijding van 26 galeislaven van 350 jaar terug. Hun enige schuld was, dat ze anders gelovend en anders denkend waren in een woelig tijdperk, waarin de gewetensvrijheid en het protestantisme in Hongarije niet getolereerd was. De kerkgeschiedenis laat zien, dat leeraren en volhardende predikanten vaker eindigden in gevangenschappen of gedwongen werden te vluchten en de ballingschap te kiezen.—Als we goed rondkijken in de oorlogse gebieden, dit gebeurt nog steeds.

Over de zeeheld Michiel de Ruyter, wie ook Hongaarse predikanten bevrijdde, kregen we uitvoerige informatie in de pastorie te Nagysármás. Sinds die lessen heb ik nog bijgeleerd, dat Michiel de Ruyter nog honderden mensen bevrijde, zelfs Nederlanders. -Mijn vader was ook in de gevangenis tijdens het communisme, 75 jaar terug. Toen bijna iedere tweede predikant, organist of godsdienstleraar was veroordeeld op valse verdenkingen. -Het land leek een openbare gevangenis. Met grote tegenzin en verdriet vluchten wij ook met mijn Nederlandse vrouw en kinderen het land uit in 1983, en met de hulp van vrienden en de moedige Hebe Kohlbrugge kregen wij opvang in Friesland, in de Hervormde Gemeente Ouwsterhaule-Scharsterbrug.

Wij, goed opgevangen familie, hopen dat de geestelijke nalatenschap van Michiel de Ruyter, en de onvoorwaardelijke naastenliefde zal nimmermeer vergaat, en bidden, dat de kerk van Christus haar opdracht blijft vervullen tot aan het einde van de tijden

Deze conferentie wil ook de aandacht vestigen op de waarden van de christelijke spiritualiteit, plus nieuwe impulsen geven aan de dierbare Nederlandse-Hongaarse kerkelijke contacten.

Namens de organisatoren en initiatiefnemers danken wij de Heere voor uw komst.

In een hand-out vindt U de lezingen – met grote dank aan de vertalers. En broederlijke dank aan de Urkse gemeenschap, aan al die mensen, die ondersteuning verleenden bij de totstandkoming van deze herdenkingsconferentie, met de bedoeling, om elkaars geloof te versterken. Ten slotte laten wij herhalen in onze harten, dat: "De dienst aan Hem is, t gouden koord, dat allen samenbindt." /Nieuw Liedboek 969:1,2,3,4.-

Urk HMJ üdvözlete NL – Magyarul is elhangzott
-2026 febr 14-én

Urbán Ákos gondnok üdvözlése a konferencia megnyitóján

Szeretett Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Sok szeretettel köszöntöm gyülekezetünk, a Zwollei Magyar Református Egyházközség, presbitériuma nevében a konferencia minden kedves megjelent résztvevőjét; innen Hollandiából, Belgiumból, valamint Magyarországról és Németországból. Köszönöm, hogy éltetek az alkalommal, elfogadtátok meghívásunkat!

Nagy megtiszteltetés számomra köszönteni Titeket ezen alkalomból, amikor Michiel de Ruyter tengernagy hősi tettére, a gályarab lelkészek kiszabadítására emlékezünk, immáron a 350. évforduló alkalmából.

Jómagam már tizennégy éves koromban találkoztam a gályarabok emlékezetével a tornaljai templomban, ahol Édesapám szolgált mint lelkész. Ott a templomban ugyanis egy emléktábla emlékeztet P.Tatai Sámuel gályarab lelkészre.

Külön szeretném köszönteni Urk községének polgármesterét, Bart Jaspers Faijer urat, Magyarország hágai nagykövetét Dr. Horogszegi Szilágyi-Landek Dániel excellenciás urat, a Magyarországi Református Egyház Zsinati elnökségének főtanácsosát Nt. Sógor Csaba lelkészt, továbbá a meghívott előadókat (amint láthatjuk neveiket a programfüzetben), a Szenci Molnár Albert Református Felsőoktatási Diákotthon kórusát Debrecenből, a debreceni egyetemeken itt megjelent diákjait és a Sárospataki Református Kollégium diákjait, valamint autóbuszuk sofőreit.

A Mindenható Úr Isten iránti hála mellett, köszönet illeti Dr. Hermán Mostert János nyugalmazott lelkészt, teológiai tanárt, akinek fáradhatatlan munkája hitvese Hannieka támogatása nélkül ez az emlékkonferencia emberileg semmiképpen sem valósulhatott volna meg! Klaas és Ida Eldering lelkészpár testvéreink együttműködéséért is hálásak vagyunk!

Nagy köszönet a gyakorlati szervezőnek Nt. Kelemen Csongor Attila, helyi, urki lelkésznek, aki egyben a mi zwollei gyülekezetünk vezető lelkésze. Köszönet Szilágyi Árpád presbiter -jegyzőnek és segítőiknek! - Soli Deo Gloria

Áldott konferenciát, szeretetteljes együttlétet kívánok! Isten áldja meg a jóakarátú embereket a világon! Urk 2026. február 14.

De Burgemeester van Urk. dhr. Bart Jaspers Faijer: Woord van welkom Hongaarse predikanten - (Urk 14-2-2026)

Geachte predikanten, beste broeders, "Welkom op Urk!" Dat is de groet van elke Urker wanneer er 'een vreemde' (dat is een niet-Urker) komt op Urk. Als burgemeester mag ik namens alle inwoners van Urk dan ook welkom heten.

Wanneer ik aan Hongarije denk, denk ik aan een fietsvakantie met een groep christelijke jongeren in 1988. En ook herinner ik me nog goed de 'puszta'. Als ik het goed heb, betekent puszta in uw taal 'leegte'.

Toen ik later in West-Afrika heb gewoond, dichtbij de woestijn, heb ik nog wel eens terug gedacht aan de puszta. 'Puszta' mag dan vergeleken worden met een 'leegte', mijn herinnering aan Hongarije is daarentegen niet leeg. Ik bewaar goede herinneringen aan het land met de vele zonnebloemen en aan de zondagse eredienst die we daar hebben bijgewoond.

En van de 'puszta' gaan mijn gedachten naar het eiland Padmos, in de Middellandse Zee.

Op het eiland Padmos openbaarde God aan Zijn apostel Johannes dingen aangaande de eindtijd. Terwijl de machthebbers van die tijd Johannes naar Padmos hadden verbannen, omdat het een verlaten oord was: zeg maar de 'puszta'.

En enkele woorden gesproken tot Johannes op Padmos, staan gegraveerd in het beeld bij het Vissersmonument, hier op Urk. Openbaring 21: "... en de zee was niet meer."

Ik heb begrepen dat u naar het vissersmonument gaat en respect toont voor hen die op zee zijn gebleven: hartelijk dank voor uw respect hiervoor!

Zoals u wellicht weet, is Urk tot 1939 een eiland geweest. Urkers zijn bekend met het water, en ook met de gevaren van de zee. Door de eeuwen heen zijn er veel Urker vissers op zee gebleven. Hun namen staan vermeld op het vissersmonument. En daar staat ook het standbeeld van een vissersvrouw: ze is gericht op het dorp (het leven gaat verder) en kijkt nog eenmaal naar de zee. Dit beeld ontroert me telkens weer. En de Bijbeltekst aan de voet van het beeld heeft diepe betekenis: "... en de zee was niet meer". De vissersvrouw mag weten dat er een dag komt dat er geen moeite en verdriet meer is.

Al is Urk geen Padmos, maar ook hier spreekt God Zijn Woord, temidden van leegte en verdriet.--En van het vissersmonument gaan mijn gedachten naar een ander beeld, namelijk het graf van Michiel de Ruyter

in de Nieuwe kerk te Amsterdam. Op dat praalgraf is een lauwerkrans aangebracht met daarop de namen van 26 Hongaarse predikanten, als eerbetoon aan Michiel de Ruyter.

Admiraal De Ruyter stond onder zijn bemanning bekend als een 'bestevaer'; een goede vader. Hij is de geschiedenis ingegaan als iemand die bekend stond als een oprechte man, een oprecht christen.

In Hongarije wordt hij geëerd als redder van de 26 Hongaarse predikanten in februari 1676. Deze predikanten waren gedwongen als slaven te werken op de Spaanse galeien. Michiel de Ruyter heeft ze vrij kunnen krijgen, doordat hij via de ambassadeur in Hongarije, en via de regering in Nederland, de vraag kreeg of hij ze zou kunnen bevrijden. Doordat hij op de Middellandse Zee was om de (ook Spaanse) koopvaardischepen te beschermen tegen Franse kapers, kreeg hij dit voor elkaar.

Na 9 maanden slavernij op de galeien kwamen de predikanten vrij! Volgens De Ruyter waren ze er bij de bevrijding slecht aan toe. En in zijn biografie staat geschreven dat De Ruyter een opdracht meegaf aan de predikanten: *"Gaat dan henen, en doet uw best, een ieder bij de zijnen, dat gij thuiskomende één moogt zijn of worden, en ik zal nooit aangenamer dank ontvangen."*

En zo hebben wij een bijzondere band met elkaar, hier in deze kerk. En ook tussen de landen Hongarije en Nederland.

Er zijn bijvoorbeeld vele Hongaarse kinderen na de Tweede Wereldoorlog gastvrij onthaald in Nederlandse gezinnen.

En niet te vergeten de vluchtelingen die vanaf 1956 naar Nederland zijn gekomen, vanwege de opstand tegen de communistische overheersing.

Mag ik u met ere de naam noemen van Kinga Bán? Kinga is geboren in 1981, kind van Hongaarse ouders die in 1978 uit Hongarije naar Nederland waren gevlucht. Ze is helaas overleden in 2019. Kinga heeft een schat aan christelijke liederen nagelaten, zowel via de zanggroep Sela als soliste. Het prachtige lied Maranatha komt op in mijn gedachten, waarin de woorden voorkomen: *"... wanneer komt de dag o God... dat er geen tranen en geen rouw meer zijn?"*

En nu bent u op Urk voor de herdenking van Michiel de Ruyter en voor de conferentie. Urk: een voormalig eiland, het is geen Padmos... Mijn wens is dat God tot u spreekt. En houdt daarbij in gedachten, de opdracht die Michiel de Ruyter aan de 26 Hongaarse predikanten meegaf: *"Gaat dan henen, en doet uw best, een ieder bij de zijnen, dat gij thuiskomende één moogt zijn of worden, en ik zal nooit aangenamer dank ontvangen."* Welkom op Urk! En een goede conferentie toegewenst!

Bart Jaspers Faijer, Urk polgármesterének üdvözlő beszéde

(Urk, 2026. február 14.)

Tisztelt vendégeink, kedves testvérek!

„Üdvözljük Urk-ön!” – így köszön minden urki lakos, amikor egy „idegen” (vagyis nem urki) érkezik a „szigetre”. E település polgármesterként Urk minden lakosa nevében szeretettel köszöntöm Önöket.

Amikor Magyarországra gondolok, egy 1988-as kerékpártúra jut eszembe, amelyen keresztény fiatalok csoportjával vettem részt. És élénken emlékszem a pusztára is. Ha jól tudom, a „puszta” az Önök nyelven „ürességet” jelent. Később, amikor Nyugat-Afrikában éltem, a sivatag közelében, gyakran visszagondoltam a pusztára. Bár a „puszta” szó „ürességet” fed, Magyarországról őrzött emlékeim egyáltalán nem puszták. Szép emlékeket őrzök a sok napraforgóról és a vasárnapi istentiszteletről is, amelyen ott részt vettünk.

A pusztáról gondolataim a Földközi-tengerben fekvő Patmosz szigetére vezetnek. Patmosz szigetén Isten kijelentette János apostolnak a végidőkre vonatkozó dolgokat. A kor hatalmasságai Jánost Patmoszra száműzték, mert az egy elhagyatott hely volt – mondhatni egyfajta „puszta”. Az ott elhangzott szavak közül néhány ma is bevésve áll az Urkon található Halász-emlékmű szobrán: Jelenések 21: „... és a tenger nem volt többé.” Úgy hallottam, hogy Önök is ellátogatnak a halász-emlékműhöz, és tiszteletüket fejezik ki azok iránt, akik a tengeren maradtak. Szívből köszönöm ezt a tiszteletet!

Mint talán tudják, Urk 1939-ig sziget volt. Az urki emberek jól ismerik a vizet, és a tenger veszélyeit is. Az évszázadok során sok urki halász maradt a tengeren. Nevük fel van tüntetve az emlékművön. Ott áll egy halászfőző szobra is: testével a falu felé fordul (az élet megy tovább), de még egyszer visszatekint a tengerre. Ez a szobor mindig mélyen megérint. A talapzaton olvasható bibliai íge pedig különös jelentéssel bír: „... és a tenger nem volt többé.” A halászasszony tudhatja, hogy eljön a nap, amikor nem lesz többé fáradtság és fájdalom. Urk nem Patmosz, de itt is szól Isten Igéje, az üresség és a fájdalom közepette.

A halász-emlékműről gondolataim egy másik emlékműhöz vezetnek: Michiel de Ruyter sírjához az Nieuwe Kerk templomban, Amszterdamban. Ezen a díszes síremléken egy babérkoszorú látható, rajta 26 magyar prédikátor nevével – tisztelegésként Michiel de Ruyter admirális emlékezete előtt.

De Ruyter admirális a legénysége körében „bestevaer”-ként, vagyis „jó atyaként” volt ismert. A történelemben őszinte emberként és igaz keresztényként maradt fenn. Magyarországon a 26 magyar prédikátor megmentőjeként tisztelik, akiket 1676 februárjában szabadított ki. Ezeket a prédikátorokat arra kényszerítették, hogy rabszolgaként dolgozzanak a spanyol gályákon. Michiel de Ruyter a magyarországi nagykövetségen és a holland kormányon keresztül kapott felkérést a szabadításukra. Mivel a Földközi-tengeren tartózkodott, hogy a (spanyol) kereskedelmi ha-

jókat megvédje a francia kalózoaktól, lehetősége nyílt közbelépni.

Kilenc hónap gályarabság után a prédikátorok kiszabadultak. De Ruyter beszámolója szerint a szabadításukkor nagyon rossz állapotban voltak. Életrajzában feljegyezték, hogy útravalóul ezt mondta nekik: „Menjetek tehát, és tegyetek meg minden tőletek telhetőt, ki-ki a maga népe között, hogy hazatérve egyé lehessetek vagy egyé váljatok. Ennél szebb hálát én soha is kaphatnék.”

Így különleges kötelék fűz össze bennünket itt, ebben a templomban – és Magyarország és Hollandia országai között is. A második világháború után például sok magyar gyermeket fogadtak be szeretettel holland családok. És nem feledkezhetünk meg azokról a menekültekről sem, akik 1956-tól kezdve, a kommunista uralom elleni felkelés miatt érkeztek Hollandiába.

Megemlíthetem Önöknek Kinga Bán nevét is? Kinga 1981-ben született, magyar szülők gyermekeként, akik 1978-ban menekültek Hollandiába. Sajnos 2019-ben elhunyt. Gazdag örökséget hagyott maga után keresztény énekekből, mind a Sela énekegyüttes tagjaként, mind szólistaként. A gyönyörű „Maranatha” című ének jut eszembe, amelyben ez a sor hangzik: „... mikor jön el a nap, ó Isten... amikor nem lesz több könny és gyász?”

Most pedig Urk-ön vannak, Michiel de Ruyterre való megemlékezés és a konferencia alkalmából. Urk egy egykori sziget – nem Patmosz... mégis az a kívánságom, hogy Isten Igéje itt is szóljon Önökhöz.

És tartsák szem előtt azt a megbízást, amelyet Michiel de Ruyter adott a 26 magyar prédikátornak: „Menjetek tehát, és tegyetek meg minden tőletek telhetőt, ki-ki a maga népe között, hogy hazatérve egyé lehessetek vagy egyé váljatok. Ennél szebb hálát én soha is kaphatnék.”

Isten hozta Urk-ön! Áldott, értékes konferenciát kívánok!

Bart Jaspers Fajjer
Urk polgármestere

Köszöntés a Hágai, az Amszterdami és a Rotterdami Magyar Református Gyülekezet nevében: van Bolhuis-Szabó Emőke

Szeretett Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

A Hágai, az Amszterdami és a Rotterdami Magyar Református Gyülekezet nevében a Zsidókhöz írt levél igéjével köszöntelek benneteket:

“Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy Isten akaratát cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígéret: ³⁷„Mert még egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. ³⁸Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.” ³⁹De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.” (Zsidók 10: 36-39)

Köszöntök mindenkit, aki minden más programját félretéve ma arra szánja idejét, hogy alaposabban megismerje a magyar gályarab prédikátorok és Istennek, valamint a holland és svájci református testvéreknek köszönhető, csodálatos szabadulásuk történetét!

A Tatai Egyházmegyében felnőve én is gyermekkoromtól fogva hallottam a gályarab prédikátorok állhatatosságáról, akiket Isten felhasznált a ma is élő gyülekezetek fennmaradásában.

Édesapám neszmeilyi lelkész volt, csakúgy, mint Alistáli K. György gályarab prédikátor édesapja.

Alistáli K. György 1620 körül született. 1650-től a Tata melletti Baj községben, 1672-től pedig 21 kilométerrel Nyugatabbra, Szönyben lett prédikátor. 1675-1676-ig hite miatt fogságban, illetve gályarabságban sínylődött. Miután de Ruyter admirális kiszabadította, a hűséges prédikátor Velencén és Zürichen át visszatért Szönybe, ahol haláláig, 1686-ig hirdette Jézus Krisztus igéjét. A Szónyi Református Egyházközség emlékeztetere 1976-ban márványtáblát helyezett el a templomban, amelyen Jézus szavai állnak Lukács evangéliuma 22:28.-29. verséből: “Ti vagytok azok, akik megmaradtatok velem kísértéseimben, és én rátok hagyom a királyságot, ahogyan az én Atyám is rámhagyta azt.”

Ezekből a szavakból kiderül, hogy még a mi Urunk Jézus Krisztus számára is fontos volt, hogy szenvedése előestéjén tanítványai egy ideig körülötte voltak. Hát még milyen fontos az üldözött keresztyének számára, hogy tudják: hittestvéreik a világban tudnak róluk és munkálkodnak szabadításukon. Bár a magyarok az 1670-es években nem tudták megvédeni evangélikus és református prédikátoraikat az ellenreformáció kegyetlenkedéseitől, svájci és holland hittestvéreik imádkoztak ezekért a lelkipásztorokért, pénzt gyűjtöttek, hogy a rabszolgaságból kiváltsák őket, majd megbízták Michiel de Ruyter admirálist, hogy tegyen meg mindent kiszabadításukért.

A pásztor nélkül maradt magyar református és evangélikus gyülekezetek számára hatalmas biztatás volt megtapasztalni, hogy szenvedéseikben nem maradtak magukra. Kiálltak értük azok, akik Európa másik felén ugyanabba a Megváltó Krisztusba vetették bizalmukat.

Sajnos, a mi korunkban is vannak magukra hagyott, elnyomott és üldözött hittestvéreink. Nem csak Észak-Koreában, az arab országokban és az iszlám állam milíciái által sanyargatott Közép-Afrikai területeken. Innen egy napi autóútra élő kárpátaljai magyar hittestvéreink háborútól való szenvedése, a toborzók előli bújkálása, munkanélkülisége, szűkölködése, kilátástalansága is égbekiáltó. Isten minket is arra hív ma, hogy imádkozzunk értük és mutassuk meg nekik: tudunk róluk, teszünk értük, felszólalunk az ügyükben, mint ahogy egykor a holland reformátusok felszólaltak és közbenjártak a Habsburg udvarban a magyar prédikátorokért.

Mi, a hollandiai magyar református gyülekezetekhez tartozó hívek és lelkipásztorok az ukrajnai háború

kitörése óta hetente többször online imaközösségre gyűlünk össze. Isten elé visszük ukrainai és kárpátaljai testvéreinket, imádkozunk a gyászolókért és könyörögünk Istenhez, hogy vessen véget a háborúnak. Időnként adományokkal is támogatunk egy-egy kárpátaljai családot.

Adja az Úr, hogy keresztyén felelősségünket ma is olyan komolyan vegyük, mint az egykori holland reformátusok és ne fordítsunk hátat szenvedő magyar hittestvéreinknek! Ahogy Pál apostol is mondja: „A szentekkel vállalatok közösséget szükségükben!” (Róm 12,13)

Az Úr Jézus Alistáli K. György által épített gyülekezete ma is él. Lelkipásztora a húgom férje, Nagy Attila Ákos. Ő küldte el nekem Túrmezei Erzsébet mai naphoz kapcsolódó versét.

Február tizenegyedike volt – *Gályarabjaink emlékére*

Holland hajók a szabadulást vitték
gályákra láncolt mégis-szabadoknak.
Mögöttük maradt kín, gyalázat, ínség,
amikor sorra elővánszorogtak.

A rabbilincs, a Krisztusért viselt,
aranyból drágább rabbilincs lepattant.
Szabadság! Csak szívük zengte a szent,
drága nevet, a kimondhatatlant.
Vánszorogtak, mint halálraváltak.
De rájuk tárt testvéri szívek vártak.
S még a tenger is ujjongott, dalolt,
a fellegek is örömkönnyet sírtak!
1676-ot írtak.

Február tizenegyedike volt.

*

1676-ot írtak.
Február tizenegyedike volt.
De valakit hiába vártak, hívtak:
a lesti prédikátor haldokolt.

Lázálmaiban otthon járt megint.
Örömhírt mondott, ígét hirdetett.
És újra látta kedves híveit,
a templomot, a gyülekezetet...

Szabadság! Rabtársai rátalálnak.
De őt már eljegyezte a halálnak
„a héthónapi evezővonás”.
S elindult abba az örök hazába,
hol a még teljesebb szabadság várja,
„melyen nem esik többé változás”.

Szilágyi Árpád: Emlékező beszéd az urki tengerészek emlékművénél a Hollandiai Magyar Szövetség nevében

Hölgyeim és Uraim, tisztelt vendégek!

Ma, ezen a különleges napon, amikor egybegyűlünk a hullámokba vesztett **urki tengerészek emlékművénél**, nem csupán egy történelmi eseményre emlékezünk, hanem az emberi bátorság, önfeláldozás és az egymás iránti tisztelet örök értékeire is. Az itt álló kövek, nevek és szobrok nem pusztán múltbeli történetek tanúi: olyan történeteket mesélnek, amelyek bennünk ma is élnek, és amelyek által jobbra válhat a közös jövőnk.

Mindazok számára, akik itt élnek és dolgoznak Hollandiában — így a Hollandiai Magyar Szövetség tagjai számára is — ez a megemlékezés több mint emlékezés a tengerészekre. Ez az egymás iránti tisztelet, a közösségek közötti barátság és az emberi sorsok iránti együttérzés kifejezése is.

Szeretném mély hálánkat és tiszteletünket kifejezni — nemcsak azoknak a tengerészeknek az emlékére, akikért ma gyertyát gyújtunk és koszorút helyezünk el, hanem azért is, amit a holland és magyar történelem közötti különleges szolidaritás jelent számunkra.

Történelmünk egy olyan epizódjára is szeretnénk emlékezni, amelyben Magyarország és Hollandia lelki és emberi szálai találkoznak: 1676-ban Michiel de Ruyter tengernagy — a holland hajóhad parancsnokaként — felszabadította a nápolyi gályarabokként raboskodó 26 magyar protestáns prédikátort, akiket hitük miatt hurcoltak a gályarabságába.

*Douwe Boelens, Csákány Tünde, Juliánna és Robert –
2026 febr.15*

Ez a tett több volt egyszerű segítségnél — az emberi méltóság és szabadság iránti elkötelezettség jele volt egy olyan korban, amikor sokan üldöztetés és elnyomás áldozatai lettek. Az tengernagy embersége és bátorsága olyan értékeket képvisel, amelyekre mindannyian büszkék vagyunk, és amelyek példaértékűen élnek tovább a történelmi emlékezetünkben — nemcsak Hollandiában, hanem Magyarországon is. Debrecenben és más helyeken emlékművek és megemlékezések őrzik a közös múlt ezen meghatározó pillanatát, amely a népek közötti barátság és együttérzés

egyik kiemelkedő példája.

Amíg itt állunk, az urki-emlékműnél, emlékezzünk arra, hogy a közös megemlékezés és az együttérzés képes hidakat építeni a nemzetek között, még akkor is, ha az élet zord kihívások elé állít bennünket.

Köszönjük Urk közösségének, hogy őrzi e hősök emlékét, és köszönjük Magyarország nevében is mindazt a tiszteletet és befogadást, amelyet itt, Hollandiában tapasztalunk.

Mély tisztelettel és hálával helyezzük el ma koszorúnkat — nemcsak a tengerészek, hanem a közös emberi értékek előtt is, amelyek összekötnek minket. -

Köszönöm szépen.

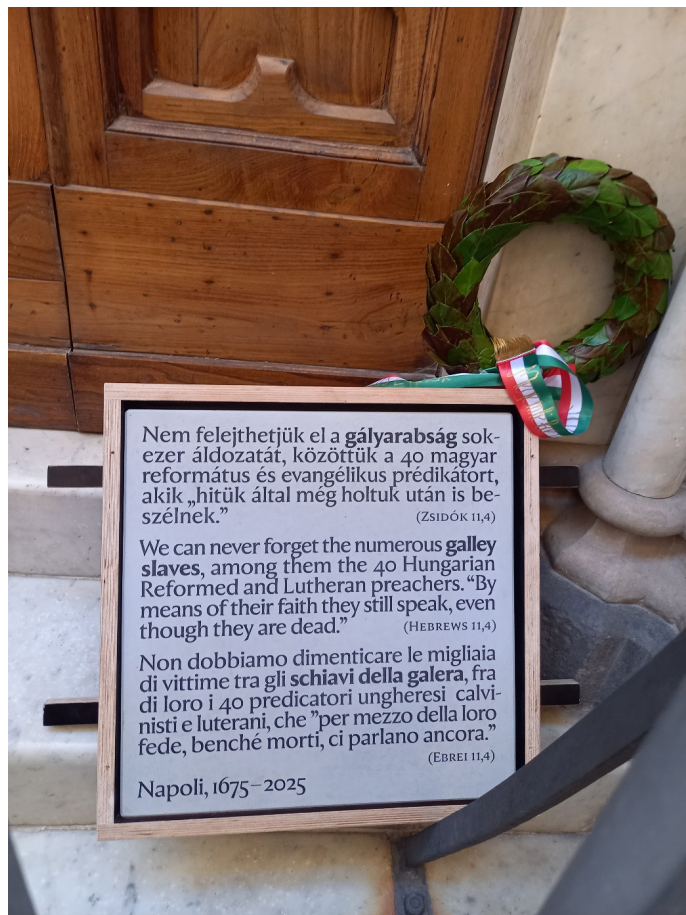

Anthonijs Brouwer (1842 – 1897) Lelőhely: Amsterdam Museum

<https://hart.amsterdam/nl/collectie/object/amcollect/38343>

350 -éve hunyt el MICHIEL DE RUYTER admirális, a gályarab lelkészek szabadítója

Konferencia a magyar gályarab lelkészek Michiel de Ruyter tengernagy általi kiszabadításának emlékére (Nápoly, 1676 február 11)

A nápolyi lutheránus templom bejáratánál rögzítésre váró emléktábla fényképét Kardos Páter ny. lelkésznek köszönjük.

A helyszín február 14-én szombaton az urki Jeruzalemerk és a hozzá tartozó ingyenes parkoló. / Het adres van de Jeruzalemerk op Urk is De Noord 8a, 8321 BA Urk.

A helyszín február 15-én vasárnap az ouwsterhaulei református templom, parkolással - Jetze Veldstraweg 31, 8513 CK Ouwsterhaule

Előadók: Téglásy Sándor temesvári helytörténész /Rácz Károly egyháztörténeti kiadványai/ ---**Nt. Ida Eldering-Jonckers-Nieboer** ny. arnhem-i lp.: DE RUYTER admirális emléke a kolozsvári diákok között ötven éve --- Frits de Ruyter de Wildt: történeti áttekintés; dr. Bujtás László Zsigmond: A magyar gályarabok és Hollandia. --- Drs. Millisits Máté: A protestáns gályarabok és de Ruyter admirális emlékezete. Dr.Hermán M. János: az ouwsterhaulei templom és Michiel de Ruyter egyik lányának a sírhelye. -- Dr.Nemes Csaba, a magyarországi Legato-Alapítvány elnöke bevezeti a Tőkés Lászlóval 1989 augusztus végén urkiekkel készült titkos temesvári filmanyag vetítését.

Február 14.én 9.30 órakor a nyitó áhitaton drs. Kelemen A. Csongor urki lelképásztor szolgál holland és magyar nyelven.---Záróáhitat: 17.30-Reijer Pasterkamp fríz lelkész- Istentisztelet Ouwsterhaule: helybeli lelkész 10 órakor úrvacsoraosztás. Nt. Sógör Csaba zsinati főtanácsos szolgálata. Koszorúzás a templomban--:Ebéd a Hichte faluházban. Búcsúzás, 14 órakor a konferencia zárása.

Az emdeni református nagytemplom kapujának a hajdani díszje, amely a hitük miatt üldözött és menekült holland gyülekezetek jelvénye volt.

IMAHÉT A Krisztus-hívők egységéért 2026

„Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is...” (Eféz 4,4)-Bibliaolvasás: Eféz 4,1-13

1. NAP – ELHÍVATÁSUNKHOZ MÉLTÓAN

„Kérlek tehát titeket én, aki fogoly vagyok az Úrért: éljétek ahhoz az elhíváshoz méltón, amellyel elhívattatok.” (Eféz 4,1)

- Mik 6,6-8 „Élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.”
- Zsolt 133 „Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!”
- Mk 3,13-15 „Kiválasztott arra, hogy vele legyenek, és azután elküldje őket, hogy hirdessék az igét”

2. NAP – VISELJÉTEK EL EGYMÁST SZERETETTEL

„Teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel; viseljétek el egymást szeretettel.” (Eféz 4,2)

- Zak 7,8-10 „Igazságos ítéletet hozzatok, szeretettel és irgalmasan bánjatok egymással.”
- Zsolt 25,6-10 „Az Úr minden ösvénye szeretet és hűség azoknak, akik megtartják szövetségét és intelmeit.”
- Lk 10,30-36 „Mit gondolsz, e három közül ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek?”

3. NAP – A BÉKESSÉG KÖTELEKÉVEL

„Igyekeztek megtartani a Lélek egységét a békeesség kötelekével.” (Eféz 4,3)

- Ézs 11,6-9 „Nem árt és nem pusztít szent hegyemen senki.”
- Zsolt 86,8-13 „Hiszen annyira szeretsz engem, hogy a sír mélyéből is kimentettél.”
- Jn 14,27-31 „Az én békeességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja.”

4. NAP – EGY REMÉNYSÉGRE ELHÍVATVA

„Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is.” (Eféz 4,4)

- 5Móz 6,4-9 „Hallj meg, Izráel: Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr!”
- Zsolt 24,1-6 „Ki mehet föl az Úr hegyére, és ki állhat meg szent helyén?”
- Jn 17,20-26 „Hogy mindnyájan egyek legyetek, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned.”

5. NAP – EGY A HIT, EGY A KERESZTSÉG

„Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség.” (Eféz 4,5)

- Zak 14,6-9 „Azon a napon az Úr lesz az egyetlen Isten, és neve az egyetlen név.”
- Zsolt 100 „Az Úr az Isten! Ő alkotott minket, az övéi vagyunk: az ő népe és legelőjének nyája.”
- Mt 28,16-20 „Tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.”

6. NAP – EGY AZ ISTEN, EGY AZ ATYA

„Egy az Istene és Atyja mindenknek; ő van mindenk felett és mindenk által és mindenkben.” (Eféz 4,6)

- 1Kir 8,56-60 „Hadd tudja meg a föld minden népe, hogy az Úr az Isten, nincs más.”
- Zsolt 148,7-13 „Csak az ő neve magasztos, fensége a föld és az ég fölé emelkedik.”
- Mt 5,44-48 „Ti azért legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.”

7. NAP – KRISZTUS AJÁNDÉKA

„A kegyelem pedig mindegyikünknek Krisztus ajándékának mértéke szerint adatott.” (Eféz 4,7)

- Jer 1,4-9 „Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek.”
- Zsolt 131 „Mint a gyermek, olyan most a lelkem.”
- Mt 25,14-18 „Kinek-kinek képessége szerint.”

8. NAP – NÖVEKEDÉS KRISZTUSBAN

„...míg eljutunk mindnyájan a hitnek és Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra.” (Eféz 4,13)

- Péld 9,10-12 „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.”
- Zsolt 119,97-104 „Utasításaid értelmessé tettek.”
- Jn 17,3-7 „Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged.”

<https://www.oikoumene.org/resources/week-of-prayer-for-christian-unity>

Áldás a hét elején...

*Legyen ez a hét a kegyelem ideje. Legyen benne erő, amikor fáradnál, bátorság, amikor elbizonytalanodsz, és béke, amikor a zaj túl hangos körülötted.

*Áldja meg Isten a reggeleidet, hogy reménnyel induljanak, és az estéidet, hogy hálával záruljanak. Áldja meg a szívedet, hogy ne a félelem vezesse, hanem a szeretet, amely soha el nem fogy.

*Áldja meg a találkozásaidat, hogy lehess valaki számára mosoly, fény vagy támasz. Áldja meg a munkádat, hogy ne csak fáradtságot, hanem értelmet is találj benne. És áldja meg a csenedet, hogy abban meghallj az Ő halk hangját.

*Áldja meg Isten a szívedet, hogy ne a félelem, hanem a bizalom vezessen. Áldja meg a kezedet, hogy jót tegyen, még akkor is, ha senki sem látja. Áldja meg a szavaidat, hogy vigaszt és reményt vigyenek mások szívébe.

*Áldja meg a lépteidet, hogy jó irányba haladjanak, és ha el is tévednél, térjen vissza benned a béke, hogy újrakezdhesd. Legyen ez a hét a szeretet hete, amikor megérzed, hogy Isten nem távol van, hanem ott jár melletted a legapróbb pillanatokban is.

*Legyen ez a hét nem a rohanás, hanem a megérkezés ideje. Legyen benne hely Istennek, és Ő majd gondoskodik minden másról...

Isten áldását kívánva. maradok szeretettel B. Enikő, Langerak

EMEIK 2026 – Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia HOLZHAUSEN

1960 óta minden évben megrendezzük az Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferenciát, hogy a Nyugat-Európában egymástól távol élő magyar gyermekek és fiatalok anyanyelvükön is hallhassák az evangéliumot és megtapasztalhassák a keresztyén közösség áldásait. A konferencia mostmár családi konferenciává nőtte ki magát, több kisgyermekes család is részt szokott venni. Vannak családok, akik több generációval vesznek részt ezen a konferencián és mindig vannak új résztvevőink is.

A konferencia helyszíne a Dortmund és Frankfurt fekvő Holzhausen, ahol szép természeti környezetben, egy keresztyén hotelben lehetünk együtt a nagyhéten.

A konferencia 2026 márc. 28-án, a virágvasárnap előtti szombaton este kezdődik és ápr. 3-án, nagypénteken reggel ér véget.

2026-ban a témánk: „Egyedül és közösségben.”

A négy előadást Bence Imre, a budavári evangélikus gyülekezet 2024-ben nyugdíjba vonult lelkipásztora vállalta. A bibliatanulmányokat dr. Kustár Zoltán, a Debreceni Református Egyetem Őszövetség Tanszékének vezető professzora tartja a Prédikátor könyvről.

Az előadások és bibliatanulmányok fiatalok számára is érthetőek, a gyermekeknek pedig a délelőtti folyamán külön foglalkozás lesz. Délután mindenki a korosztályoknak megfelelő kiscsoportban beszélheti meg az aznapi előadást és bibliai részt. Esténként pedig, kulturális és közösségi programok várják a résztvevőket.

Jelentkezni lehet 2026. márc. 10-ig a következő e-mail címen: emeik1960@gmail.com További információt lehet kérni van Bolhuis-Szabó Emőke lelkipásztortól: szaboemokeneszemely@gmail.com --van Bolhuis-Szabó Emőke

Meghívó közgyűlésre, 2026 február 8-án a 14.30 órakor kezdődő 141. zwollei magyar istentisztelet után a lutheránus templom gyülekezeti termében. **Napirendi pontok:**

a. Urbán Ákos gondnok üdvözlí a megjelenteket, igeolvasás és imádság után számba veszi a híveket. - b.

Határozatképesség megállapítása után felkéri Szilágyi Árpád jegyző testvérünket a legutóbbi 2025 márc.9-i közgyűlési jkv. felolvasására; c. Gondnok aa. átveszi elnöklést a hozzászólások alkalmával és kijelöli a hitelesítőket; d. Urbán Ákos gondnok-elnök felkéri Herman M. János irodavezetői szolgálatot végző lelkipásztort a lelkészi jelentés ismertetésére; e. Urbán Ákos gondnok-elnök felkéri Rostás Kriszta Tímea pénztáros testvérünket a jelentésének megtételére. f. Gályarabok szabadításának emlékkonferenciája a 350. évforduló alk. febr.14-15 napjain Urk és Ouwsterhaule templomaiban. Szervezési feladatok megbeszélése. g.- Gondnoki értékelés, továbbá köszönetmondás a presbiterrek, lelkészek és a diakónusok szolgálatát illetően - h. **Testvértalálkozó,** a hagyományos szabadtéri istentisztelet helyének-idejének kijelölése. -i. Konfirmáció. Javaslatok, körkérdés.

Isten éltesse, áldja
erőben, egészséggel!

URBÁN ÁKOST és CSALÁDJÁT
KÖSZÖNTJÜK SZERETETTEL

Áldjon meg téged, áldjon az Úr! -Urbán Ákos gondnok testvérünk köszöntése 80 születésnapja alkalmával -Havasi, Hungarian Symphony -Nemzeti Dal-<https://youtu.be/8O4DLFgkzX0>

Emlékkonferencia a magyar protestáns gályarab lelkész Michiel de Ruyter admirális általi kiszabadításának 350 évfordulójára---2026. február 14 – 15: Urk, Ouwsterhaule

Herdenkingsconferentie ter gelegenheid van de **350e verjaardag** van de bevrijding van de Hongaarse protestantse galeislaaf-predikanten door admiraal Michiel de Ruyter (Napels, 11 februari 1676)---**14-15 februari 2026: Urk, Ouwsterhaule**

Február 14 (szombat)---Helyszín: URK De Noord 8a, Jeruzalemerk, 8321 Urk (parkolás ingyenes)--Zaterdag 14 februari Locatie: URK Jeruzalemerk, De Noord 8a 8321 Urk (gratis parkeren)

9:00-25 .-Vendégek érkezése-fogadása;ontvangscomitee:--- Tárnok Eszter, Majla Zoltán, Ravasz Zsuzsa , Makai Rózália. Registratie bij István Létai, > geholpen door Árpád Szilágyi. Voorzitter van de HMSZ.

9.25-9.30 Debreceni Szenci Molnár Albert Református Felsőoktatási Diákokotthon Kórusának ünnepélyes bevonulása--- Optreden van het koor van het Szenci Molnár Albert Református Felsőoktatási Diákokotthon, Debrecen - Dirigent: Anna Berta Nagy

1. Zsoltár-Psalm 134: Úr-nak szolgálai mindnyájan,Áldjátok az Urat vígan,/Kik az ő házában éjjel Vigyázván, vagytok hűséggel.

2. Felemelvén kezeteket,/Dicsérjétek Istenteket,Szívből néki hálát adván,/Öt áldjátok minduntalan!

3. Megáldjon téged az Isten=A Sionról kegyelmesen,/Ki teremtette az eget, /A földet és mindeket!- Th. de Bèze | fordítás: Szenci Molnár A. L. Bourgeois, Genf, 1551

Gij die des daags zijn gunst verwacht, zegent zijn naam ook in de nacht. Die in het huis des Heren zijt, zegent zijn naam en majesteit, zingt tot zijn eer met luider stem en heft uw handen op naar Hem. Uit Sion, aan den Heer gewijd, zegene u zijn heiligheid. Hij die hemel en aarde schiep, Hij is, t die u bij name riep

9:30 –10-00 Nyitó áhítat: Openingsdienst: drs. Csongor Kelemen predikant in Urk/Zwolle (in het Nederlands en Hongaars) drs. Kelemen Csongor urki/zwolle vezető lelképásztor (holland és magyar nyelven)---Organist--Kántor: Makkai Réka Imola

10: 00-10-45-Dr.Hermán M. János megköszöni a szolgálatot, üdvözli a sajtó képviselőit, és a konferencia házigazdái közül felkéri Urbán Ákost, a Zwollei Református Egyházközség gondnokát hogy szóljon az egybegyűltekhöz – Welkomstwoord door dr.János Hermán Mostert, emeritus predikant, gevolgd door ir.Ákos Urbán, voorzitter van de Kerkenraad van de Hongaarse Protestantse Gemeente te Zwolle.-

Üdvözlések-Begroetingen

De Burgemeester van Urk. dhr. Bart Jaspers Faijer - -**Urk polgármestere** mondja el köszöntését
-**Magyarország Hágai Nagykövete üdvözli a résztvevőket-- De toespraak van de ambassadeur van Hongarije in Den Haag, dr. Dániel Horogszegi Szilágyi-Landeck.**

-**A Hollandiai Magyar Szövetség elnöke: Szilágyi Árpád** köszönti a megjelenteket--Voorzitter van de Hongaarse Vereniging in Nederland: Árpád Szilágyi spreek tot de aanwezigen

- **Hollandiai Protestáns Egyház PKN részéről a classis képviselője Klaas van der Kamp** lelkész írásbeli üzenetet is küldött— **VIDEO boodschap van de classispredikant Klaas van der Kamp-Protestantse Kerk in Nederland (PKN);**

-**MRE Zsinata részéről nt. Sógor Csaba főtanácsos** olvassa fel ft.Steinbach püspök úr köszöntését—

--**Szlovákiai Keresztyén Egyház püspökének üzenete**, ft.Géresi Róbert levelét felolvassa nt.Paál Károly lelkész -

-**Nyugateurópai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége.**Dr.Karvansky Mónika elnök levelét, felolvassa Sólyom Uzonka Lilla, református lelkész-

-**Mikes Kelemen Kör elnöke:Makkai Réka Imola** köszönti a konferenciát-

-10 45-11.00 Fellép a Szenci Molnár Albert Református Felsőoktatási Diákokotthon Kórusa—**Karnagy: Nagy Anna Berta---Konferál:** Nagy Zsófia, a Szenci Molnár Albert Református Felsőoktatási Diákokotthon Sedesének elnöke (angol-holland szakos egyetemista).

Kedves konferenciai résztvevők--! A Szenci Molnár Albert Felsőoktatási Diákokotthon Kórusa 2023-ban jött létre 7 lelkes diáktárs kezdeményezésére. A Kórus ma 26 fővel büszkélkedhet, amelyből 23-an tudtak ma eljönni. A kórus énekesei olyan debreceni egyetemisták, akiket nem csak a zene szeretete, hanem a hiten alapuló barátság is összeköt. Szívből köszönjük a konferencia szervezőinek, dr. Hermán János atyai pártfogónknak a bizalmat és a meghívást! Hálával tartozunk az itt élő református közösségnek azért, hogy együtt imádkozhatjuk Kádár Ferenc énekét, amely így szól: „Kegyelmes Atyánk, népek közé szórva, Te benned bízunk eleitől fogva, Add éljünk egymásért és senki ellen, Bárhol a földön, de Isten közelben.”

A Kórus előadásának első részében 6 ének csendül fel:
- Bárdos Lajos: Aki magát felmagasztalja – megzenésített bibliai szöveg Máté evangéliumának 23. fejezetéből, a 12. vers alapján.

- Walesi dallam: Ó Jézus árva csendben (református énekeskönyvi ének)

- Gályarabok éneke Osváth Viktor feldolgozása-ban: Térj magadhoz drága Sion

- Farkas Ferenc: Pataki diákdalok, amelyet a 4 pataki kórustagunk, valamint iskolájuk, a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma tiszteletére is éneklünk, hiszen az ő közreműködésük nélkül nem jöhetett volna létre a kiutazásunk.

- Ezután Gárdonyi Zoltán: Bocsd meg Úr Isten című éneke is felcsendül majd, amely Balassi Bálint Istenes énekének feldolgozása.

- Végezetül ezt a blokkot a már említett imával, a Magyar Énekkel zárja a Kórus, amely Gárdonyi Zoltán feldolgozásában csendül majd fel. Fogadják szeretettel előadásunkat!

- Bárdos Lajos: Wie zichzelden verhogen – een op muziek gezette bijbeltekst, gebaseerd op Matteüs, hoofdstuk 23, vers 12

- Welshe melodie: O Jezus, in stille eenzaamheid -- Het lied van de Galeislaven, in de bewerking van Viktor Osváth: Keer tot jezelf, dierbaar Sion--- Ferenc Farkas: Studentenlied van Sárospatak Patak, dat wij ter ere van onze vier koorleden uit Sárospatak en hun school, het Reformatorisch College (Gimnázium) van Sárospatak uitvoeren, aangezien zonder hun bijdrage deze reis niet tot stand had kunnen komen.

- Daarna klinkt ook Vergeef ons, Heer God van Zoltán Gárdonyi, een bewerking van een geestelijk lied van Bálint Balassi.

- Tot slot sluit het koor dit deel van zijn uitvoering af met het reeds genoemde gebed, het Hongaarse Zang, dat zal klinken in de bewerking van Zoltán Gárdonyi

Wij hopen dat u van onze uitvoering zult genieten!

11.00 13.00 Előadások - Lezingen

11.00 Előadások— *Frits de Ruyter de Wildt*: Történeti áttekintés I.Rész--11.00-11.20 Moderátor: Makkai Réka

11-20 --11.30 Zenei intermezzo-muzikaal tussenstuk.

11.30-11.50-- *Frits de Ruyter de Wildt*: Történeti áttekintés -II. rész.—, zenei intermezzo, **énekel** A Kórus előadásának második része következik, amelyben a következő modernebb stílusú énekek hangzanak el: - Walesi dallam: Az Úr vezessen végig az úton; - Edward Elgar: Áldunk Téged, Üdvözítőnk; - Karl Jenkins: Cantante Domino. - És végül az előadás „ékköve” Stephen Schwartz: Mert Ő küld száz csodát című műve az Egyiptom hercege című musicalből. **Fogadják szeretettel előadásunkat!**

12.00-12.15 – Nt. *Ida Eldering-Jonckers-Nieboer*: De Ruyter admirális emléke a kolozsvári diákok körében —Idát bemutatja és moderálja: dr.Magda van der Ende

12.15--12.35- Téglásy Sándor: Rácz Károly egyháztörténeti műve a pozsonyi véstörvényesekről ---moderál Makkai Réka Imola

-**12.35-13.05** Drs. Millisits Máté, : A protestáns gályarabok és De Ruyter admirális emlékezete moderál Hermán M. János

13.10-14.55 - Közebéd

Ebédszünet – Séta a tengerparton---Koszorúzás a tengerbe veszett urki halászok jelképes siratófalánál – Beszédet mond Szilágyi Árpád a HMSZ elnöke. Imádság: Kelemen Attila Csongor—Debreceni Diákkórus éneke: Térj magadhoz drága Sion...,

15.00-15.15: Antalffy Gergő könyvismertetése: <https://nederlandisztika.unideb.hu/node/1657--> Moderátor: Hermán M. János

15.15-15.35- Nt. *Kardos Péter*: A gályarab-emlék-helyek jelentősége-- --Moderátor: Hermán M. János

15.35-15.55- Dr. *Bujtás László Zsigmond*: A magyar gályarabok és Hollandia Felolvassa Hermán M. János---

15.55-16.10 - Dr. *Hermán M. János*: Az ouwsterhaulei templom és De Ruyter admirális egyik lányának sírhelye—

16.10-16.20: Könyvismertetés-Dr.Maarten Aalders művéről, felolvassa dr.Hans Végh

16.20-16.30-- Debreceni Diákkórus énekel

17.30 --18.00-- Nt. *Klaas Eldering*, Arnhem: Bevezető a Tőkés Lászlóval 1989-ban készült titkos temesvári filmanyag vetítéséhez. Az akkori történet jelenlevő tanúi is jelentkeznek: Hessel Kramer, Luuk Kramer és ds. Reijer Pasterkamp,Urk.

Sajtóhírek, fényképek, beszámolók a magyar gályarab lelkészek szabadításának az emlékkonferenciájáról.

Ouwsterhaule, 2026 február 15

Terugblik kerkdienst 15 februari j.l.

In het weekend van 14 en 15 februari was er door o.a. onze oud dominee Janós Hermán Mostert een conferentie georganiseerd rond de 350ste herdenking van een heldendaad van Michiel de Ruyter. Op 11 februari 1676 bevrijdde hij namelijk 40 Hongaarse predikanten die als slaven werden ingezet op Spaanse schepen. Zaterdag 14 februari was er een bijeenkomst op Urk, en op zondag zou er om 11 uur een dienst zijn in onze kerk in Ouwsterhaule. Dit omdat er hier een nazaat van Michiel de Ruyter begraven

is, die echtgenoot van een predikant is geweest. Op zaterdagavond kwam het bericht dat deze dienst niet door kon gaan, omdat de Hongaarse voorganger verhinderd was. Er zouden daardoor enkele Hongaren, en leden van de Hongaarse gemeente uit Zwolle, aansluiten in de 'gewone' dienst van half 10. Het waren er zondagochtend iets meer dan verwacht. Om vijf voor half 10 bleek er ook nog een bus met een koor van 23 Hongaarse studenten te zijn, die ook wel wat wilden zingen in de dienst. Gevolg was een goed gevulde kerk en een heel bijzondere dienst, die iets langer duurde dan we gewend zijn, waarin prachtige Hongaarse zang klonk en we samen het Heilig Avondmaal hebben gevierd. Na de dienst volgde nog een kranslegging in de kerk, vanwege die bevrijding van Hongaarse predikanten door Michiel de Ruyter, en een Hongaars lied. Daarna was er nog een (snelle) lunch in de Hichte, voordat de bus met studenten weer richting het oosten vertrok. Een zondag die wij niet snel zullen vergeten.

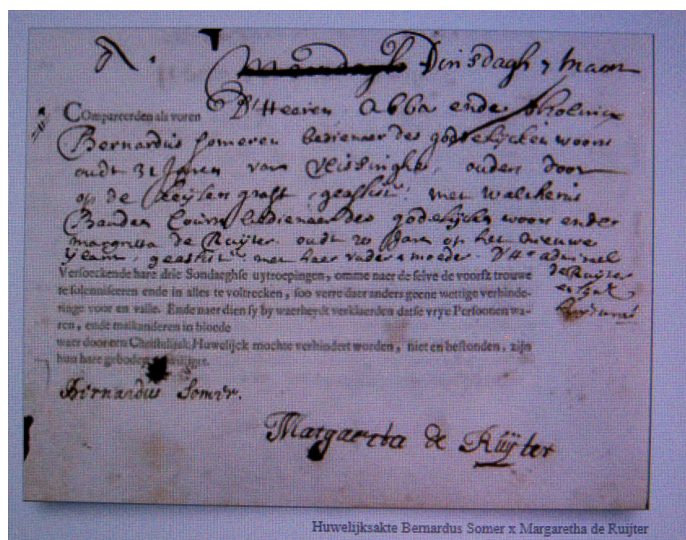

Szöveg és szerkesztés: ds. Wim Warnar—Forrás: IT Ljochtbeaken – Kerkblad van de Protestantse Gemeente Ouwsterhaule Scharsterbrug. 3 maart/2026, nr. 24.p.3,4,5.-Foto: Albertje Alkema ten-Hoeve

Frízöldi legenda tisztázása a magyar gályarab lelkészek hollandiai történetében

Írta Hermán M. János egykori ouwsterhaulei (1983-1988 között) lelkipásztor

Amikor 1986 szeptember 10-én a családommal elmentünk Romániából és szept. 26-án Ouwsterhaule református gyülekezetében rögtön meghívtak a lelkészi állás betöltésére. Ma is hálát adunk azért, hogy ebben a templomban, illetve Scharsterbrugben is szolgálhattam hat esztendeig. Vasárnap délutánonként a presbitérium jóváhagyásával -1984 tavaszától- magyar istentiszteleteket is tartottunk a Frízlandban élő magyaroknak. A parókiával szemközt lakott Roel Pieters de Jong fríz helytörténész (1905-1990), aki megajándékozott az általa lejegyzett népmesék kötetével, egy lábjegyzetben de Reuter admirális nevét említette olyan címen, hogy egyik lánya állítólag Ouwsterhaule lelkészéhez ment férjhez, akinek családneve: Somer/Zomer. (De Prins op frijersfuotten folksferhalen fan Roel Piters de Jong. Auteur: Ype Poortinga- ISBN: 9789024643813) Érdeklődtem a gyülekezet mai történetíróinál a levéltár holléte felől, és meglepetésemre valaki fontos amsterdami házasságlevelet talált a világhálón e helyen: <https://www.wikitree.com/wiki/Somer-27>.

Segítségül hívtuk dr. G. van Klinken egyháztörténészt, aki az alábbi olvasattal szolgált:

Dinsdagh 7 maart D'heeren Abba ende Skolnicx
Bernardus Someren bedienaer des goddelijcken woorts
oudt 31 jaren van Vlissinghe, en daar
op de Keijsergracht geas(sisteerd?): met welcker is
Bander Coim bedienaar des godelijcken woort
ende

Margritta de Ruijter, oudt 20 jaren op de Nieuwe IJlandt,

Geas(sisteerd?) met haar vader en moeder. D Hr
Admiraal de Ruijter

En het (... ?)

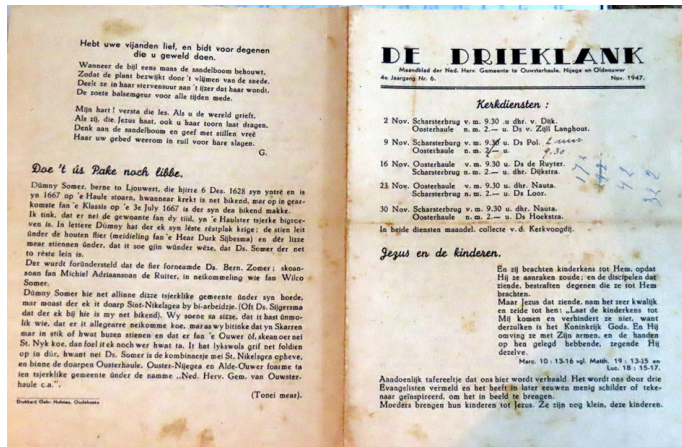
De Ruijter admirálisnak valóban volt egy lelkipász-

tor veje Amsterdamban, 1670-ben festmény is készült róla.

– Tekintettel arra, hogy Bernardus Somer az apósával többször is tárgyalta és szíven hordozta a gályarab lelkészek sorsát és terjesztette a hitvallók történetét, így szívesen csatoljuk az életrajzi adatait: Bernardus Somer 1642-január 21-én született Vlissingen városában, mint Cornelis Somer lelkész és Elizabeth Kien gyermeke. Leiden egyetemén tanult, 31 éves korában 1673 március 28-án köt házasságot Margaretha de Ruijter húsz éves hajadonnal. Hét gyermekük közül hárman életben maradtak, Anna és Margaretha nevű lányaiktól utódok maradtak fenn. Bernardus Somer lelkészt 1684 június 9-én temették el az amsterdami Nieuwe Kerk családi sírkamrájában, ahol apósa, Michiel de Ruyter tengernagy hamvai nyugszanak.

Mégiscsak érdekes, hogy miért gondolták eddig azt, hogy Bernardus Somer ouwsterhaulei lelkész volt? – Ennek a nyomozása is Roel Pieters de Jong íróasztalához vezet, aki Doniawerstal község levéltárának anyagából összeállította a lelkészek és tanítók névsorát és 1947-ben fríz nyelven cikket közölt az egyházközség 'Drieklank' nevű lapjában.

Albertje Alkema-ten Hoeve testvérünknek köszönjük a másolat használatát. Frízről hollandra fordította Nynke Alkema, a hollandból-magyarra való fordítást Solyom Uzonka Lilla végezte. Köszönjük a segítségüket. Roel Pieters rövid összefoglalójának címe:

„Amikor még élt a nagyapánk

Somer nagytiszteletű úr, aki Leeuwardenben született, s ugyanitt beiktatták 1628 dec. 6-án. 1667-ben hunyt el Ouwsterhauleban, de sajnos nem tudjuk, pontosan, mikor; azt viszont igen, hogy az 1667. július 3-ai egyházmegyei közgyűlésen megemlékeztek az elhunyt lelkésztestvéréről.

Azt gondolom, hogy a kor szokásainak megfelelően az ouwsterhaule-i templomban temették el. Egy később ott szolgáló lelképásztor szintén oda lett temetve, a sírkő a fapadló alatt található (közvetette: Durk Sijbesma úr), más sírkövekkel együtt, vagyis nem lenne meglepő, ha nt. Somer földi maradványai is megtalálhatóak lennének ott.

Feltételezhető, hogy a már korábban említett nt. Bern. Zomer (Michiel Adriaenszoon de Ruyter veje) Wilco Somer leszármazottja volt.

Somer tiszteletes nem csak Ouwsterhaule gyülekezetét pásztorolta, hanem Sint Nicolaasga népét is. (Hogy Sijbersma lelkész is így ismerte volna a helyzetet, erről nem tudunk.) Tény, hogy Skarren csupán pár házból állt, s hogy Oldeouwertől Sint Nicolaasga nem volt messze. - Somer tiszteletes után Sint Nicolaasga kikerült a képből és a „Ned. Herv. Gem. van Ouwsterhaule c.a.” (Ouwsterhaule Holland református Egyház és környéke) név alatt a következő falvak tartoztak össze: Ousterhaule, Ouster-Nijega és Aalde-Ouwer.”

Következtetésünk: Ouwsterhaule egyházközségének 1628-ban volt egy . Wilco Harmes Somer vagy: „van Someren” nevű lelkésze, akit, Lemmer városából hívtak meg, elhunyt 1667-ben. Apai ágon Roel Pieters szerint Wilco Somer és Bernard Somer azért távoli rokonok is lehettek a Cornelis Zomer vonalán. Lásd De Ouster Trijegeaën - Skiednis Fan In Part Fan

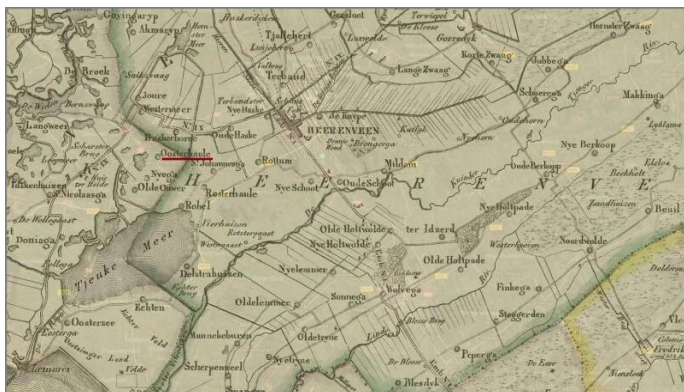
Doanjewerstal door Roel Piters de Jong (1982, Leeuwarden): p.199-200

Bernard Somer amsterdami lelképásztor ÖSZ-SZEKÖTŐ szerepéről és fontos szolgálatáról az olvasófüzetünk 45-47 oldalain is olvashatunk dr. Bujtás László rövidített előadásában. *Az ouwsterhaulei történetben az a megkapó, hogy a helybeliek keresik és szívesen vállalják a közösséget a bátor hadvezérrel, a korabeli egyház jeles tagjával, aki az életét kockáztatta az evangélium magyar szolgáért.*

Valójában a hollandiai magyarság egyik emlékhelye lehetne a címeres sírköveket őrző ouwsterhaulei templom, a tények alapján a hangsúly viszont az amszterdami Bernard Somer munkásságára esik. Véleményünk szerint Bernard Somer korabeli szerepéről egy más alkalommal érdemes és szükséges értekezni. (Lásd László Zsigmond Bujtás tanulmányát: Theodorus Westhovia over de dood en de begrafenis van admiraal De Ruyter (1676-1677)-In: Acta Neerlandica 8. Debreceni Egyetem, Debrecen 2011 p:135-175 -világhálón: https://www.dbnl.org/tekst/act003acta09_01/act003acta09_01.pdf

A konferencia megnyitása után jutott el hozzánk a baráti kérés, hogy vegyünk tekintetbe egy valódi fríz-földi gályarab nyomot is, ugyanis a Franekérában 1665-ben teológiából doktorált Csúzi Cseh Jakab és ugyabban az évben vette feleségül a tehetős leeuwardeni Dieuwkje van Uylenburgh nevű leányzót, aki a férjének és a lelkészek pozsonyi lelkészeknek a bebörtönzéséről már 1764-ben értesítette a családját és a hollandiai rendeket. (Ds.JJ.Kalma: Om Gysbert Japiks Hinne. Fryslan yn de XVII-de Ieu. Boalsert, 1963, p.178)

Befejezésül Bujtás László egyik részletes dolgozatából idézzük a végkifejletet, ahol jól láttatja, hogy hitvalló emberek összefogásával sikerült a szabadtárs végrehajtása, De Reuyter tengernagy tudatosan állott az összetett művelet élére. „Amikor az admirális 1675 augusztusában a rábizott hajóhaddal (összesen 30 hajóval és 4800 emberrel a fedélzeten) Hollandiából elindult a Földközi tengerre, tudatában volt annak (és ennek korábban hangot is adott), hogy a holland parlament számbelileg gyenge sereg élén küldi ki a spanyolok támogatására a túlerőben levő francia hajóhaddal szemben. Korabeli feljegyzések szerint úgy vett búcsút családjától és hazájától, hogy érezte, nem látja őket viszont. A feladat elől ennek ellenére és sokak tanácsával szemben sem futamodott meg – végső soron ez okozta halálát 1676. április 29-én, a Siracusa közelében a franciákkal vívott ütközet után. -Sohasem derül ki, miként alakul a gályarab prédikátorok sorsa, ha az admirális másként dönt...Idézet helye a világhálón: https://www.radaygyujtemeny.hu/digit/k_1_digit/a_raday_gyujtemeny_evkonyve_xi.pdf Bujtás László:Zsigmond: A gályarab prédikátorok megszabadítása holland források tükrében. In: A Ráday Gyűjtemény Évkönyve XI. Kötet. Felelős kiadó: Berecz Ágnes. Budapest, 2005., p.142

<https://www.spanvis.com/lemmer/de-dorpen-van-de-gemeente-de-fryske-marren-de-friesemeren/ouwsterha>

www.kerkeninbeeld.nl

Embassy of Hungary in the Netherlands -Fb. bejegyzés

A 2026-os Michiel de Ruyter-emlékév egyik kiemelt állomásához érkeztünk: a debreceni és urki megemlékezések után február 21-én Amszterdamban tisztelegtünk Michiel de Ruyter admirális hőstette, a magyar gályarab prédikátorok kiszabadításának 350. évfordulója előtt. 🇳🇱🇮🇪

A De Ruyter Alapítvány által szervezett, az amszterdami Nieuwe Kerkben tartott jubileumi konferenciát a hágai magyar nagykövetség támogatta. Horogszegi Szilágyi-Landek Dániel nagykövet ünnepi beszédében méltatta a holland-magyar kapcsolatok meghatározó eseményét, De Ruyter admirálisnak a vallásszabadság és a magyar protestánsok melletti kiállását.--A megemlékezés részeként a nagykövet elsőként helyezte el a magyar koszorút az admirális síremlékénél.

Köszönjük a Michiel de Ruyter Alapítványnak a szervezést és a méltó megemlékezést! Tartsanak velünk az év további programjai során is, hiszen a De Ruyter-eseménysorozat folytatódik! [#DeRuyter350](#) [#Amszterdam](#) [#NieuweKerk](#) [#MagyarokHollandiában](#) [#Diplomácia](#) [#Történelem](#) [#Gályarabok](#)

Országos Hollandiai Református Egyház nevében Nt. Paál Károly megbízásából Létai István amszterdami presbiter koszorúzott Amszterdamban 2026 február 21-én. A feliratos koszorút Fritz de Ruyter de Wildt, az urki konferencia előadója ajándékozta

Forrás: [Facebook/Embassy of Hungary in the Netherlands](#)

Budapesten a nyugdíjas lelkészek összefövetelén is megemlékeztünk az emlék konferenciáról. Elküldtem a programot a résztvevőknek, hogy lélekben ők is ott lehessenek a fizikai távolság ellenére.

Isten áldását kérjük erre a történelmi megemlékezésre, hogy minket utódokat is buzdítson a helytállásra, hitünk megvallására és az ahhoz való hűsége minden körülmények között Áldás, Békesség!

Hanekampné Kovács-Sebestény Vera

Michiel de Ruyter öröksége

Drs. Millisits Máté

Michiel de Ruyter neve a magyar emlékezetben szinte egygyé vált a gályarab prédikátorok szabadításának történetével. De vajon ki volt ő ezen az egyetlen, bár meghatározó epizódon túl? A XVII. század egyik legjelentősebb tengernagyának élete hadjáratok, politikai küzdelmek és máig ható történelmi következmények sorozata. A debreceni I. Protestáns Egyház- és Kapcsolattörténeti Konferencia előadásai arra hívták fel a figyelmet, hogy de Ruyter egyszerre nemzeti hős, viták tárgya és a magyar protestáns emlékezet fontos szereplője. <https://reformatus.hu/mediumok/reformatusok-lapja-uj/michiel-de-ruyter-oroksege/>

HOLLANDIAI MAGYAR REFORMÁTUSOK NAPTÁRA 2026. MÁRCIUS “Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem.” (Zsoltár 121:1)					
Gyülekezet	Rotterdam	Amszterdam	Zwolle	Hága	Vianen
Helyszín	Gebouw De Heuvel Grotekerkeplein 5 Rotterdam	Vrijburgkerk Herman Gorterstraat 31 Amsterdam	Lutherse Kerk Koestraat 2-4 Zwolle	Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29 Den Haag / Hága	Sportpark Wierdenplein Langeweg 6A Vianen
Istentisztelet	Március 1 vasárnap 15 óra Felöltözött keresztelő	Március 8 vasárnap 13 óra	Március 8 vasárnap 14:30 óra	Március 15 vasárnap, 15 óra Keresztelő 16 órától A Hollandiai Mikas Kelemen Kör szervezésében ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS Az 1848-49-es Szabadságharcról Fellép a Hágai Magyar Énekkar	Március 29 vasárnap 13:30 óra
Szolgáló / lelkész	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Paál Károly	Kelemen A. Csongor	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Sólyom Utzonka
Gyermekistentisztelet	Gábor van Bolhuis	Paál Ildikó	Rohan Éva	Gábor van Bolhuis	
Organista / kántor	Somogyi Angéla	Somogyi Angéla	Dr. Robert Helder	Bornai Szilveszter, Deuten-Makkai Réka	
Ifjúsági Bibliára és Imára szülőknél				Március 7 és 21 szombat 9:30 óra Van Bolhuis-Szabó Emőke	
Reggeli ima Online	Március 4, szerda 9:30 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke				
Bibliára Online	Március 19, csütörtök 20 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke				
Kapcsolat a helyszínnel	Van Bolhuis - Szabó Emőke 06-11170604 emoke@bolhuis.nl	Paál Károly 06-11170604 karoly@bolhuis.nl	Dr. Helder Robert 06-11170604 robert@bolhuis.nl	Gábor van Bolhuis 06-11170604 gabor@bolhuis.nl	Miklós Utzonka 06-11170604 miklos@bolhuis.nl
Facebook	https://www.facebook.com/hollandiamagyarreformatusok	https://www.facebook.com/hollandiamagyarreformatusok	https://www.facebook.com/hollandiamagyarreformatusok	https://www.facebook.com/hollandiamagyarreformatusok	https://www.facebook.com/hollandiamagyarreformatusok
Honlap	http://www.federatio.org/hmoi.html				

Büszkék vagyunk a hollandiai hétvégi magyar iskolákra!

Örömmel osztjuk meg a hírt a Budapesten megrendezett IX. Hétvégi Magyar Iskolák Találkozójáról. Külön büszkeség számunkra, hogy Hollandiából több intézmény, a hágai, amstelveeni, maarsseni és eindhoveni iskolák, valamint a [StiHon](#) képviselői is részt vettek a konferencián.

Hollandia-szerte több száz magyar gyermek látogatja ezeket az iskolákat, ahol elkötelezett oktatók segítik nyelvünk és kultúránk megőrzését. Magyarország Hágai Nagykövetsége büszke támogatója a hollandiai magyar oktatási közösségeknek, és hálásak vagyunk az iskolák áldozatos munkájáért. -Gratulálunk a résztvevőknek, és további sikeres tanévet kívánunk minden diáknak és pedagógusnak!

[Amstelveeni Magyar Iskola](#)--[Kincskereső Oskola](#)--[Eindhoveni Magyar Ovi-Suli](#)---
[#magyarokhollandiában](#) [#magyariskola](#)
[#hágainagykövetség](#)

Hágai Magyar Óvoda/Iskola – 2026. február 28.

Kedves Szülők és Gyerekek!
 Szeretettel várunk Benneteket a Hágai Magyar Óvoda és Iskola következő összejövetelére. Kérjük szépen, hogy a II. félévi **TANDÍJAT** fizessétek be. Előre is köszönet érte! Időpont: 2026. február 28., szombat 10:00 – 13:00 óra
 Szeretettel várjuk a régi diákokat és az új érdeklődőket is!

KÖZÖS ÉNEKLÉS

Itt küldjük azoknak a népdaloknak a szövegét és kottáját, amiket a tanítási nap elején Bornai Szilveszter hangszeres kíséretével közösen énekelni fogunk:
Pál, Kata, Péter, jó reggelt!
https://hu.wikipedia.org/wiki/Pál,_Kata,_Péter,_jó_reggelt!
Cickom,
https://hu.wikipedia.org/wiki/Cickom,_cickom

Honlap: <http://www.federatio.org/hmoi.html>

Facebook: Hágai Magyar Óvoda és Iskola
--Instagram: [hagai.magyar.ovoda.es.iskola](https://www.instagram.com/hagai.magyar.ovoda.es.iskola)
 -Üdvözléssel, Csanády. Ágnes
HELYSZÍN Továbbra is ugyanott: Buurthuis 't Lindenkwadrant (művelődési központ) 2e Braamstraat 6, 2563 HJ Hága / Den Haag A (Verlengde) 2e Braamstraat a nagy, két-tornyú templom mögötti kis utca. Abejáratcsaka Goudenregenstraat, Kamperfoeliestraat felől közelíthető meg.

IX. HÉTVEGI MAGYAR ISKOLÁK TALÁLKOZÓJA

Beszámoló

Fotó: Rózsahegyi Ildikó, Beczóné Máté Judit

A Budapesten megrendezett IX. Hétvégi Magyar Iskolák Találkozóján öt hollandiai szervezet képviseltette magát: az amstelveeni, eindhoveni, hágai és maarsseni hétvégi magyar iskolák, valamint a Hollandiai és Nyugat-európai Magyar Ifjúsági és Kulturális Alapítvány (StiHon).

A program ünnepélyes megnyitóval és díszvacsorával kezdődött. A több mint 29 országból érkezett 118 pedagógus és intézményvezető részvételével megvalósuló találkozó szakmailag gazdag és inspiráló tapasztalatcserét kínált.

A pénteki napon előadások és szakmai programok sora foglalkozott a diaszpórában végzett oktatói munka kihívásaival és lehetőségeivel. A résztvevők átfogó képet kaptak az aktuális nemzetpolitikai programokról, valamint gyakorlati módszereket ismerhettek meg az élményalapú oktatás területéről, különösen a mese-, múzeum-, zene- és táncpedagógia alkalmazásáról.

A találkozó megerősítette a hétvégi magyar iskolák közötti nemzetközi együttműködést, és új szakmai inspirációkat adott a magyar nyelv és kultúra továbbadásához a diaszpóra közösségeiben.

A találkozó során Csanády Ágnes, a Hágai Magyar Óvoda és Iskola vezetője interjút adott a Kossuth Rádió Határok nélkül című műsorában. A hétvégi magyar iskolákról szóló összeállítás 23:51-től hallható. Lelá hely: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgZQfCDTCMskbvlpDnvZlcPDsqRxt>

SDG! Julianna, a fasori bibliás iskola immáron száz éves

Holland-Magyar Református Kapcsolatok

A Julianna Iskolában a nevelés legmeghatározóbb eleme a Bibliához ragaszkodó tanítás lett, a holland református iskolák mintájára. E szerint a tanintézmény a protestáns köznyelvben bibliás iskola elnevezést kapta. Az épületet hamar kinőtte az iskola, így szükségessé vált a bővítése. Az iskola fennállásának 10. évfordulójára a holland testvérek 14.000 holland forintot küldtek, de megszábták, hogy ezt az összeget szigorúan az iskola épületének a felújítására költheti az iskolát fenntartó Budapest - Fasori Református Egyházközség.-Az iskola az 1936-os átépítés után egy emeletesből kétemeletes lett. Az I. és II. emeleten 2-2 tanterem, a földszinten egy 220 négyzet-méteres tornaterem lett kialakítva, ahol gyülekezeti összejöveteleket is lehetett tartani. Az iskola felújításához július elsején fogtak hozzá, a munkálatok október végén fejeződtek be. November 15-én újra indulhatott a tanítás. Az addigi szűk szobák helyett, tágas, világos termeket kaptak a tanulók.---Az államosítások időszakában 1948-ban vészjósló volt a légkör az iskola számára is. Szabó Imre esperes-lelkész többször próbált az iskola érdekében eljárni. 1948 szeptemberében Ortutay Gyulát, az akkori oktatási minisztert levélben emlékeztette arra, hogy a hollandok ajándéka ez az iskola, mivel holland pénzekből jöhetett létre, így tekintsék azt történelmi fontosságú református létesítménynek, mindhiába. Az 1948/49-es tanévben az addigi Julianna Református Iskola már állami iskolaként lett számon tartva.

Sebestyén Jenő teológiai tanár 1920-as évek közepén tett indítványa alapján egy református elemi iskola megalapítására fordították a hollandok által a magyarországi gyermekétkeztetésre adott, de fel nem használt összegeket. Az iskola helyszínéül, Budapesten a fasori református templom mögött található egyszintes épületet alakították át iskolává. A megnyitó ünnepséget 1926. szeptember 13-án tartották. A hollandok iránti hála jeleként az iskola, az akkori holland trónörökös Julianna Emma Louise Marie Wilhelmina van Oranje-Nassau, későbbi királynő nevét vette fel.

Jan Veenhof: Maarten Aalders könyvének ismertetése

Maarten J. Aalders, *Nederlandse en Hongaarse protestanten gedurende het interbellum* (448 pag., ISBN 978-90-5560-586-6) (Barneveld 2021) € 27,90

Dit boek van Aalders heb ik met klimmende bewondering en verwondering gelezen. Bewondering vanwege de uitgebreide en zorgvuldige documentatie. Verwondering vanwege het vele, dat hier aan de orde komt. De in de titel geïmpliceerde relatie blijkt vele schillende aspecten te kunnen omvatten. Met elkaar vormen zij een samenhangende karakteristiek van wat zich in het interbellum heeft voorgedaan.

Het uitgangspunt is de noodsituatie, waarin Hongarije zich na het einde van de Eerste Wereldoorlog bevond. Hongarije had de helft van zijn grondgebied verloren en dat betekende, dat ook vele kerkelijke gemeenten niet meer tot de oorspronkelijke

gemeenschap behoorden. De economie was geruïneerd en feitelijk was aan alles gebrek. In die situatie klonken hartstochtelijke roepstemmen om hulp, ook naar Nederland. De oude verbondenheid van beide landen speelde hier natuurlijk mee. De roepstemmen bleven niet zonder antwoord. Terecht wilde men in eerste instantie aan de kinderen denken, die vaak leden aan ondervoeding met alle gevolgen volgen van dien. En zo werd besloten om een zo groot mogelijk aantal kinderen een tijdlang in Holland bij gastgezinnen onderdak te brengen, bij wie ze konden aansterken. Dit plan is bekend geworden onder de naam van “kindertreinen”. Men kende dit fenomeen al wel uit andere context maar nu werd het een grootse “campagne”. Opmerkelijk is, dat de initiatieven en plannen kwamen van personen. Er vormde zich een centraal comité met vele regionale en lokale subcomités. Dat comité was algemeen, niet levensbeschouwelijk bepaald. In de praktijk namen leden van protestante kerken daarin een belangrijke plaats in. Na enige tijd werd ook een comité van rooms-katholieken zijde gevormd. Na korte tijd van enige rivaliteit leerde men elkaar te steunen in dit werk. Van de toenmalige gereformeerden was er een grote participatie. Dat lag zeker aan het feit, dat niet alleen verschillende theologen, zoals de Kamper hoogleraren H. Bouwman en T. Hoekstra veel contacten in Hongarije hadden maar dat ook de drie dochters van Abraham Kuyper in woord, geschrifte en praktische inzet de belangen van de Hongaarse geloofsgenoten bevorderden! Maar de Hervormden bleven niet achter. Zij hadden de primeur als eerste kerkgemeenschap een collecte te organiseren. De Hervormde Kerk was vanouds al betrokken in het Stipendium Bernardinum, dat de studie van theologen in Nederland al lang stimuleerde en bekostigde. De realisering van de plannen kreeg de noodzakelijke goedkeuring van de regeringsinstanties – ook wat betreft de medische aspecten – terwijl uiteraard de Hongaarse autoriteiten akkoord gingen.

De eerste trein met kinderen vertrok op 8 februari 1920 uit Boedapest. Er zouden zeker nog circa 100 volgen. In elk geval zijn er 28 563 kinderen in Nederland geweest. De grootste frequentie was in de eerste jaren, na 1925 werd het minder. Het verblijf duurde niet altijd even lang, maar toch minimaal enkele maanden (zie voor de details Aalders). Men kan zich voorstellen, hoe groot en veelomvattend deze onderneming is geweest: De administratie van alles, de werving van gastouders, de keuze van het passende tehuis voor het betreffende kind – het kostte alles geld en vooral tijd. Zo moesten ook vragen worden opgelost die samenhangen met de communicatie, in huis en school. Opvallend is,

hoe door scholen en onderwijzend personeel vaak intensief aan het Hongaars aandacht werd besteed.

De bij Aalders opgenomen getuigenissen vanuit de gezinnen en van de kinderen getuigen vaak van de groei van echte gemeenschap, een leven lang. Het trof mij, hoe pleegouders niet zelden geleid werden door hun geloof: “wij zijn zelf bevoorrecht, daarvan wilden we wat doorgeven”.

Het is verleidelijk hier nog nader in te gaan over alles wat er in deze periode geschreven en gezegd is, ook in voordrachten van bezoekers over en weer. Zo bleef het geld stromen, waardoor veel tot stand kon worden gebracht. Vanwege de gestelde grens-limiet van deze recensie moet ik mij beperken en noem nog enkele specifieke theologische en kerkelijke facetten.

Terecht wijdt Aalders ruime aandacht aan de theoloog-filosoof Jenő Sebestyén (1884-1950). Hij studeerde een tijd lang in Utrecht, werd daar via Hugo Visscher gegrepen door het gedachtegoed van Abraham Kuyper. In zijn hele loopbaan – hij was lange tijd professor voor dogmatiek en ethiek in Boedapest – heeft hij ernaar gestreefd de visie van Kuyper vruchtbaar te maken voor Hongarije. Hij las en sprak Nederlands, publiceerde ook in onze taal en had vele contacten, speciaal onder de neocalvinisten. In alles was hij tegelijk de geleerde en terecht heeft de VU hem in 1930 een eredoctoraat toegekend. Interessant is, dat hij zelf de voorkeur gaf aan de benaming “Historisch Calvinisme” boven de betiteling “Neocalvinisme”. Voor vele aankomende theologen heeft hij studieverblijven bemiddeld, in Kampen, aan de VU en in Utrecht.

Er waren kennelijk soms spanningen tussen hem en andere leidinggevende figuren in gereformeerd Hongarije. Dezen wilden evenzeer calvinistisch zijn maar waren tegelijk ook open bv. voor de opwekkingstheologie. De rol van Sebestyén was ook niet eenvoudig, een soort dubbelrol. Hij wilde de kennis en sympathie voor het eigen land bij de Nederlanders versterken, tegelijk elementen van de Nederlandse cultuur en spiritualiteit, speciaal binnen de kringen van de gereformeerde kerken, voor Hongarije toegankelijk te maken.

Intussen waren deze spanningen niet dominerend. Men bleef met elkaar samenwerken. Een belangrijk punt was de eenstemmigheid in de vraag van het kerkelijk beleid. Niemand wilde een scheur in de kerk, zoals men die van Nederland kende. Ook Sebestyén niet: geen afscheiding maar reformatie! De Nederlandse situatie kan men inderdaad niet naar Hongarije overplanten. De Hongaarse Gereformeerde Kerk heeft van huis uit een veel nauwere binding met de staat en de samenleving dan

de Nederlandse kerkstructuren.

Men kan resumerend, in de zin van Aalders' studie, vaststellen dat beide partners in en door deze relatie winst konden boeken. Ook de Nederlandse. Zo hebben de Gereformeerde Kerken in hun grote activiteiten ervaren, dat het mogelijk is met anderen in eigen land samen te werken, ook ten bate van anderen, die van beide verschillen. Daardoor kon de diakonia een weg worden naar een verdiepte koinonia, ook in de officiële kerkelijke structuur! -Gunten, Svájc Jan Veenhof---A konferencián felolvasta és a szerzőt, évfolyamtársaként méltatta drs. Hans Végh nyug. lelkész

M.J. Aalders a holland—magyar kapcsolatokról

Maarten J. Aalders, *Nederlandse en Hongaarse protestanten gedurende het interbellum* (448 pag., ISBN 978-90-5560-586-6) (Barneveld 2021) € 27,90

Aaldersnek ezt a könyvét egyre növekvő elismeréssel és csodálattal olvastam, írja Jan Veenhof, a Vrije Universiteit egykori professzora. Csodálattal a kiterjedt és nagy gonddal összegyűjtött dokumentáció miatt, elismeréssel pedig az anyag terjedelme miatt. A címben megjelölt kapcsolat különböző területeket ölel fel. Ezek a területek egy összefüggő egységet alkotnak, amely élénk tárja a két világháború közötti időszakban történeteket.

A kiindulópont az a helyzet, amibe Magyarországra került az első világháború után. Az ország elveszítette területének a felét, ami azt is jelentette, hogy sok gyülekezet elszakadt a gyökereitől. A gazdaság tönkre ment, gyakorlatilag mindenből hiány lett. Ebben a keserű helyzetben hangzott fel a segélykiáltás Hollandia felé is. A válasz nem is maradt el. Nyilvánvaló volt, hogy a gyerekek helyzete volt a legrosszabb: a sok nélkülözés, az éhezés miatt született meg a döntés, hogy az alultáplált kicsinyek közül amennyit csak lehet, holland befogadó családoknál kell elhelyezni, hogy ott megerősödjének. A segélyakciónak 'gyerekvonat' lett a neve. Más körülmények között is megvalósult már a segítségnyújtásnak ez a formája, azonban most egy egész kampány épült rá. Különlegessé az teszi, hogy a kezdeményezés alulról jött: magánszemélyektől. Létrejött egy központi szervezet sok regionális és helyi albizottsággal. Ezek mind felekezeti köziek voltak, s jóllehet jelentős volt a protestáns túlsúly, egy idő után létrejöttek a katolikus alszervezetek is. Egy darabig jelen volt a rivalizálás a két felekezet sejtjei között, de végül a közös cél egy platformra tette a segíteni szándékozókát. A reformátusok (akkori gereformeerden) nagy számban képviseltették magukat, ami nem csupán annak volt köszönhető, hogy különböző teológusok (mint pl. H. Bouman

és T. Hoekstra kampeni professzorok) már meglévő magyar kapcsolatokkal rendelkeztek, hanem annak is, hogy Abraham Kuypernek mindhárom lánya szóban, írásban és tettekben egyaránt támogatták a magyar hittestvérek törekvéseit. A népegyház (hervormde kerk) tagjai sem maradtak le: ők voltak az elsők, akik perselygyűjtést szerveztek. A holland népegyház (Hervormde Kerk) a kezdetektől fogva képviseltette magát a Stipendium Bernardinum Alapban, amely magyar teológusok hollandiai tanulmányait már régóta szorgalmazta és lehetővé tette. A tervek megvalósulásához szükséges engedélyeket — ideértve az egészségügyi vonatkozásúakat is — megadták a kormányhivatalok, miközben természetesen a magyar fél beleegyezett mindenbe.

Az első gyerekvonat 1920. február 8-án indult Budapestről, amit még száz fog követni. Összesen 28.563 gyerek volt Hollandiában, az első években a legtöbben, aztán 1925 után egyre kevesebben. Változó volt az az időszak, amit a gyerekek itt töltöttek, mindenesetre a legrövidebb is legalább egy hét hónap volt (részletekért ld. Aalders könyve). El lehet képzelni, milyen nagy apparátus kellett mindennek a megszervezéséhez: a kiterjedt adminisztráció, a befogadó családok megtalálása, a megfelelő otthon megkeresése a megfelelő gyermeknek — mindez sok pénzbe került, de főleg nagyon sok időbe került. Választ találni azokra a felmerülő kérdésekre, amelyek a kapcsolattartásra, azaz a kommunikációra vonatkoztak a családban és az iskolában. Feltűnő, hogy milyen sok figyelmet kapott Magyarország és a magyarok az iskolákban és a tanárok között.

Az Aaldersnél megtalálható személyes beszámolói a családoknak és a gyerekeknek mind-mind a szárba szökkenő és megerősödő összetartozásról tesznek tanúbizonyságot. Valósággal megindított az, hogy a befogadó szülők gyakran a gyakorló hitükre hivatkoztak a programban való részvételük mozgató rugójaként: „kiváltságos helyzetben vagyunk és nem szerettük volna, ha ez csak a miénk marad”.

Csábító megadni magam a kísértésnek, hogy felsoroljam mindazt, ami ebben az időszakban megíródott és elmondott; látogatók beszámolóit is ideértve. Vagy hogy hogyan érkezett folyamatosan a pénzbeli segítség, ami lehetővé tette, hogy sok minden megvalósulhasson. E recenzióknak terjedelmében határai vannak, ezért én csak néhány specifikus teológiai és egyházi szempontra összpontosítok.

Aalders nem véletlenül fordít sok figyelmet a teológus-filozófus Sebestyén Jenőre (1884-1950), aki egy ideig Utrechtben tanult, ahol Hugo Visscheren keresztül Abraham Kuyper tanainak a hatása alá került. Egész pályafutása alatt — Budapesten hosszú

ideig volt a dogmatika és etika professzora — arra törekedett, hogy Kuyper személtmódját meghonosítsa Magyarországon. Olvasott és írt — publikációkat is! — hollandul és sok kapcsolata volt, különösen a neokálvinisták között. Több területen volt ugyanolyan mélységig tudója, így nem csoda, hogy az amszterdami Tudományegyetem 1930-ban díszdoktorrá avatta. Érdekesség, hogy ő maga a 'neokálvinista' megnevezés helyett inkább a 'történelmi kálvinizmus' kifejezést részesítette előnyben. Sok ideérkező leendő magyar teológus hallgatónak szerzett helyet Kampenben, Amszterdamban és Utrechtben.

Nyilvánvalóan keletkezett némi feszültség Sebestyén és más magyarországi református egyházi vezető között. Utóbbiak szintén kálvinistának tartották magukat, ám ugyanakkor nyitni kívántak pl. az ébredés teológiája felé. Sebestyén szerepe nem volt könnyű, egyfajta kettős szerepe volt, hiszen szeretne volna megőrizni és erősíteni a hollandok szimpátiáját a magyarok felé, ugyanakkor pedig szeretne volna megismertetni a magyarokkal a holland kultúra és spiritualitás egyes elemeit.

A feszültség nem nőtt: megmaradt az együttműködés. Fontos kérdés volt az egyházszervezeti kérdésekben az egység elérése, hiszen senki nem akart a Magyarországi Református Egyházban olyan szakadásokat, mint amit a holland testvéreknek át kellett élni. Így volt ezzel Sebestyén is, aki vallotta: szakadás helyett megújulás! A holland helyzetet nem akarhatja senki átültetni. Történelmi oka van annak, hogy a Magyar Református Egyház kapcsolata szorosabb az állammal és társadalommal, a holland egyházi struktúra teljesen más.

Aalders tanulmányának alapján megállapíthatjuk, hogy a kapcsolatban mindkét fél csak nyert. A hollandok is. A gereformeerde testvérek számára az lett nyilvánvaló, hogy megvalósítható a másokkal való együttműködés a saját hazában azok érdekében, akik mindkét partnertől különböznek. Ennek köszönhetően tudott a diakónia a mélyebben megélt koinonia felé vezető úttá válni; még a hivatalos egyházi struktúrában is!-Fordította: Sólóyom Uzonka református lelkész

M.J.Aalders fentebb tárgyalt könyvéről más helyeken is írtak. Lásd még a Kolozsváron megjelent recenziót Ősz Sándor Előd egyháztörténész tollából: Maarten J. Aalders: Holland-magyar protestáns kapcsolatok a két világháború között. Fordította: Téglásy Sándor. Lektorálta: Pusztai Gábor és Lányi Gábor. Kálvin Kiadó, Budapest 2023. ISBN 978-963-558-534-2, 447 old. In: Református Szemle 118.4 (2025), 462—466 <https://reformatusszemle.ro/sites/default/files/articles/118/4/RSZ118-462.pdf>

Sebestyén Jenő emlékkönyv hollandul: Gedenkboek Jenő Sebestyén ter Gelegenheid van zijn honderdste Geboortedag. Fordította Andries den Broeder. Redigit: Sándor Ladányi, Budapest, 1986. Uitgeverij De Vuurbaak. Első kiadás: 2022 nov.15

Előjegyzéssel 2026 április havától: 27. 50 euró.

Dr. Magda van der Ende dedikálja művét: „Mond meg nekem, ki vagy”

Szeretettel meghívjuk a

TÓKÉS LÁSZLÓ

ÖSSZEGYÚJTOTT ÍRÁSAI I.

című kötet bemutatójára

Az eseményt megnyitja:
NÉMETH ZSOLT
az Országgyűlés külügyi bizottsága elnöke

**2026. március 19.,
csütörtök, 17 óra
a Nagyvárdi Városháza
díszterme**

TÓKÉS LÁSZLÓ
Összegyűjtött írásai I.
Szerkesztette:
Cadena-Kőcsán,
Viktória

KISEBBSÉGEKÉRT
Pro Minoritate Alapítvány

LEGATO ALAPÍTVÁNY AZ
ERDÉLYI MAGYAR KULTÚRÁÉRT

KÖNYVSZEMLE --Győrtől Németországig: Szalay L. Antal életműve

Vannak életrajzok, amelyek egy nagyszabású történelmi eposz forgatókönyvének felelnek meg. A 94 éves Szalay L. Antallal beszélgetett a Hungary Today munkatársa Németországban. A pforzheimi Provertha Csoport egy olyan vállalat, amelynek ma már a németországi központja mellett három telephelye van Magyarországon. Szalay L. Antal ennek a vállalatnak az alapítója, tulajdonosa.

Az 1932-ben született Szalay L. Antal apja egy földműves fia volt, aki a gabonafeldolgozásba fektetett be, és lépésről lépésre növelte vagyonát. Malmokat vásárolt, fűrészmalmost üzemeltetett és gyümölcsösö-

ket ültetett. Az államosítás során azonban mindenét elvesztette. Szalay L. Antal ekkor középiskolás volt a győri bencés gimnáziumban.

Az 1956-os forradalom zűrzavara Németországba vezette a fiatal embert. Budapesten kamionsofőrként sebesülteket szállított, de egyértelmű erkölcsi vonalat húzott. „Egy feltételem volt: csak akkor szálllok be a teherautóba, ha nem kell fegyvert vagy löszert szállítanom” – emlékezett vissza. A forradalom bukása után gyalog menekült Ausztriába, majd végül Marburgba jutott. Ott közgazdaságtant és jogot tanult. Felemelkedése gyors volt: korábbi futballistaként és vívóként tudott harcolni. „Németországban sok embernek kétségtelenül hasonló iskolai végzettsége volt, mint nekem. De én ambiciózusabb voltam, mint a legtöbben. És: Nem dolgoztak éjjel-nappal.” – Szalay élete kilencedik évtizedét ugyanolyan precizitással tervezi, mint ahogyan egykor első gyárépületeit. „Fontos, hogy az embereknek legyen világos irányuk, amerre előre haladhatnak. Véletlenek mindig adódnak – a kérdés egyszerűen az, hogy ki tudja, hogyan ragadja meg ezeket a lehetőségeket” – fejt ki hitvallását Szalay Antal.

Antal-Ferencz Ildikó újságíró, a Magyarország Barátai Alapítvány tagja több évig élt családjával az Egyesült Államokban. Ezalatt kapcsolatba került az amerikai magyar közösségekkel, és újságíróként elkezdett írni róluk. Az évek során több mint 120 interjút készített a nyelvük, kultúrájuk, hagyományaik és a helyi közösségek iránt elkötelezett észak-amerikai magyarokról. Az interjúk többségét öt kötetben mutatta be Magyaroknak lenni Amerikában I, II és III, illetve Being Hungarian in America I, II címmel, a clevelandi Bocskai Rádió kiadásában.

gyülekezeteknek, valamint néptáncscsoportokhoz és más kulturális szervezetekhez kapcsolódóan is.

A korábbi kötetekből válogatott interjúkat tartalmazó Magyaroknak lenni Amerikában című könyv bemutatójára Budapesten is sor került a Magyarország Barátai Alapítvány szervezésében március 4-én. Az esemény résztvevőit Nagy Andor, a Magyarország Barátai Alapítvány kuratóriumának elnöke köszöntötte, majd a kötetet és Antal-Ferencz Ildikó munkáját dr. Szilágyi Péter, a nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár méltatta.

Ezt követően Bozzay Zina, a Vadalma Népdalkör vezetője énekeltette meg a hálás közönséget, majd Magyar Kálmán beszélgetett a szerzővel. A teltházas rendezvényen a közönség értő figyelemmel követte a történeteket és kérdéseket tett fel a kötet írójának.

<https://hungarytoday.hu/from-class-enemy-to-hidden-champion-the-cinematic-life-of-proverthafounder-antal-l-szalay/> ---

*****-HOLZHAUSEN- 2026. március 27-29.**

Tisztelt Presbiterek, Lelkipásztorok, Gondnokok, Gyülekezeti Munkatársak és Vendégeink!

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége mindnyájukat szeretettel hív és vár a virágvasárnapi hétvégén megrendezésre kerülő 23. Presbiteri Konferenciára és rendkívüli közgyűlésre,

Holzhausenbe.

A KONFERENCIA ELŐADÓJA és TÉMÁJA : dr. Csorba Dávid történész - Gályarab emlékkövek

A RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉS IDŐPONTJA és TÉMÁJA: 2026. március 28. Holzhausen - A NYEMPGYSZ Alapszabályának aktualizálása

A munkacsoport javaslatainak közgyűlés elé terjesztése, megvitatása és szavazásra bocsátása

Jelentkezés a mellékelt jelentkezési lapon, vagy az online linken: <https://forms.gle/qCAj1Mgu1T5rhPh78>

Kérjük a jelentkezést legkésőbb 2026. március 16-ig az online linken kitölteni, vagy a jelentkezési lapot Jaskó Irénnek e-mailben a nyempgysz@gmail.com címre visszaküldeni.

Konferencia részletei: 2026. március 27-29. - Holzhausen/Németország-**Részvételi díj:** Egyágyas szoba: 150 EUR/fő; Kétágyas szoba: 125 EUR/fő

A Presbiteri Konferencia meghívója és programja a Szövetség honlapján is elérhető: <https://www.credo-hu-we.org/>

A szombat délutáni kávézáshoz köszönettel fogadunk idén is süteményt, pogácsát és gyümölcsöt.. Figyelmetekbe ajánljuk a Presbiteri Konferenciát követő nagyheti EMEIK Ifjúsági Konferenciát is (Meghívót lásd a honlapon)

Tisztelettel kérjük a meghívó továbbítását a presbiterek és a gyülekezeti munkatársak felé, hogy idén is

Fotó: Hungary Today, 2026 03.04

Az interjúalanyok, akik különböző amerikai államokban élnek, személyes élettörténetüket, életkorukat, foglalkozásukat tekintve nagyon különböznek egymástól, de közös bennük, hogy mindannyian az észak-amerikai diaszpóra magyar közösségei iránt elkötelezett magyarok, akik kulturális örökségüket önkéntes munkával ápolják. Ezt az örökséget továbbadják, bemutatják nemcsak családjukon belül, hanem a helyi közösségeknek, a hétvégi magyar iskolák, a cserkészlet iránt érdeklődőknek, templomi

minél nagyobb számban vegyünk részt ezen a fontos nyugat-európai egyházi találkozón.

Szeretettel várjuk a jelentkezéseket! A NYEMPGYSZ Választmánya és a Presbiteri Konferencia szervezői nevében -Jaskó Irén (titkár) és Karvansky Mónika (elnök)-Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége

E-mail: nyempgysz@gmail.com---Honlap:<https://www.credo-hu-we.org/>

II. Rákóczi Ferenc születésének 350. évfordulója alkalmából a Hágai Magyar Nagykövetség tisztelettel meghívja Önt egy különleges kiállításra és előadásra.

Meghívott vendégünk és előadónk: dr. Ósi Barnabás, a Rákóczi Szövetség alelnöke.

Az esemény keretében bemutatjuk Farkas Imre, a Gyöngyösi Bélyeggyűjtő Kör elnöke, Rákóczi-gyűjteményét. A kiállított történelmi és filatéliai anyagok kutatásáért a szerző 2024-ben a HUNFILA országos bélyegkiállításon ezüstérmet kapott.

A rendezvény partnere a Hollandiai Mikes Kelemen Kör, melynek nevében köszöntőt mond Makkai Réka elnök.

Időpont: 2026. március 20. (péntek), 17:30 óra

Helyszín: A Magyar Nagykövetség Külgazdasági Irodája (2593 BS Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië 271)

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött a terem korlátozott befogadóképessége miatt. Kérjük, részvételi szándékukat a résztvevők pontos nevével az event.hga@mfa.gov.hu e-mail címen jelezzék 2026. március 13-ig.

Tisztelettel várjuk rendezvényünkön!

Terkovics Rozi, kommunikációs menedzser - +31 70 222 3923 -Hága--rozi.terkovics@mfa.gov.hu

„Cum deo pro patria et libertate!” - Istennel a hazáért és a szabadságért!

II. Rákóczi Ferencre emlékezik az ország, március 27-én, Rákóczi Ferenc 350.születésnapján

A szabadságharcot folytató fejedelem születésének 350. évfordulóját ünneplik idén Magyarországon különböző programokkal.

A Rákóczi Szövetség bejelentette: a fejedelemre emlékezve nagyszabású rendezvénysorozat készül. Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke elmondta, hogy március 15-én ötezeröt száz hazai és külföldi diák indul útnak, hogy felkeressen egy-egy Rákóczi-emlékhelyet vagy részt vegyen a fejedelemhez kapcsolódó megemlékezésen. Idén nyáron húszezer diákot várnak Magyarországról és a világ harminc országából a sátorlajújhelyi Rákóczi Táborba, március 27-én, Rákóczi születésnapján, pedig mintegy ötezer fiatal

részvételével tartanak hagyományörző megemlékezést a budapesti Kossuth téren.

Ugron Zsolna, a Kertész Imre Intézet művészeti igazgatója hangsúlyozta: a nemzeti történelem nagy hősei minden kultúrában identitásformáló, szimbolikus szerepet töltenek be, a róluk szóló nagy narratívákat az emlékezet alakítja. II. Rákóczi Ferenc hazájához való hűsége ilyen meghatározó narratíva, amely évszázadok óta a magyar függetlenség eszményét erősíti. Az emlékév célja, hogy a fejedelem öröksége és emlékezete tovább erősödjön.

Öze Sándor, a Habsburg Történelmi Intézet igazgatója kiemelte: II. Rákóczi Ferenc a szabadság fejedelmeként a hit, az erkölcs, a haza és a szabadság egységét képviselte, fellépése és élettörténete arra emlékeztet, hogy a szuverenitás nem ajándék, hanem áldozatvállalás és bátor kiállás eredménye.

II. Rákóczi Ferenc élete

II. Rákóczi Ferenc 1676. március 27-én a Zemplén megyei Borsi kastélyban született. Apja, I. Rákóczi Ferenc választott erdélyi fejedelem, anyja Zrínyi Ilona, Zrínyi Péter horvát bán lánya volt. Apját 3 hónapos korában vesztette el, anyja 1682-ben Thököly Imre fejedelem felesége lett. Thököly, a kor szokásai szerint, minden fontos alkalommal maga mellett tartotta nevelt fiát, aki így már gyermekként tanúja lehetett nevelőapja diplomáciai tárgyalásainak.

1685 szeptemberében a közeledő császári csapatok elől a Rákóczi-birtokokról minden értéket Munkácsra vitettek, majd ide zárkózott be Zrínyi Ilona is gyermekeivel. 1685 novemberében a császári generálisok ost-

romzár alá vették a várat. A védelmet két és fél éven át Zrínyi Ilona irányította, aki 1688. január 17-én hosszas tárgyalások után feladta a várat.

A család tagjainak el kellett hagyniuk Magyarországot, birtokaikon sem tarthatták meg. Zrínyi Ilonának Bécsben jelöltek ki lakhelyet; lányát, Juliannát a bécsi orsolyiták kolostorába zárták, Ferencet pedig a csehországi Neuhaus jezsuita kollégiumába küldték. Ferenc 1688 és 1690 között tanult itt, majd nevelői 1690 őszén Prágába irányították, hogy egyetemen folytassa tanulmányait. Két évig természettant, matematikát, geometriát és fizikát tanult, hadmérnöki ismereteket szerzett, s ballisztikával és erődítéstanal is foglalkozott.

1692-ben gyámjai - időközben férjhez ment húga férjének, Aspremont grófnak a követelésére - Bécsbe rendelték, és nagykorúsították. Minderre azért volt szükség, hogy a Rákóczi-vagyonból húga törvényes örökségét, a „leánynegyedét” kiadhassák. 1693-ban egy évet töltött Rómában, s visszatérése után azonnal magyarországi birtokaira ment. Miután beiktatták Sáros vármegye főispáni hivatalába, feleségül vette Sarolta Amália hesseni hercegnőt. Három gyermekük született Lipót, József és György.

1700-ban a lengyelországi francia követen, valamint a császári hadsereg belga származású tisztjén, Longueval kapitányon keresztül felvették a kapcsolatot XIV. Lajos francia királlyal. A kapitánytól azonban Bécsbe kerültek a levelek, Rákóczit 1701-ben azonnal letartóztatták, majd a bécsújhelyi börtönből még a tárgyalás előtt, a biztos halálos ítélet elől szöktették meg a feleségével szövetkezett befolyásos udvari körök. Egyenesen Lengyelországba menekült, ahol tovább folytatta diplomáciai erőfeszítéseit Franciaország szövetségének megszerzéséért.

A munkácsi uradalom jobbágynak fegyveres felkelését felhasználva 1703 júniusában tért vissza Magyarországra, s a Brezán várában kibocsátott kiáltványban foglalta össze a felkelés okait és politikai céljait.-- Kárpátalja magyarsága mellett az ott élő ruszinok is tisztelik a fejedelmet. Rákóczi csapataival 1703. június 16-án a Vereckei-hágón át lépte át a magyar határt és első győzelmeit Kárpátalján aratta.

Politikájában két lehetőség fogalmazódott meg. Az első a Habsburg-dinasztia trónfosztását, Magyarországon a választó királyság visszaállítását és egy új király választását, valamint Erdély függetlenségét körvonalazta. Amennyiben ez nem elérhető, akkor a Habsburg-uralkodóval kell megvalósítani a Magyar Királyság régi jogainak visszaállítását, a sérelmek orvoslását és az önálló Erdélyi Fejedelemség elismertetését

Politikai stratégiájában fontos külső tényezőként vette figyelembe a spanyol örökösödési háborút. Mindvégig szorgalmazta a francia szövetség megkötését, de erre XIV. Lajos nem volt hajlandó, amiben nem kis szerepe volt annak a ténynek, hogy a háború alatt Franciaország európai hatalma egy időre meggyengült. Anglia és Hollandia a Habsburgok mellé állt, de

az európai hatalmi egyensúlyt szem előtt tartva mind az angolok, mind a hollandok hajlandók lettek volna az Erdélyi Fejedelemség függetlenségének garantálására.

1704-ben, amikor a francia-bajor seregek blenheim-hochstädti veresége megfosztotta Rákóczit a közvetlen nyugati segítség elérésétől, a gyulafehérvári országgyűlés Erdély fejedelmévé választotta. Holland, majd angol közvetítéssel már 1704-ben megkezdődtek a béketapogatózások Rákóczi és a Habsburgok között. Eközben a szécsényi országgyűlésen 1705-ben a magyar rendek szövetsége vezérlő fejedelemmé választotta Rákóczit, ezzel kerülve meg az államforma megválasztásának egyre égetőbb kérdését.

Az 1706-os nagyszombati béketárgyalások az angol és holland közvetítés ellenére kudarcba fulladtak, mert Rákóczi a békemegállapodás garanciáját abban látta, hogy Bécs elismeri Erdély függetlenségét. Ezt a feltételt azonban a Habsburgok nem fogadták el. Rákóczi 1707-ben megpróbált orosz segítséget kérni, de ehhez előbb békekötésre kellett volna bírni a háborúzó XII. Károly svéd királyt és I. Péter orosz cárt, ami nem sikerült. A hadi helyzet 1710-re egyre kritikusabbá vált, Rákóczi hadserege az ország területét feladva, a kiindulási pontra, a Rákóczi-birtokokra vonult vissza.

Rákóczi a legfontosabbnak azt tartotta, hogy a spanyol örökösödési háborút lezáró európai békekötésig kell kitartani. 1711. január 9-én még azzal a reménnyel utazott Lengyelországba, hogy tárgyalhat I. Péter cárral, de csupán Dolgorukij hercegig jutott. Az országba visszatérően Vaján találkozott Pálffy János császári generálissal, akivel megegyezett a tárgyalások folytatásáról. A fejedelem február végén ismét Lengyelországba utazott, Károlyi Sándort bízta meg a kuruc sereg főparancsnokságával és a Pálffy Jánossal való tárgyalások folytatásával.

Károlyi 1711. április 30-án Szatmáron aláírta a Pálffyval kötött békemegállapodást, amelyet Rákóczi soha nem ismert el. A szatmári béke szerint a fejedelem is kegyelmet kapott volna, ha három héten belül leteszi hűségesküt, de erre ő nem volt hajlandó, inkább az önkéntes száműzetést választotta. 1712-ig Lengyelországban élt, 1712 novemberében Angliába indult, de nem engedték partra szállni, így Franciaországba hajózott, ahol 1713-tól 1717-ig tartózkodott. 1717-ben indult Törökországba, ahol aztán a kormány által kijelölt lakhelyen, Rodostóban élt haláláig.

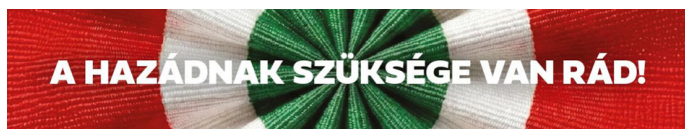
Hamvait 1906-ban a Kassai dómban helyezték örök nyugalomba.

Forrás: [II. Rákóczi Ferenc Katolikus Gimnázium és Technikum honlapja](#)

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja, 1724 - Ezer év mesterművei. Corvina, Budapest, 1987, 208. kép. Fotó: Schiller Alfréd Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
<https://mek.oszk.hu/01900/01902/html/index663.html>

IV. Hollandiai Diaszpóra Iskolatábor

Negyedik alkalommal kerül megrendezésre a StiHon alapítvány szervezésében a hétvégi magyar iskolák és a 70. Attila cserkészcsapat közreműködésével a diaszpóra iskolatábor.

Mi várható?

- Élmenyalapú tanulás, sok kaland, tábori hangulat, kirándulás, kézműveskedés, szórakozás és sok nevetés! A nap végén a klasszikus tábortűz sem maradhat el – ami minden évben az egyik legnagyobb kedvenc.

Helyszín: **Scoutcentrum Baarn**

Időpont: **2026. április 26 – május 2.** (meivakantie)

Korosztály: **7–16 év**---Tábordíj: **160 euró**, testvérkedvezmény van. Fiatalabb vagy épp idősebb gyerekek

jelentkezése is lehetséges. **Jelentkezés, érdeklődés:**
<https://www.stihon.eu/2025/11/17/iv-hollandiai-diaszpóra-iskolatabor/>

Várunk benneteket sok szeretettel – legyen ez a tavasz egyik legszebb közös élménye!

VIERING HOE Jubileum

Graag willen wij wijzen op de viering van het 50-jarig jubileum van st. HOE. Op zaterdag(middag) is er een bijeenkomst in De Basiliek in Veenendaal. Ieder is welkom. Een interessant programma, onder andere zal de actrice Janne IJmker en Ruth Bouwmeester een aangepaste versie van het drama "Júlia" en enkele fragmenten uit "Kitelepítés" en "Illegalisták" van András Visky opvoeren. De vertalingen van deze tekstfragmenten zijn gemaakt door literair vertaalster Hermán M. Rebekka. – Kom die middag naar De Basiliek.

Gratis Veenendaal Jubileumdag 18 april

Kom naar de Jubileumdag van Hulp Oost-Europa, waar we dankbaar terugblikken en in vertrouwen biddend vooruitzien.

- Een Bijbelmokka aan het woord
- Zang, muziek en workshops
- Een smokkelbus van vroeger
- Speciaal kinderprogramma
- Speciale gasten uit Oost-Europa
- Meditatie door ds. Ron van der Spoel
- Kraampjes en producten uit Oost-Europa
- Avondprogramma voor jongeren

Meld je nu aan

13:30 - 17:00 uur
 De Basiliek in Veenendaal

HOE 50 jaar
 HULP OOST-EUROPA

PS: Wil je zien welke leuke activiteiten we het hele jaar door organiseren door heel Nederland? Kijk dan op hulpoosteuropa.nl/jubileumjaar

Az Év Igéje 2026: „Íme, újjáteremtek mindent.” (Jel 21,5a) - A Magyarországi Református Egyház az imádság évének hirdeti meg 2026-ot.

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

„Scheppen Christi”: Krisztus hajója

Az emdeni református nagytemplom kapujának a hajdani díszje, amely a hitük miatt üldözött és menekült holland gyülekezetek jelvénye volt.

Párbeszéd Istennel – 2026 az imádság éve

„Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten.”

Zsolt 46,11

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

HONGAARSE PROTESTANTSE GEMEENTE, ZWOLLE

**Címünk / Adres: Koestraat 2, 8011 NK Zwolle Titkárság / Secretariaat:
Hertenstraat 24, 8011 GT Zwolle**

Telefon: 0031 38 4233247

Email: jhermanm@gmail.com

Homepage: <https://www.zwolleireformatus.nl>

**KvK-nummer: 75204703 - Rechtspersoon. RSIN: 860184420. - Rechtsvorm:
Kerkgenootschap. – Activiteiten: SBI-code 94911-Religieuze organisatie.
Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente,
Zwolle**